

Powiat
Bolesławiecki

Powiat
Lubański

Powiat
Zgorzelecki

Gmina
Bogatynia

Miasto
Bolesławiec

Gmina
Bolesławiec

Gmina
Gromadka

Miasto
Lubań

Gmina
Lubań

Gmina
Nowogrodziec

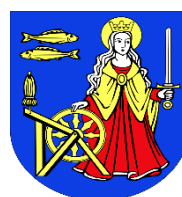
Gmina
Osiecznica

Gmina
Pieńsk

Gmina
Platerówka

Gmina
Siekierczyn

Gmina
Sulików

Gmina
Warta Bolesławiecka

Gmina
Węgliniec

Gmina
Zawidów

Miasto
Zgorzelec

Gmina
Zgorzelec

STRATEGIA

ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH ZACHODNIEGO OBSZARU INTEGRACJI NA LATA 2021-2027

kwiecień, 2024 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Obszar geograficzny, którego dotyczy Strategia.....	4
2. Diagnoza Obszaru realizacji ZIT, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych.....	7
3. Synteza diagnozy obszaru ZIT ZOI.....	59
4. Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach ZIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu	64
5. Źródła finansowania Strategii ZIT ZOI	90
6. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT ZOI.....	93
7. Opis procesu zaangażowania partnerów w proces tworzenia Strategii	97
8. Opis procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.....	98
Spis rysunków.....	99
Spis tabel.....	99
Załącznik 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami.....	101
Załącznik 2. Sprawozdanie z konsultacji społecznych	119
Załącznik 3. Opinia Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu	120
Załącznik 4. Opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu	121
Załącznik 5. Elementy Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Zachodniego Obszaru Integracji	122

Wstęp

Projekt dokumentu programowego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) został opracowany w związku z decyzją Zarządu Województwa Dolnośląskiego o zastosowaniu w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 instrumentu terytorialnego ZIT dla Zachodniego Obszaru Integracji (ZOI).

W związku z tym, że uchwała Zarządu Województwa Dolnośląskiego dotyczy Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego, który jest tożsamy z obszarem geograficznym Zachodniego Obszaru Integracji, w treści niniejszej Strategii autorzy posługują się nazwą Zachodni Obszar Integracji. Wynika to między innymi z utrwalonej praktyki stosowania nazwy Zachodni Obszar Integracji oraz wskazania tej nazwy w dokumentach konstytuujących związek ZIT ZOI.

Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Zachodniego Obszaru Integracji (Strategia ZIT ZOI) uwzględnia wnioski płynące z Zarysu Planu Działań ZIT ZOI (październik 2020 r.) oraz postanowienia wynikające z dokumentu pn.: „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”¹ (dalej Zasady Realizacji Instrumentów) oraz Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079 z późniejszymi zmianami) (dalej Ustawa wdrożeniowa).

Niniejszy projekt Strategii ZIT ZOI posłuży do:

1. Przeprowadzenia procesu konsultacji społecznych,
2. Ustaleń w zakresie Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko,
3. Uzgodnień z Instytucją Zarządzającą FEDS 2021-2027.

¹ Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, dostęp luty 2023: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/zasady-realizacji-instrumentow-terytorialnych-w-polsce-w-perspektywie-finansowej-ue-na-lata-2021-2027>.

1. Obszar geograficzny, którego dotyczy Strategia

Zachodni Obszar Integracji (ZOI, Obszar) tworzy 17 gmin, a mianowicie:

- 4 gminy miejskie: m. Bolesławiec, m. Lubań, m. Zawidów, m. Zgorzelec,
- 4 gminy miejsko-wiejskie: Bogatynia, Nowogrodziec, Pieńsk, Węgliniec,
- 9 gmin wiejskich: Bolesławiec, Gromadka, Lubań, Osiecznica, Platerówka, Siekierczyn, Sulików, Warta Bolesławiecka i Zgorzelec.

Gminy te zlokalizowane są na terenie trzech powiatów tj.: bolesławieckiego, lubańskiego i zgorzeleckiego.

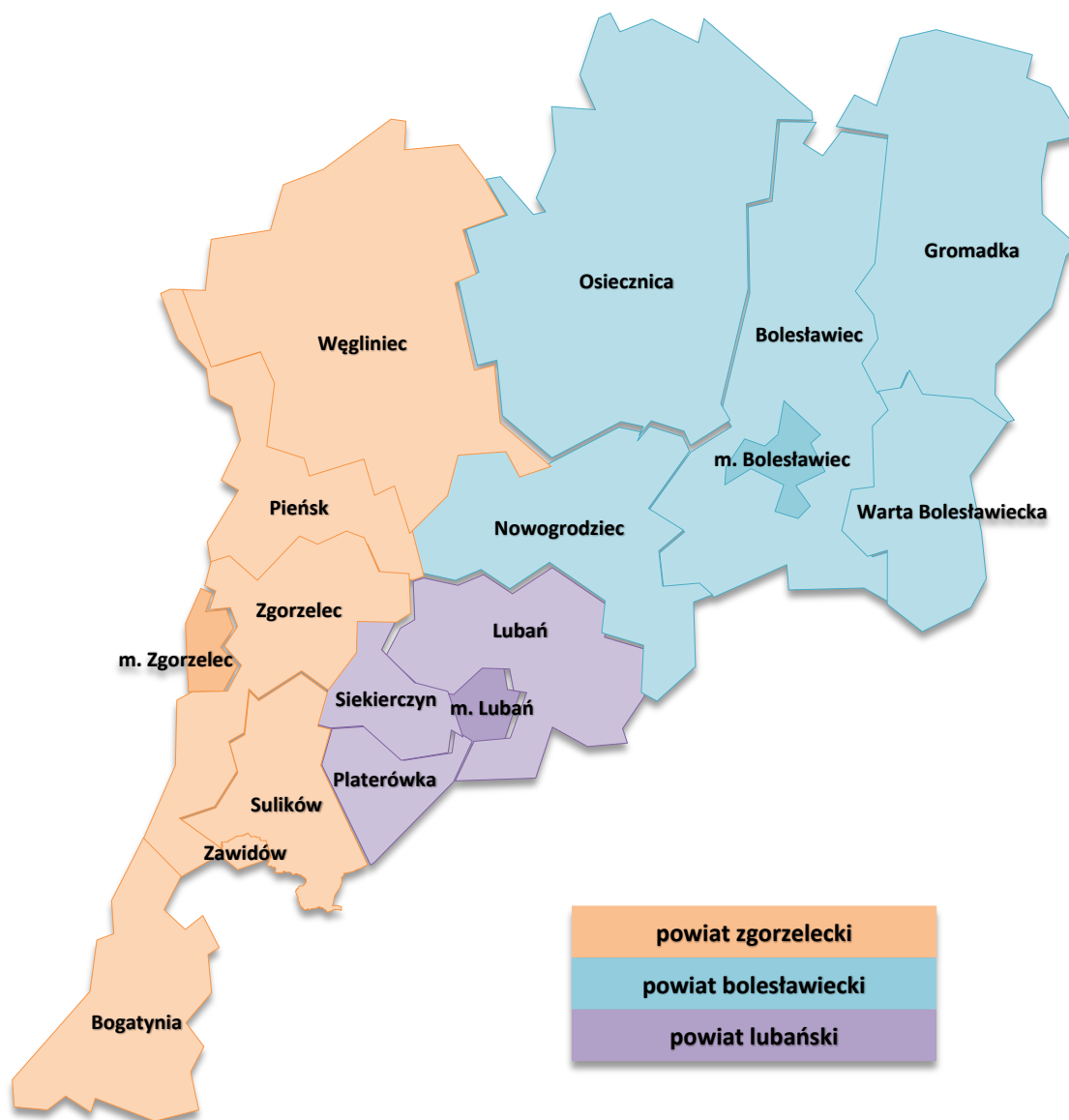

Rysunek 1. Zachodni Obszar Integracji na tle województwa dolnośląskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS²) na koniec grudnia 2020 r. na stałe powyższy obszar zamieszkiwało ponad 211 tys. mieszkańców. Cechą Obszaru rzutującą na jego funkcjonowanie jest występowanie miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, tj. **Bolesławca, Lubania i Zgorzelca**. Należy podkreślić, że miasta te wykazują silne powiązania społeczno-gospodarcze z gminami z terenu bolesławieckiego, lubańskiego i zgorzeleckiego.

² <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> – Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny.

Rysunek 2. Mapa Zachodniego Obszaru Integracji w podziale na gminy i powiaty

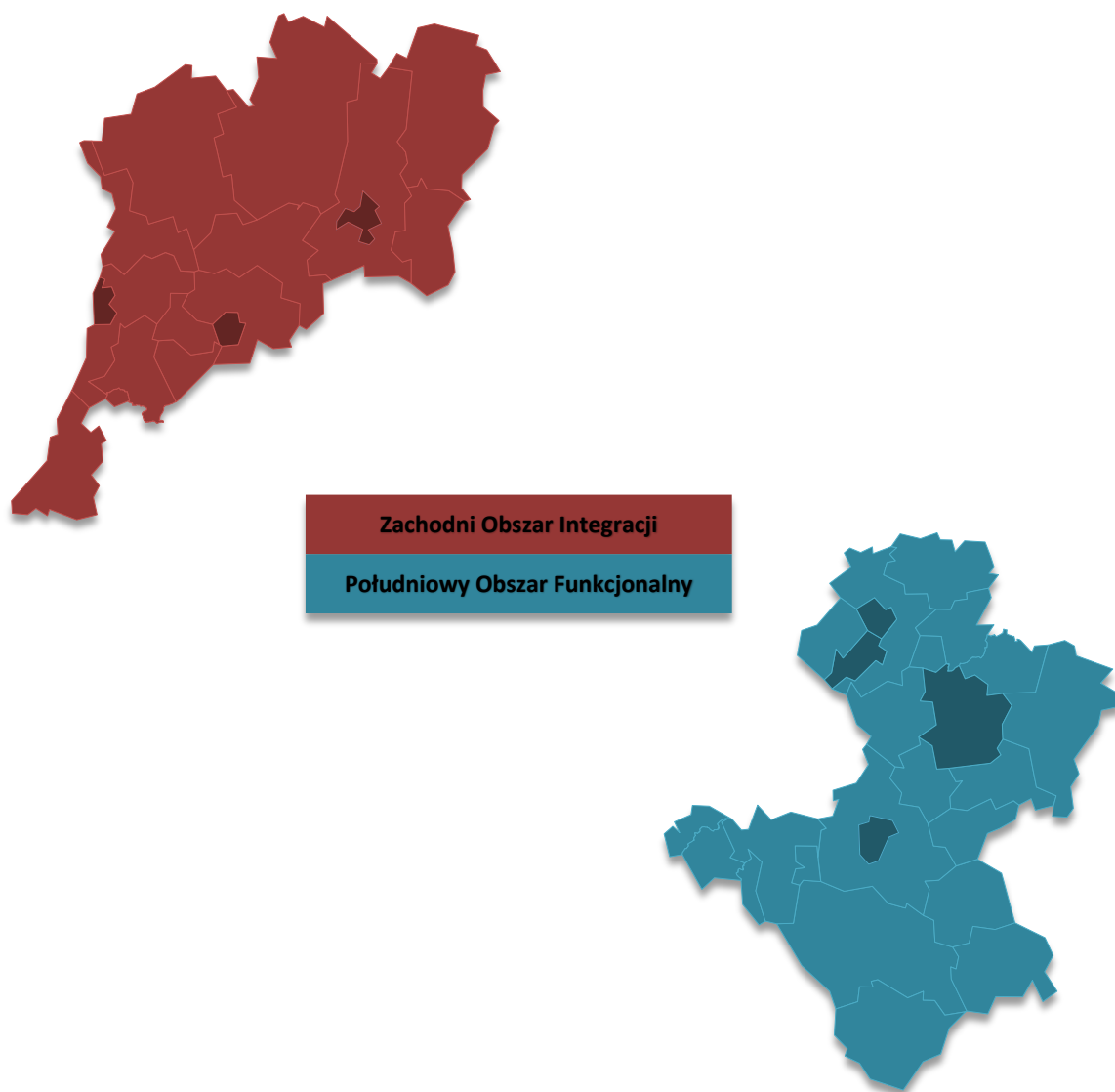
Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

W rezultacie kluczowe jest opracowanie i wdrożenie strategii zapewniającej wielokierunkowy rozwój tych miast i powiązanych z nimi gmin oraz powiatów. Realizacja strategii powinna zahamować postępującą marginalizację ZOI i zapewnić fundament dla jego zrównoważonego i inteligentnego rozwoju.

W analizie potrzeb rozwojowych i potencjału Obszaru, polegającej na zestawieniu badanego obszaru funkcjonalnego z odpowiednio dobraną grupą porównawczą, przedstawiono sytuację występującą wewnątrz ZOI (względem jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w jego skład) oraz w porównaniu do Dolnego Śląska.

Analizując sytuację obszaru ZOI, przyjęto założenie, że dane pochodzące ze statystyk publicznych nie powinny być starsze niż zastosowane w diagnozie sporządzonej na potrzeby FEDS 2021-2027. W związku z tym przyjęto do dalszych analiz rok 2020, który na potrzeby weryfikacji dynamiki zmian porównywano do roku 2014 (początek okresu programowania UE 2014-2020).

Ponadto w wybranych przypadkach zdecydowano się na porównanie Zachodniego Obszaru Integracji z Południowym Obszarem Funkcjonalnym (POF), czyli z innym, podobnym obszarem funkcjonalnym. Wykorzystanie takiego porównania jest spójne z zaleceniami Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027³ i pozwala dokonać dokładniejszej oceny zachodzących procesów i zmian społecznych, gospodarczych i przestrzennych.

Rysunek 3. Obszary funkcjonalne i ich miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze
Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

Wybrany do porównania Południowy Obszar Funkcjonalny na koniec grudnia 2020 r. według danych GUS zamieszkiwało ponad 278 tys. mieszkańców. Cechą wywierającą wpływ na funkcjonowanie POF, podobnie jak w przypadku Zachodniego Obszaru Integracji jest występowanie miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, tj. **Bielawy, Dzierżoniowa, Kłodzka i Ząbkowic Śląskich.**

³ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/zasady-realizacji-instrumentow-terytorialnych-w-polsce-w-perspektywie-finansowej-ue-na-lata-2021-2027> [dostęp: październik 2022 r.]

2. Diagnoza Obszaru realizacji ZIT, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych

Sfera gospodarcza

Przedsiębiorczość

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji zlokalizowane są miasta średniej wielkości, które jak wynika z opracowania „Aktualizacja delimitacji miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze (powiększających dystans rozwojowy)” – znajdują się w kryzysie oraz zagrożone są postępującą marginalizacją. Zgodnie z przyjętą na potrzeby powyższego opracowania metodologią na obszarze ZOI znajdują się:

- **miasta kryzysowe** (silne powiększanie niekorzystnego dystansu, zła sytuacja społeczno-gospodarcza) – **m. Bolesławiec i m. Lubań,**
- **miasto obniżającego się potencjału** (silne powiększanie niekorzystnego dystansu, umiarkowanie zła sytuacja społeczno-gospodarcza) – **m. Zgorzelec.**

Analizując sferę gospodarczą warto również podkreślić, że na terenie Zachodniego Obszaru Integracji znajdują się gminy zagrożone trwałą marginalizacją. Jak wynika ze „Zaktualizowanej listy gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, programowanie 2021-2027”⁴, z 30 dolnośląskich gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, cztery gminy (ok. 13,3%) znajdują się na diagnozowanym Obszarze. Są to gminy zlokalizowane w powiatach:

- bolesławieckim – gmina Gromadka,
- zgorzeleckim – gminy: Pieńsk, Węglińiec i Zawidów.

Należy zaznaczyć, że gminy te zlokalizowane są peryferyjnie w stosunku do największych ośrodków wzrostu w regionie, a co za tym idzie, ich atrakcyjność inwestycyjna jest niska.

Powyższa sytuacja wymaga podjęcia intensywnych działań zmierzających do aktywizacji gospodarczej miast, które powinny stać się liderami rozwoju całego Obszaru.

W 2020 r. na terenie Zachodniego Obszaru Integracji zarejestrowanych było łącznie 22 284 podmiotów gospodarczych. W porównaniu do 2014 r. nastąpił wzrost ogólnej ich liczby o ok. 7,9%. Powyższa tendencja zauważalna była również na Dolnym Śląsku. Zaznaczyć przy tym należy, że wzrost liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie ZOI był wyraźnie wolniejszy niż w województwie dolnośląskim (12,8%).

⁴ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego> [dostęp: kwiecień 2023 r.].

Wśród podmiotów gospodarczych funkcjonujących na analizowanym Obszarze dominowały przedsiębiorstwa zaliczane do sektora prywatnego. W 2020 r. działało łącznie 21 212 podmiotów zaliczanych do sektora prywatnego. Również w tym przypadku na przestrzeni lat 2014-2020 nastąpił wzrost liczby podmiotów wynoszący ok. 8,3%. Podkreślić przy tym należy, że wzrost liczby podmiotów na terenie ZOI kształtował się poniżej średniej regionalnej (11,3%). Prowadzi to do wniosku, że Zachodni Obszar Integracji rozwijał się w badanych latach wolniej niż województwo, w rezultacie jego pozycja gospodarcza na Dolnym Śląsku uległa osłabieniu.

Powyższy wniosek potwierdza analiza udziału podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na obszarze ZOI w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w województwie dolnośląskim. W 2020 r. udział ten wynosił 5,6%, podczas gdy w 2014 r. 5,9%.

Tabela 1. Podmioty gospodarcze w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Bogatynia (m-w)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	2 063	1 955	94,8
Sektor prywatny	1 918	1 811	94,4
Gmina Bolesławiec (m)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	4 566	4 984	109,2
Sektor prywatny	4 290	4 685	109,2
Gmina Bolesławiec (w)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	1 238	1 626	131,3
Sektor prywatny	1 220	1 600	131,1
Gmina Gromadka (w)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	330	347	105,2
Sektor prywatny	315	333	105,7
Gmina Lubań (m)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	2 565	2 664	103,9
Sektor prywatny	2 318	2 493	107,5
Gmina Lubań (w)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	528	605	114,6
Sektor prywatny	517	591	114,3
Gmina Nowogrodzic (m-w)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	1 035	1 294	125,0
Sektor prywatny	1 012	1 271	125,6
Gmina Osiecznica (w)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	490	659	134,5
Sektor prywatny	470	634	134,9
Gmina Pieńsk (m-w)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	851	845	99,3
Sektor prywatny	781	784	100,4
Gmina Platerówka (w)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	99	110	111,1
Sektor prywatny	94	99	105,3
Gmina Siekierczyn (w)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	357	429	120,2
Sektor prywatny	339	410	120,9
Gmina Sulików (w)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	309	333	107,8
Sektor prywatny	299	323	108,0
Gmina Warta Bolesławiecka (w)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	534	619	115,9
Sektor prywatny	515	602	116,9
Gmina Węglińiec (m-w)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	718	758	105,6

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Sektor prywatny	653	704	107,8
Gmina Zawidów (m)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	311	300	96,5
Sektor prywatny	301	284	94,4
Gmina Zgorzelec (m)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	3 941	3 886	98,6
Sektor prywatny	3 826	3 740	97,8
Gmina Zgorzelec (w)			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	720	870	120,8
Sektor prywatny	711	848	119,3
Zachodni Obszar Integracji			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	20 655	22 284	107,9
Sektor prywatny	19 579	21 212	108,3
Dolny Śląsk			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	351 121	396 046	112,8
Sektor prywatny	335 478	373 336	111,3

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Uwagi: rodzaj gminy: m – gmina miejska, w – gmina wiejska, m-w – gmina miejsko-wiejska.

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji największy potencjał gospodarczy (wyrażony poprzez liczbę podmiotów gospodarczych) w 2020 r. skupiony był w trzech gminach miejskich tj.: Bolesławcu (4984 podmiotów gospodarczych), Zgorzelcu (3886), Lubaniu (2664) oraz w gminie Bogatynia (1955). Na gminy te przypada łącznie 60,5% ogółu podmiotów zarejestrowanych na terenie ZOI. Najniższy potencjał gospodarczy w 2020 r., mierzony liczbą przedsiębiorstw wykazują gminy: Platerówka (110 podmiotów), Zawidów (300), Sulików (333) i Gromadka (347).

Analizując potencjał gospodarczy ZOI w ujęciu dynamicznym zauważyć można, że w latach 2014-2020 liczba przedsiębiorstw zwiększyła się w 13 gminach. Największy przyrost liczby przedsiębiorstw odnotowano w gminach: Osiecznica (34,5%), Bolesławiec (31,3%), Nowogrodziec (25,0%) i Zgorzelec (20,8%).

Natomiast w przypadku czterech gmin, a mianowicie: Bogatyni, Zawidowa, Pieńska i m. Zgorzelec liczba podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie uległa zmniejszeniu.

Analizując sferę gospodarczą należy uwzględnić nie tylko bezwzględną liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw, ale również przedsiębiorczość mieszkańców mierzoną liczbą podmiotów na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 2. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w)	855	864	101,1	63,1
Gmina Bolesławiec (m)	1 157	1 295	111,9	94,5
Gmina Bolesławiec (w)	879	1 094	124,5	79,9
Gmina Gromadka (w)	602	653	108,5	47,7
Gmina Lubań (m)	1 177	1 286	109,3	93,9
Gmina Lubań (w)	802	921	114,8	67,2
Gmina Nowogrodziec (m-w)	679	850	125,2	62,0
Gmina Osiecznica (w)	648	904	139,5	66,0
Gmina Pieńsk (m-w)	918	936	102,0	68,3
Gmina Platerówka (w)	597	675	113,1	49,3
Gmina Siekierczyn (w)	787	950	120,7	69,3
Gmina Sulików (w)	505	552	109,3	40,3
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	628	722	115,0	52,7
Gmina Węglińiec (m-w)	834	924	110,8	67,4

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Zawidów (m)	721	726	100,7	53,0
Gmina Zgorzelec (m)	1 250	1 304	104,3	95,2
Gmina Zgorzelec (w)	855	1 017	118,9	74,2
Zachodni Obszar Integracji	817	922	112,8	67,3
Południowy Obszar Funkcjonalny	1 011	1 142	113,0	83,4
Dolny Śląsk	1 207	1 370	113,5	100,0

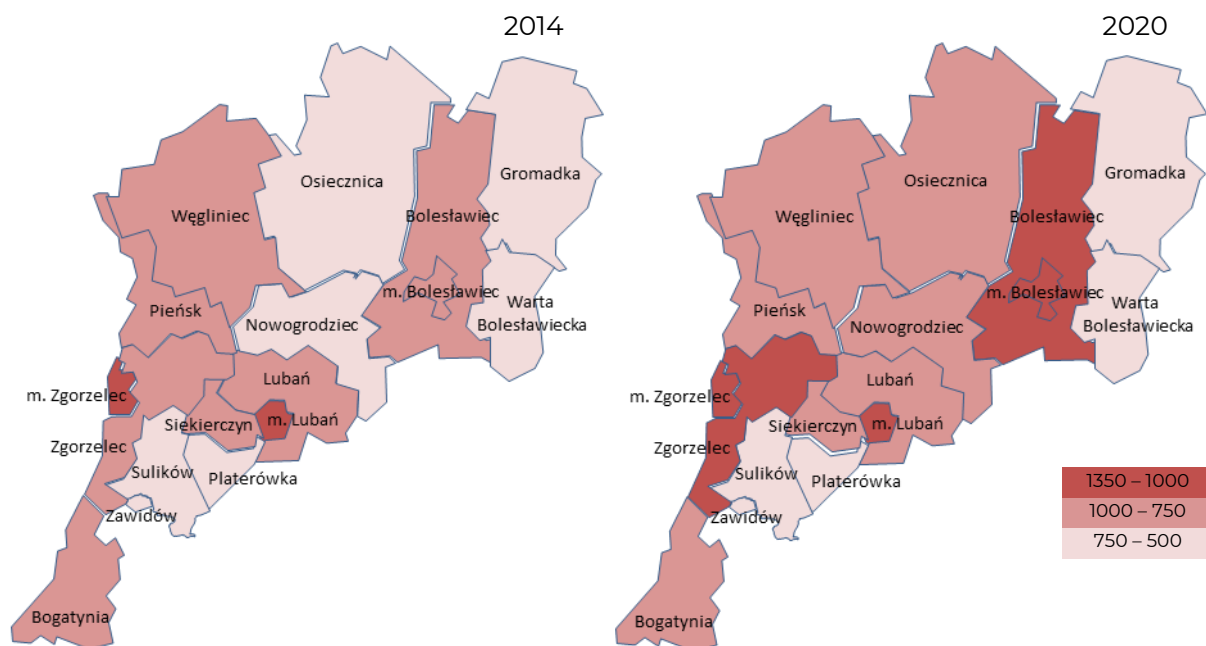
Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Dla ZOI wskaźnik ten wynosił w 2020 r. 922 i był wyraźnie niższy od średniej dla regionu (1370) oraz niższy od średniej dla POF (1142). W latach 2014-2020 wskaźnik ten wzrósł na analizowanym Obszarze o 12,8%. Warto jednak podkreślić, że tempo wzrostu było o 0,7 punktu procentowego niższe niż średnia regionalna. W rezultacie w 2020 r. wartość przedmiotowego wskaźnika w przypadku ZOI stanowiła ok. 67,3% wartości wskaźnika w województwie dolnośląskim.

Ważnym podkreślenia wydaje się fakt, że żadna z gmin wchodzących w skład ZOI nie miała wskaźnika przedsiębiorczości wyższego od średniej dla Dolnego Śląska. W ramach ZOI najwyższy wskaźnik przedsiębiorczości odnotowano w 2020 r. w następujących gminach: m. Zgorzelec (1304), m. Bolesławiec (1295), m. Lubań (1286) i Bolesławiec (1094).

W stosunku do 2014 r. sytuacja w niniejszym zakresie uległa pogorszeniu. Wówczas to analizowany wskaźnik kształtował się powyżej średniej dla Dolnego Śląska w gminie miejskiej Zgorzelec. Najniższy poziom aktywności gospodarczej mieszkańców wykazują gminy: Sulików (552), Gromadka (653), Platerówka (675), Warta Bolesławiecka (722) i Zawidów (726).

Jednocześnie w latach 2014-2020 we wszystkich gminach wchodzących w skład ZOI nastąpił wzrost przedsiębiorczości. Najmocniej zjawisko to uwidoczniło się w gminach: Osiecznica (39,5%), Nowogrodziec (25,2%), Bolesławiec (24,5%) i Siekierczyn (20,7%).

Rysunek 4. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2014 i 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

Ponadto, należy zwrócić szczególną uwagę na wartości kolejnego istotnego wskaźnika – podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym – interpretowanego często jako jeden z głównych barometrów przedsiębiorczości na określonym obszarze.

W analizowanym okresie wartości tego indykatora kształtowały się pozytywnie, zaobserwowano bowiem wzrost liczby podmiotów w ZOI z poziomu 126,6 w 2014 r. do poziomu 150,7 w 2020 r. Niestety wartość niniejszego wskaźnika nadal kształtowała się wyraźnie poniżej średniej dla Dolnego Śląska wynoszącej (w 2020 r.) 231,5. Co więcej, również dynamika wzrostu analizowanego wskaźnika wynosząca na obszarze ZOI (19,0%) była wolniejsza niż w regionie (21,8%).

W porównaniu do Południowego Obszaru Funkcjonalnego, wartość wskaźnika dla ZOI kształtował się poniżej średniej dla POF, który w 2020 r. wynosił 192,3. Zachodni Obszar Integracji charakteryzował się również wolniejszą dynamiką wzrostu.

Tabela 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w)	130,8	139,6	106,7	60,3
Gmina Bolesławiec (m)	187,8	229,5	122,2	99,1
Gmina Bolesławiec (w)	132,0	171,5	129,9	74,1
Gmina Gromadka (w)	92,2	105,1	114,0	45,4
Gmina Lubań (m)	188,6	221,2	117,3	95,6
Gmina Lubań (w)	120,8	145,1	120,1	62,7
Gmina Nowogrodzic (m-w)	104,1	135,5	130,2	58,5
Gmina Osiecznica (w)	100,2	143,0	142,7	61,8
Gmina Pieńsk (m-w)	140,7	150,4	106,9	65,0
Gmina Platerówka (w)	92,4	107,5	116,3	46,4
Gmina Siekierzyn (w)	119,8	150,7	125,8	65,1
Gmina Sulików (w)	77,5	88,6	114,3	38,3
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	96,8	116,0	119,8	50,1
Gmina Węglińiec (m-w)	128,3	151,4	118,0	65,4
Gmina Zawidów (m)	111,3	117,5	105,6	50,8
Gmina Zgorzelec (m)	202,0	226,7	112,2	97,9
Gmina Zgorzelec (w)	127,6	162,1	127,0	70,0
Zachodni Obszar Integracji	126,6	150,7	119,0	65,1
Południowy Obszar Funkcjonalny	159,2	192,3	120,8	83,1
Dolny Śląsk	190,1	231,5	121,8	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Najwyższą wartość przedmiotowy wskaźnik osiągnął w 2020 r. gminach: m. Bolesławiec (229,5), m. Zgorzelec (226,7) i m. Lubań (221,2). Niestety również w tych przypadkach wartość wskaźnika kształtowała się poniżej średniej dla Dolnego Śląska. Najniższą wartość przedmiotowego wskaźnika odnotowano w gminach: Sulików (88,6), Gromadka (105,1) i Platerówka (107,5).

Innowacyjność i potencjał inwestycyjny

Potencjał gospodarczy Zachodniego Obszaru Integracji tworzy nie tylko liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na jego obszarze, czy też przedsiębiorczość mieszkańców, ale również innowacyjność tych przedsiębiorstw.

Pomiar innowacyjności przedsiębiorstw jest problemem złożonym, a dostępność materiałów źródłowych mocno ograniczona. Można uznać, że innowacyjność przedsiębiorstw związana jest m.in. z branżami, w jakich one funkcjonują.

Na szczególną uwagę zasługuje tzw. sektor kreatywny, który niejednokrotnie tworzy warunki do generowania i wdrażania innowacji.

Jak wynika z danych GUS, udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem kształtował się w ZOI w 2020 r. na poziomie 3,95%.

Niestety wartość niniejszego wskaźnika była w przypadku analizowanego Obszaru niższa w 2020 r. niż średnia dla województwa dolnośląskiego (5,97%) oraz niższa od średniej dla Południowego Obszaru Funkcjonalnego (4,72%).

Tabela 4. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w)	6,94	4,10	59,1	68,7
Gmina Bolesławiec (m)	6,91	3,24	46,9	54,3
Gmina Bolesławiec (w)	4,38	0,79	18,0	13,2
Gmina Gromadka (w)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Lubań (m)	3,87	7,19	185,8	120,4
Gmina Lubań (w)	4,92	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Nowogrodzic (m-w)	1,32	1,52	115,2	25,5
Gmina Osiecznica (w)	4,76	4,17	87,6	69,8
Gmina Pieńsk (m-w)	1,08	7,50	694,4	125,6
Gmina Platerówka (w)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Siekierczyn (w)	4,65	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Sulików (w)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	6,78	1,85	27,3	31,0
Gmina Węglińiec (m-w)	4,29	2,70	62,9	45,2
Gmina Zawidów (m)	b.d.	3,03	b.d.	50,8
Gmina Zgorzelec (m)	4,86	6,32	130,0	105,9
Gmina Zgorzelec (w)	5,68	4,94	87,0	82,7
Zachodni Obszar Integracji	4,65	3,95	84,9	66,1
Południowy Obszar Funkcjonalny	4,28	4,72	110,1	79,0
Dolny Śląsk	5,97	5,97	100,0	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Należy podkreślić, że sytuacja wewnątrz Zachodniego Obszaru Integracji jest zróżnicowana. W 2020 r. w trzech gminach tworzących ZOI (m. Lubań, Pieńsk i m. Zgorzelec) wartość niniejszego wskaźnika była wyższa niż w województwie. Największy odsetek nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw sektora kreatywnego odnotowano w gminie m. Lubań (7,19%). Najniższa wartość analizowanego wskaźnika w 2020 r. kształtowała się w gminach: Bolesławiec (0,79%), Nowogrodzic (1,52%) i Warta Bolesławiecka (1,85%).

Wpływ na sytuację gospodarczą ZOI ma m.in. jego atrakcyjność dla inwestorów. Interesujących informacji na temat atrakcyjności inwestycyjnej analizowanego Obszaru dostarcza raport „Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017 Województwo dolnośląskie”⁵.

Na potrzeby powyższego opracowania przyjęto poniższą skalę oceny:

- **gwiazda pomarańczowa** – oznacza, iż powiat lub gmina uzyskała ponad przeciętną ocenę we wszystkich analizowanych obszarach

⁵ H. Godlewska-Majkowska i in. Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017. Województwo dolnośląskie. Raport przygotowany na zlecenie Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A. w Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa, listopad 2017.

(gospodarki narodowej, przemysłu, handlu, usług turystycznych oraz usług profesjonalnych),

- **gwiazda złota** – jest najwyższym wyróżnieniem i oznacza najwyższą ocenę wszystkich analizowanych sekcji gospodarczych w danym powiecie lub gminie.

Jak wynika z cytowanego opracowania gwiazdą pomarańczową wyróżniony został Powiat Zgorzelecki. W grupie gmin, również wyróżnione zostały jednostki wchodzące w skład Zachodniego Obszaru Integracji tj.:

- **złotą gwiazdą** – m. Bolesławiec, m. Lubań,
- **pomarańczową gwiazdą** – Bogatynia, Bolesławiec, Pieńsk, Siekierczyn, Warta Bolesławiecka, Zawidów, Zgorzelec.

Jak wynika z powyższego zestawienia 9 gmin tworzących ZOI zostało wyróżnionych, co stanowiło 52,9% ogółu gmin wchodzących w skład analizowanego Obszaru.

Ważną rolę we wspieraniu przedsiębiorczości pełnią instytucje otoczenia biznesu (IOB). Wśród IOB najistotniejszą rolę odgrywają parki technologiczne, parki przemysłowe, centra transferu technologii, inkubatory przedsiębiorczości oraz instytucje Krajowej Sieci Innowacji. Niestety na terenie ZOI pozycja IOB jest niezadawalająca i nieadekwatna do potrzeb wynikających z wyzwań (np. dekarbonizacja), przed jakimi stoi lokalna gospodarka.

O potencjale inwestycyjnym ZOI świadczy również funkcjonowanie Specjalnych Stref Ekonomicznych tj.:

1. Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości, która administruje podstrefy:
 - Nowogrodzic – obecnie oferuje 139,47 ha wolnych terenów inwestycyjnych,
 - Lubań – obecnie oferuje 6,46 ha wolnych terenów inwestycyjnych,
 - Zgorzelec – obecnie oferuje 3,13 ha wolnych terenów inwestycyjnych⁶,
2. Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która administruje podstrefy:
 - Krzywa – obecnie oferuje 19,89 ha wolnych terenów do zainwestowania,
 - Zgorzelec – obecnie oferuje 70,60 ha wolnych terenów do zainwestowania⁷,
3. Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która administruje podstrefą w Bolesławcu, oferującą obecnie 0,90 ha wolnych terenów do zainwestowania⁸.

W tym miejscu warto zaznaczyć, że potencjał ww. stref wynika z: ich lokalizacji w pobliżu autostrady A4, funkcjonujących już firm oraz granicy państwa i rynku niemieckiego. Niestety niższy poziom pomocy publicznej możliwy do zastosowania na terenie województwa dolnośląskiego w porównaniu do innych Polskich regionów osłabia atrakcyjność inwestycyjną wszystkich SSE z terenu ZOI.

Rynek pracy

Wskaźnik bezrobocia mierzony jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był na terenie ZOI niższy niż na Dolnym Śląsku i w 2020 r. wynosił 3,6%. W stosunku do 2014 r. sytuacja w niniejszym zakresie uległa poprawie. W 2014 r. wartość przedmiotowego wskaźnika wynosiła 6,4%.

⁶ Źródło: <http://ssempl.pl/> [dostęp: 11 kwietnia 2020].

⁷ Źródło: <https://lsse.eu/> [dostęp: 11 kwietnia 2020].

⁸ Źródło: <https://invest-park.com.pl/> [dostęp: 11 kwietnia 2020].

Tabela 5. Rynek pracy w 2014 i 2020 r.

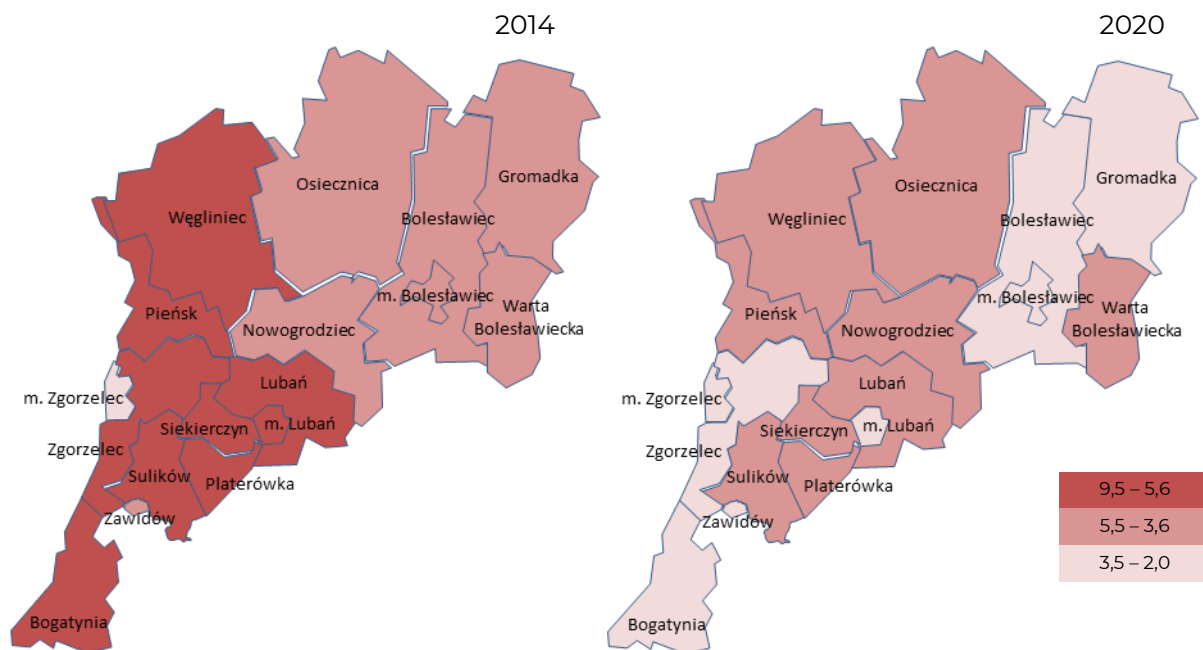
Jednostka terytorialna	Pracujący na 1000 ludności			Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym		
	2014	2020	2014=100(%)	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Bogatynia (m-w)	372	337	90,6	6,0	2,4	40,0
Gmina Bolesławiec (m)	287	309	107,7	4,8	3,5	72,9
Gmina Bolesławiec (w)	71	86	121,1	4,8	3,0	62,5
Gmina Gromadka (w)	163	345	211,7	5,5	3,6	65,5
Gmina Lubań (m)	228	261	114,5	7,0	3,2	45,7
Gmina Lubań (w)	60	65	108,3	9,0	4,6	51,1
Gmina Nowogrodzic (m-w)	228	227	99,6	4,1	3,6	87,8
Gmina Osiecznica (w)	117	125	106,8	5,2	3,8	73,1
Gmina Pieńsk (m-w)	100	80	80,0	7,4	4,2	56,8
Gmina Platerówka (w)	36	71	197,2	9,1	4,5	49,5
Gmina Siekierczyn (w)	79	89	112,7	7,7	5,0	64,9
Gmina Sulików (w)	57	81	142,1	8,8	3,8	43,2
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	89	95	106,7	5,5	3,8	69,1
Gmina Węglińiec (m-w)	105	111	105,7	6,6	4,4	66,7
Gmina Zawidów (m)	132	125	94,7	5,4	3,0	55,6
Gmina Zgorzelec (m)	238	226	95,0	5,6	2,8	50,0
Gmina Zgorzelec (w)	119	128	107,6	6,2	2,6	41,9
Zachodni Obszar Integracji	146	162	111,3	6,4	3,6	56,9
Dolny Śląsk	251	277	110,4	6,6	4,0	60,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W 2020 r. w przypadku 12 gmin tworzących ZOI wartość analizowanego wskaźnika kształtowała się poniżej średniej regionalnej, która wynosiła 4,0% dla Dolnego Śląska. W najkorzystniejszej sytuacji były gminy: Bogatynia (2,4%), Zgorzelec (2,6%), m. Zgorzelec (2,8%), Zawidów (3,0%) i Bolesławiec (3,0%).

Warto podkreślić, że w 2014 r. wartość niniejszego wskaźnika była niższa niż na Dolnym Śląsku w 10 gminach, a jedna gmina znajdowała się na poziomie regionalnym.

W 2020 r. w najtrudniejszej sytuacji znajdowały się gminy: Siekierczyn (5,0%), Lubań (4,6%), Platerówka (4,5%), Węglińiec (4,4%) i Pieńsk (4,2%).

Rysunek 5. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 i 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

Sytuacja na terenie Zachodniego Obszaru Integracji w przypadku wartości wskaźnika udziału zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, kształtowała się zdecydowanie lepiej w porównaniu do POF. Na terenie Południowego Obszaru Funkcjonalnego wartości niniejszych wskaźników kształtowały się powyżej średniej regionalnej i wynosiły odpowiednio 10,8% w 2014 r. i 5,6% w 2020 r.

Podsumowując można stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy na terenie ZOI w 2020 r. kształtowała się korzystnie. Wpływał na to m.in. rozwinięty sektor wydobywczy i energetyczny oraz bliskość niemieckiego i czeskiego rynku pracy.

Analizując rynek pracy należy również uwzględnić sytuację grup defaworyzowanych, takich jak np. osoby z niepełnosprawnościami. Jak wynika z publikacji Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy pt. „Informacja o osobach niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy na dolnośląskim rynku pracy rok 2020” zarejestrowanych było w powiatach:

- bolesławieckim – 123 bezrobotne osoby z niepełnosprawnościami (w tym 50 kobiet),
- lubańskim – 114 bezrobotnych osób z niepełnosprawnościami (46 kobiet),
- zgorzeleckim – 179 bezrobotnych osób z niepełnosprawnościami (56 kobiet).

Należy podkreślić, że odsetek niepełnosprawnych bezrobotnych w powiatach: lubańskim (7,5%) i zgorzeleckim (11,0%) był wyższy od średniej regionalnej (6,7%).

Turystyka

Zachodni Obszar Integracji posiada potencjał do rozwoju turystyki. Według danych zawartych w „Raporcie o stanie zachowania zabytków nieruchomych w województwie dolnośląskim. Zabytki wpisane do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C)” w 2016 r. na terenie powiatów bolesławieckiego, lubańskiego i zgorzeleckiego znajdowało się odpowiednio 215, 193 i 321 zabytków.

Wśród zabytków znajdowały się: kościoły, klasztory, miasta z murami miejskimi, ratuszami, budowlami publicznymi i kamienicami, renesansowe i barokowe pałace, domy przysłupowo-zrębowe oraz przykłady nowoczesnej architektury przemysłowej XIX i XX w.

Możliwości rozwoju turystyki zależne są m.in. od posiadanej bazy noclegowej. W 2020 r. obiekty zbiorowego zakwaterowania funkcjonujące na terenie ZOI dysponowały łącznie 2103 miejscami noclegowymi.

Ważnych informacji na temat potencjału turystycznego Obszaru dostarczają dane dotyczące liczby odwiedzających go turystów. Niestety GUS nie publikuje w układzie gminnym informacji odnośnie do liczby turystów z Polski. Jednak pamiętając o transgranicznym położeniu Zachodniego Obszaru Integracji w diagnozie wykorzystano dane dotyczące turystów zagranicznych.

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. ZOI odwiedziło łącznie 30 809 turystów zagranicznych (nierezydentów), którym udzielono 46 273 noclegów. Najwięcej turystów przebywało w gminach: Zgorzelec, Bolesławiec i m. Zgorzelec.

Tabela 6. Turyści zagraniczni (nierezydenci) w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	Turyści zagraniczni		Udzielone noclegi turystom zagranicznym	
	2014	2020	2014	2020
Gmina Bogatynia (m-w)	673	327	908	941
Gmina Bolesławiec (m)	3 919	3 155	5 914	11 678
Gmina Bolesławiec (w)	2 854	5 020	3 017	5 780
Gmina Gromadka (w)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Lubań (m)	814	550	1 060	742
Gmina Lubań (w)	52	b.d.	127	b.d.
Gmina Nowogrodziec (m-w)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Osiecznica (w)	1 843	2 811	3 714	5 070
Gmina Pieńsk (m-w)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Platerówka (w)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Siekierczyn (w)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Sulików (w)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Węglińiec (m-w)	4	b.d.	14	b.d.
Gmina Zawidów (m)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Zgorzelec (m)	8 163	3 994	12 818	5 476
Gmina Zgorzelec (w)	12 816	14 952	13 337	16 586
Zachodni Obszar Integracji	31 138	30 809	40 909	46 273
Dolny Śląsk	510 072	278 009	1 128 234	603 808

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Przemysł wydobywczy

Rozwój gospodarczy ZOI historycznie związany był z przemysłem wydobywczym – węgla brunatnego, ale również miedzi, glin ceramicznych, kaolinu, gipsu, anhydrytu, piaskowca, wapieni, margli. Lokomotywą gospodarczą nie tylko powiatu zgorzeleckiego, ale i całego ZOI są kopalnia węgla brunatnego i elektrownia „Turów”.

Należy jednak pamiętać, że realizowana polityka dekarbonizacji skutkować będzie prawdopodobnie likwidacją kopalni jako regionalnego pracodawcy (ważnego źródła dochodów budżetowych głównie dla gminy Bogatynia), co będzie miało znaczący negatywny wpływ na rynek pracy, a w konsekwencji również na sytuację gospodarczą Zachodniego Obszaru Integracji. Powinno uwzględnić się również w przypadku likwidacji kopalni ryzyko dalszego funkcjonowania elektrowni. Dlatego też należy

dążyć do dywersyfikacji działalności gospodarczej na terenie ZOI, w tym m.in. poprzez rozwój turystyki i branż innowacyjnych.

Warto również zaznaczyć, że przemysł wydobywczy, szczególnie glin, był podstawą powstania w powiecie bolesławieckim i w Bolesławcu przemysłu ceramicznego. Warto wspomnieć również o zasobach piaskowca, żwirów oraz piasków szklarskich.

Duży wpływ na obraz gospodarczy Zachodniego Obszaru Integracji ma także sfera gospodarcza związana z eksploatacją zasobów naturalnych i gospodarka leśna.

Sfera społeczna

Potencjał demograficzny

Potencjał demograficzny Zachodniego Obszaru Integracji na koniec 2020 r. stanowiło 211 585 mieszkańców, **co stanowiło ok. 7,3% potencjału ludnościowego Dolnego Śląska.**

W strukturze ludności Obszaru zauważalne jest odchylenie od stanu równowagi pomiędzy liczbą kobiet (108 772) a mężczyzn (102 813). W 2020 r. współczynnik feminizacji, który określa liczbę kobiet przypadających na 100 mężczyzn kształtował się na poziomie 95.

Obserwowanym na obszarze ZOI zjawiskiem jest zmniejszanie się liczby ludności. W latach 2014-2020 liczba ludności zmniejszyła się o 2,6%. W analogicznym okresie liczba ludności w województwie dolnośląskim zmniejszyła się o 0,6%.

Tabela 7. Liczba ludności – stan na 31 grudnia w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Bogatynia (m-w)	24 127	22 633	93,8
Mężczyźni	11 869	11 155	94,0
Kobiety	12 258	11 478	93,6
Gmina Bolesławiec (m)	39 464	38 486	97,5
Mężczyźni	18 640	18 128	97,3
Kobiety	20 824	20 358	97,8
Gmina Bolesławiec (w)	14 092	14 863	105,5
Mężczyźni	7 013	7 369	105,1
Kobiety	7 079	7 494	105,9
Gmina Gromadka (w)	5 483	5 317	97,0
Mężczyźni	2 744	2 654	96,7
Kobiety	2 739	2 663	97,2
Gmina Lubań (m)	21 785	20 723	95,1
Mężczyźni	10 342	9 760	94,4
Kobiety	11 443	10 963	95,8
Gmina Lubań (w)	6 580	6 569	99,8
Mężczyźni	3 310	3 311	100,0
Kobiety	3 270	3 258	99,6
Gmina Nowogrodzic (m-w)	15 250	15 229	99,9
Mężczyźni	7 503	7 553	100,7
Kobiety	7 747	7 676	99,1
Gmina Osiecznica (w)	7 558	7 288	96,4
Mężczyźni	3 809	3 662	96,1
Kobiety	3 749	3 626	96,7
Gmina Pieńsk (m-w)	9 274	9 025	97,3
Mężczyźni	4 593	4 453	97,0
Kobiety	4 681	4 572	97,7
Gmina Platerówka (w)	1 657	1 629	98,3
Mężczyźni	860	846	98,4
Kobiety	797	783	98,2
Gmina Siekierczyn (w)	4 539	4 516	99,5
Mężczyźni	2 264	2 266	100,1
Kobiety	2 275	2 250	98,9
Gmina Sulików (w)	6 114	6 030	98,6
Mężczyźni	3 075	3 024	98,3
Kobiety	3 039	3 006	98,9
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	8 499	8 579	100,9
Mężczyźni	4 238	4 247	100,2
Kobiety	4 261	4 332	101,7
Gmina Węglińiec (m-w)	8 608	8 205	95,3

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Mężczyźni	4 271	4 061	95,1
Kobiety	4 337	4 144	95,5
Gmina Zawidów (m)	4 315	4 132	95,8
Mężczyźni	2 064	1 960	95,0
Kobiety	2 251	2 172	96,5
Gmina Zgorzelec (m)	31 532	29 810	94,5
Mężczyźni	14 957	14 055	94,0
Kobiety	16 575	15 755	95,1
Gmina Zgorzelec (w)	8 419	8 551	101,6
Mężczyźni	4 231	4 309	101,8
Kobiety	4 188	4 242	101,3
Zachodni Obszar Integracji	217 296	211 585	97,4
Mężczyźni	105 783	102 813	97,2
Kobiety	111 513	108 772	97,5
Dolny Śląsk	2 908 457	2 891 321	99,4
Mężczyźni	1 398 554	1 389 444	99,3
Kobiety	1 509 903	1 501 877	99,5

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Spadek liczby ludności w latach 2014-2020 odnotowano w 14 gminach wchodzących w skład Zachodniego Obszaru Integracji. Z największym natężeniem zjawisko depopulacji wystąpiło w gminach: Bogatynia (6,2%), m. Zgorzelec (5,5%), m. Lubań (4,9%) i Węglińiec (4,7%). Równocześnie w 3 gminach: Bolesławiec (5,5%), Zgorzelec (1,6%) i Warta Bolesławiecka (0,9%), liczba ludności wzrosła. Położenie tych gmin sugeruje, że mamy do czynienia z migracją ludności z miast na tereny wiejskie.

Na sytuację demograficzną Zachodniego Obszaru Integracji pozytywnie wpływa utrzymujące się dodatnie saldo migracji. W 2020 r. saldo migracji ogółem na 1 tys. mieszkańców wyniosło (0,6). Na przestrzeni lat 2014-2020 sytuacja w niniejszym zakresie uległa polepszeniu. W 2014 r. saldo migracji ogółem na 1 tys. mieszkańców wynosiło (-1,3). Dodatkowo należy podkreślić, iż saldo migracji w przypadku województwa dolnośląskiego było w 2014 r. i 2020 r. dodatnie i wynosiło odpowiednio 0,2 i 1,3.

W 2020 r. dodatnie saldo migracji na 1 tys. mieszkańców zanotowało 12 gmin, w tym 7 gmin powyżej średniej dla Dolnego Śląska, a mianowicie: Bolesławiec (12,6), Zgorzelec (9,2), Siekierczyn (6,0), Pieńsk (3,8), Sulików (3,0), Platerówka (1,9) i Osiecznica (1,8). W pozostałych gminach dominował odpływ ludności, a w największej skali zjawisko to wystąpiło w gminach: Bogatynia (-5,6), m. Bolesławiec (-5,2), m. Zgorzelec (-5,1), Węglińiec (-4,0), m. Lubań (-3,9) i Zawidów (-3,9).

Tabela 8. Ruch naturalny i migracyjny ludności na 1 tys. mieszkańców w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny		Saldo migracji ogółem	
	2014	2020	2014	2020
Gmina Bogatynia (m-w)	-3,3	-8,3	-8,8	-5,6
Gmina Bolesławiec (m)	-2,6	-5,9	-4,2	-5,2
Gmina Bolesławiec (w)	4,2	-0,6	2,6	12,6
Gmina Gromadka (w)	1,6	-3,4	-3,5	-1,3
Gmina Lubań (m)	-2,9	-7,9	-6,3	-3,9
Gmina Lubań (w)	-0,2	-3,5	3,2	0,3
Gmina Nowogrodzic (m-w)	1,6	-0,7	-1,0	0,5
Gmina Osiecznica (w)	2,1	-2,2	6,1	1,8
Gmina Pieńsk (m-w)	-1,3	-6,7	-1,7	3,8
Gmina Platerówka (w)	-1,8	-7,4	-1,8	1,9
Gmina Siekierczyn (w)	1,8	-3,8	0,4	6,0

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny		Saldo migracji ogółem	
	2014	2020	2014	2020
Gmina Sulików (w)	0,8	-4,0	-3,3	3,0
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	1,5	-4,1	7,3	0,9
Gmina Węglińiec (m-w)	-1,7	-8,1	-8,4	-4,0
Gmina Zawidów (m)	-0,9	-7,0	-6,0	-3,9
Gmina Zgorzelec (m)	-6,0	-9,9	-4,8	-5,1
Gmina Zgorzelec (w)	0,2	-5,3	8,6	9,2
Zachodni Obszar Integracji	-0,4	-5,2	-1,3	0,6
Południowy Obszar Funkcjonalny	-2,9	-8,5	-2,4	-2,0
Dolny Śląsk	-0,9	-4,1	0,2	1,3

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Wpływ na sytuację demograficzną Zachodniego Obszaru Integracji ma również przyrost naturalny. Na obszarze ZOI w 2020 r. występował ujemny przyrost naturalny. Wartość wskaźnika przyrost naturalny na 1000 ludności w powyższym roku wynosiła (-5,2). Niestety w stosunku do 2014 r. sytuacja w niniejszym zakresie uległa pogorszeniu. Wprawdzie w 2014 r. wskaźnik również był ujemny, niemniej jednak wynosił on „tylko” (-0,4).

W 2020 r. ujemny przyrost naturalny odnotowano we wszystkich gminach wchodzących w skład Zachodniego Obszaru Integracji. Najniższym wskaźnikiem przyrostu naturalnego na 1000 ludności legitymowały się gminy: m. Zgorzelec (-9,9), Bogatynia (-8,3), Węglińiec (-8,1), m. Lubań (-7,9), Platerówka (-7,4), Zawidów (-7,0), Pieńsk (-6,7). Niestety na przestrzeni lat sytuacja na analizowanym Obszarze pogorszyła się. W 2014 r. dodatni przyrost naturalny zanotowano w ośmiu gminach.

Poddając porównaniu Zachodni Obszar Integracji do Południowego Obszaru Funkcjonalnego na tle czynników, które wpływają na kształtowanie się bilansu ludnościowego i profilu demograficznego (przyrost naturalny i saldo migracji) możemy zauważyć, że w analizowanym okresie kształtowały się one zdecydowanie lepiej w przypadku ZOI, niż w przypadku POF.

Tabela 9. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym			Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi		
	2014	2020	2014=100(%)	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Bogatynia (m-w)	95,3	127,7	134,0	17,8	25,2	141,6
Gmina Bolesławiec (m)	145,0	174,0	120,0	26,0	36,5	140,4
Gmina Bolesławiec (w)	68,7	90,6	131,9	14,2	19,6	138,0
Gmina Gromadka (w)	96,0	124,8	130,0	17,9	25,2	140,8
Gmina Lubań (m)	143,9	189,2	131,5	24,0	35,4	147,5
Gmina Lubań (w)	77,2	107,8	139,6	14,9	22,5	151,0
Gmina Nowogrodziec (m-w)	75,0	94,5	126,0	16,5	20,9	126,7
Gmina Osiecznica (w)	60,5	86,8	143,5	14,4	20,2	140,3
Gmina Pieńsk (m-w)	100,2	124,6	124,4	18,4	25,0	135,9
Gmina Platerówka (w)	76,0	110,4	145,3	16,1	23,5	146,0
Gmina Siekierczyn (w)	92,3	116,3	126,0	18,4	23,7	128,8
Gmina Sulików (w)	81,1	105,4	130,0	16,6	21,6	130,1
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	76,7	101,6	132,5	16,0	21,8	136,3
Gmina Węglińiec (m-w)	106,0	147,6	139,2	20,2	27,7	137,1
Gmina Zawidów (m)	109,2	141,3	129,4	20,7	26,4	127,5
Gmina Zgorzelec (m)	173,3	209,3	120,8	28,2	37,8	134,0

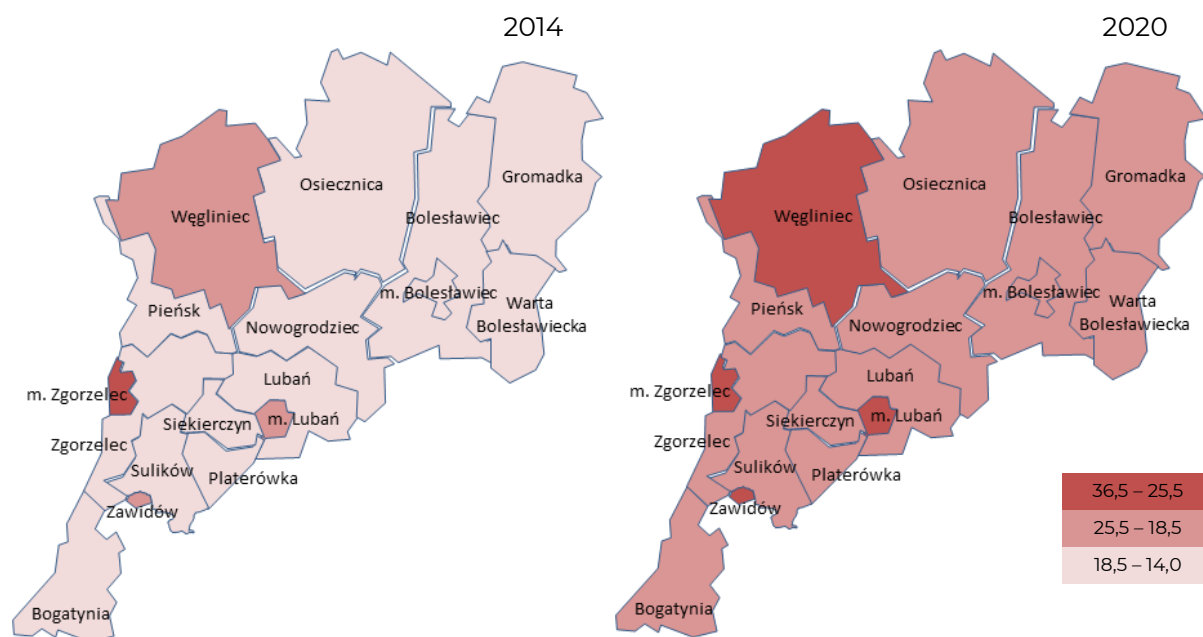
Jednostka terytorialna	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym			Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi		
	2014	2020	2014=100(%)	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Zgorzelec (w)	81,8	116,2	142,1	14,7	23,5	159,9
Zachodni Obszar Integracji	97,5	127,5	130,8	18,5	25,7	138,6
Dolny Śląsk	117,4	137,0	116,7	22,0	29,9	135,9

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji widoczne jest zjawisko starzenia się społeczeństwa, co rzutuje na przyszłe kierunki inwestycji infrastrukturalnych. Przyjmując jako symptom tego zjawiska wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, stwierdzić należy, że sytuacja na terenie ZOI uległa pogorszeniu.

W 2020 r. wartość powyższego wskaźnika dla ZOI wyniosła 25,7 (na Dolnym Śląsku 29,9). W 2014 r. wskaźnik ten kształtował się na poziomie 18,5 (w regionie 22,0). Niemniej jednak sytuacja na analizowanym Obszarze na tle województwa nadal kształtuje się korzystnie.

W 2020 r. wartość wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi najwyższa była w gminach miejskich: m. Zgorzelec (37,8), m. Bolesławiec (36,5) i m. Lubań (35,4). Najkorzystniejsza natomiast w gminach: Bolesławiec (19,6) i Osiecznica (20,2).

Rysunek 6. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w 2014 i 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

Przedstawione powyżej dane świadczą o stopniowym narastaniu problemów demograficznych. Jednocześnie będą one kluczowym czynnikiem decydującym o sposobie funkcjonowania i kierunkach dalszego rozwoju Zachodniego Obszaru Integracji.

Opieka społeczna

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji nadal zauważalny jest problem ubóstwa, przejawiający się koniecznością korzystania z pomocy społecznej.

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. na obszarze ZOI z pomocy społecznej korzystało 2273 gospodarstw domowych znajdujących się poniżej kryterium dochodowego. Stanowiło to ok. 7,6% ogółu gospodarstw domowych korzystających z pomocy na terenie Dolnego Śląska (przy udziale ludnościowym ok. 7,3%). Można więc stwierdzić, iż problem ubóstwa na analizowanym Obszarze występuje z większym natężeniem. Należy jednak zaznaczyć, że w stosunku do 2014 r. sytuacja uległa poprawie. Wówczas z pomocy korzystało 4506 gospodarstw domowych znajdujących się poniżej kryterium dochodowego.

W analizowanym okresie, porównując 2014 r. do 2020 r., poprawie uległa sytuacja we wszystkich gminach wchodzących w skład ZOI. Największy spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej odnotowano w gminach: Siekierczyn, Sulików, Zawidów, Platerówka, Bogatynia i Gromadka. W gminach tych liczba najuboższych gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej (poniżej kryterium dochodowego) zmniejszyła się o ponad połowę.

Najwolniej liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej zmniejszała się w takich gminach jak: Lubań, Nowogrodziec, Warta Bolesławiecka, Osiecznica i Pieńsk.

Tabela 10. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	Ogółem			Poniżej kryterium dochodowego		
	2014	2020	2014=100(%)	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Bogatynia (m-w)	1074	594	55,3	763	298	39,1
Gmina Bolesławiec (m)	913	569	62,3	554	274	49,5
Gmina Bolesławiec (w)	313	181	57,8	255	122	47,8
Gmina Gromadka (w)	250	142	56,8	185	75	40,5
Gmina Lubań (m)	454	297	65,4	328	182	55,5
Gmina Lubań (w)	97	79	81,4	69	47	68,1
Gmina Nowogrodziec (m-w)	359	275	76,6	249	154	61,8
Gmina Osiecznica (w)	212	143	67,5	146	76	52,1
Gmina Pieńsk (m-w)	329	218	66,3	298	185	62,1
Gmina Platerówka (w)	53	28	52,8	36	16	44,4
Gmina Siekierczyn (w)	123	62	50,4	95	40	42,1
Gmina Sulików (w)	271	142	52,4	236	116	49,2
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	253	182	71,9	193	126	65,3
Gmina Węglińiec (m-w)	330	190	57,6	273	148	54,2
Gmina Zawidów (m)	95	50	52,6	78	38	48,7
Gmina Zgorzelec (m)	779	472	60,6	611	288	47,1
Gmina Zgorzelec (w)	202	128	63,4	137	88	64,2
Zachodni Obszar Integracji	6 107	3 752	61,4	4 506	2 273	50,4
Dolny Śląsk	75 782	49 869	65,8	55 348	29 956	54,1

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Do czasu wybuchu epidemii, głównych przyczyn ubóstwa upatrywać należało nie tyle w wadliwie funkcjonującym rynku pracy, ile w dysfunkcyjnych postawach samych mieszkańców.

Wskazanie głównych problemów jakie występują na terenie ZOI możliwe jest dzięki analizie powodów przyznania świadczeń z pomocy społecznej. Najczęstszymi powodami ich udzielania według GUS w 2020 r. było:

- w powiecie bolesławieckim – ubóstwo (875), długotrwała lub ciężka choroba (812), niepełnosprawność (563), bezrobocie (494),
- w powiecie lubańskim – ubóstwo (559), długotrwała lub ciężka choroba (425), bezrobocie (424), niepełnosprawność (389),
- w powiecie zgorzeleckim – ubóstwo (1160), długotrwała lub ciężka choroba (876), bezrobocie (697), niepełnosprawność (662).

Wymienione powody otrzymywania świadczeń dominowały również w latach poprzednich. Świadczy to o tym, że problemy na terenie Zachodniego Obszaru Integracji pozostają niezmiennie.

Tabela 11. Rodziny, którym na podstawie decyzji udzielono świadczeń z pomocy społecznej w 2014 i 2020 r.

Powody przyznania świadczeń	Powiat bolesławiecki			Powiat lubański			Powiat zgorzelecki		
	2014	2020	2014=100	2014	2020	2014=100	2014	2020	2014=100
Ubóstwo	1 507	875	58,1	946	559	59,1	2 215	1 160	52,4
Bezdomność	138	101	73,2	53	61	115,1	137	122	89,1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	235	127	54,0	79	41	51,9	186	74	39,8
Bezrobocie	1 250	494	39,5	1 138	424	37,3	1 897	697	36,7
Niepełnosprawność	867	563	64,9	574	389	67,8	1 000	662	66,2
Długotrwała lub ciężka choroba	1 075	812	75,5	485	425	87,6	1 037	876	84,5
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	623	298	47,8	241	142	58,9	488	236	48,4
Przemoc w rodzinie	12	14	116,7	14	5	35,7	11	6	54,5
Alkoholizm	257	156	60,7	290	164	56,6	290	225	77,6
Narkomania	13	30	230,8	14	24	171,4	84	76	90,5
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	53	30	56,6	25	9	36,0	61	36	59,0
Sytuacja kryzysowa	6	7	116,7	1	1	100,0	3	8	266,7
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	1	0	0,0	120	0	0,0	3	0	0,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Pomoc społeczna nie ogranicza się jedynie do wypłat świadczeń, jest ona również częścią znacznie szerszej polityki senioralnej. W kontekście zachodzącego na terenie Zachodniego Obszaru Integracji zjawiska starzenia się społeczeństwa szczególnie ważne jest zapewnienie miejsc opieki seniorom i osobom niesamodzielnym.

W 2020 r. na analizowanym Obszarze funkcjonowało 9 placówek stacjonarnej pomocy społecznej dysponującej łącznie 411 miejscami. W stosunku do 2014 r. wzrosła liczba placówek (o dwie), zmalała natomiast liczba miejsc (o 11). Warto podkreślić, że w przypadku ZOI liczba miejsc w placówkach stanowiła w 2020 r. ok. 5,4% ogółu miejsc na Dolnym Śląsku (przy potencjale ludnościowym 7,3%).

Tabela 12. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej (z filiami) w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	Placówki stacjonarnej pomocy społecznej		Miejsca w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej	
	2014	2020	2014	2020
Gmina Bogatynia (m-w)	1	1	72	77
Gmina Bolesławiec (m)	2	2	79	63
Gmina Bolesławiec (w)	0	1	0	10
Gmina Gromadka (w)	-	-	-	-
Gmina Lubań (m)	-	-	-	-
Gmina Lubań (w)	-	-	-	-
Gmina Nowogrodziec (m-w)	-	-	-	-
Gmina Osiecznica (w)	0	1	0	12
Gmina Pieńsk (m-w)	-	-	-	-
Gmina Platerówka (w)	-	-	-	-
Gmina Siekierczyn (w)	-	-	-	-
Gmina Sulików (w)	-	-	-	-
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	-	-	-	-
Gmina Węgliniec (m-w)	-	-	-	-
Gmina Zawidów (m)	-	-	-	-
Gmina Zgorzelec (m)	4	4	271	249
Gmina Zgorzelec (w)	-	-	-	-
Zachodni Obszar Integracji	7	9	422	411
Dolny Śląsk	110	125	7 752	7 566

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Miejsca w stacjonarnych placówkach pomocy społecznej w 2020 r. znajdowały się w gminach: m. Zgorzelec (249), Bogatynia (77), m. Bolesławiec (63), Bolesławiec (10) i Osiecznica (12).

Warto również zaznaczyć, że od 2020 r. w gminie Nowogrodziec funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej dysponujący 30 miejscami, który nie został ujęty w danych GUS.

Wsparcie dla rodzin realizowane jest również poprzez rozwój systemu opieki nad dziećmi do lat 3. Opieka taka umożliwia podjęcie zatrudnienia przez rodziców, a to sprzyja zarówno aktywizacji zawodowej, jak i ograniczeniu sfery ubóstwa.

Niestety na analizowanym Obszarze istnieje luka infrastrukturalna, która sprawia, że dostępność do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 jest ograniczona. W 2020 r. wartość wskaźnika „dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3” dla Zachodniego Obszaru Integracji wynosiła 74 i była niższa od średniej regionalnej wynoszącej 200 oraz niższa od średniej dla Południowego Obszaru Funkcjonalnego wynoszącej 109.

Tabela 13. Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w)	107	157	146,7	78,5
Gmina Bolesławiec (m)	82	78	95,1	39,0
Gmina Bolesławiec (w)	0	45	-	22,5
Gmina Gromadka (w)	0	117	-	58,5
Gmina Lubań (m)	149	172	115,4	86,0
Gmina Lubań (w)	-	-	-	-
Gmina Nowogrodziec (m-w)	-	-	-	-
Gmina Osiecznica (w)	-	-	-	-
Gmina Pieńsk (m-w)	-	-	-	-
Gmina Platerówka (w)	-	-	-	-
Gmina Siekierczyn (w)	-	-	-	-
Gmina Sulików (w)	-	-	-	-

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	-	-	-	-
Gmina Węglińiec (m-w)	-	-	-	-
Gmina Zawidów (m)	-	-	-	-
Gmina Zgorzelec (m)	126	299	237,3	149,5
Gmina Zgorzelec (w)	69	393	569,6	196,5
Zachodni Obszar Integracji	31	74	236,6	37,1
Południowy Obszar Funkcjonalny	44	109	250,5	54,7
Dolny Śląsk	100	200	200,0	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Najwyższą wartość przedmiotowy wskaźnik osiągnął w gminach: Zgorzelec (393) i m. Zgorzelec (299). W przypadku tych gmin wartość kształtowała się powyżej średniej dla Dolnego Śląska.

Należy zaznaczyć, że nie wszystkie gminy dysponowały miejscami opieki nad dziećmi do lat 3. Jak wynika z danych GUS sytuacja taka w 2020 r. występowała w gminach: Lubań, Nowogrodzic, Osiecznica, Pieńsk, Platerówka, Siekierczyn, Sulików, Warta Bolesławiecka, Węglińiec i Zawidów.

Tabela 14. Żłobki i kluby dziecięce w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Bogatynia (m-w)	1	1	100,0
Gmina Bolesławiec (m)	3	2	66,7
Gmina Bolesławiec (w)	0	1	-
Gmina Gromadka (w)	0	1	-
Gmina Lubań (m)	2	3	150,0
Gmina Lubań (w)	0	0	-
Gmina Nowogrodzic (m-w)	0	0	-
Gmina Osiecznica (w)	0	0	-
Gmina Pieńsk (m-w)	0	0	-
Gmina Platerówka (w)	0	0	-
Gmina Siekierczyn (w)	0	0	-
Gmina Sulików (w)	0	0	-
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	0	0	-
Gmina Węglińiec (m-w)	0	0	-
Gmina Zawidów (m)	0	0	-
Gmina Zgorzelec (m)	3	4	133,3
Gmina Zgorzelec (w)	1	1	100,0
Zachodni Obszar Integracji	10	13	130,0
Dolny Śląsk	210	479	228,1

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analizując szerzej system opieki nad dziećmi do lat 3, warto podkreślić, że w 2020 r. na terenie Zachodniego Obszaru Integracji funkcjonowało zaledwie 13 żłobków i klubów dziecięcych. W porównaniu do 2014 r. ich liczba wzrosła jedynie o 3, co stanowiło wzrost na poziomie 30%. Jest to istotnie niezadowolający fakt, biorąc pod uwagę, iż na Dolnym Śląsku wzrost ten był ponad dwukrotny i wynosił ok. 128%.

Problemy z dostępnością do infrastruktury opieki nad dziećmi do lat 3 uznać należy, za barierę rozwojową dla osób wracających lub wchodzących na rynek pracy, który dotyczy w szczególności osób młodych z terenu ZOI.

Aktywność ludności

Aktywność społeczna mierzona liczbą organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców była na terenie Zachodniego Obszaru Integracji w 2020 r. niższa niż na

Dolnym Śląsku. W 2020 r. wartość powyższego wskaźnika wynosiła w przypadku ZOI 33, podczas gdy w województwie dolnośląskim i POF wynosiła 43.

Na przestrzeni lat 2014-2020 liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców wzrosła na analizowanym Obszarze o ok. 23,2%, a tempo tego wzrostu było o 3,8 punktu procentowego szybsze niż w województwie oraz o 3,1 p.p. mniejsze niż na terenie Południowego Obszaru Funkcjonalnego.

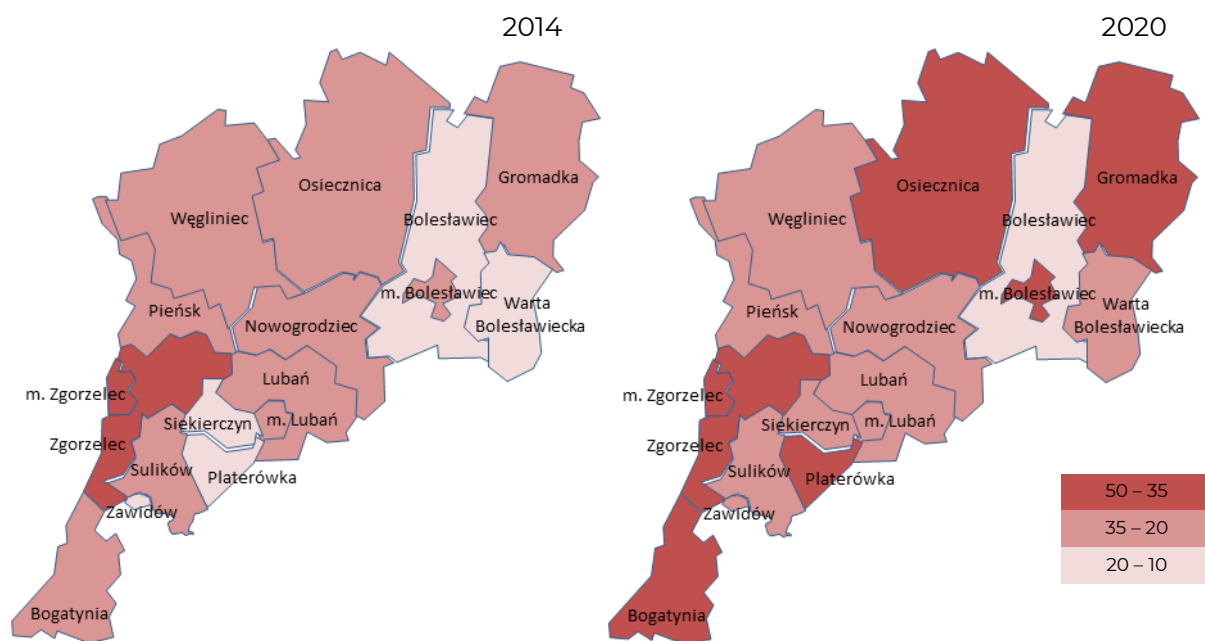
Tabela 15. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w)	35	38	108,6	88,4
Gmina Bolesławiec (m)	29	35	120,7	81,4
Gmina Bolesławiec (w)	12	18	150,0	41,9
Gmina Gromadka (w)	31	39	125,8	90,7
Gmina Lubań (m)	24	26	108,3	60,5
Gmina Lubań (w)	26	30	115,4	69,8
Gmina Nowogrodzic (m-w)	22	27	122,7	62,8
Gmina Osiecznica (w)	28	43	153,6	100,0
Gmina Pieńsk (m-w)	27	32	118,5	74,4
Gmina Platerówka (w)	18	37	205,6	86,0
Gmina Siekierczyn (w)	18	27	150,0	62,8
Gmina Sulików (w)	34	33	97,1	76,7
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	19	22	115,8	51,2
Gmina Węglińiec (m-w)	33	35	106,1	81,4
Gmina Zawidów (m)	19	22	115,8	51,2
Gmina Zgorzelec (m)	45	50	111,1	116,3
Gmina Zgorzelec (w)	36	48	133,3	111,6
Zachodni Obszar Integracji	27	33	123,2	76,9
Południowy Obszar Funkcjonalny	34	43	126,3	100,0
Dolny Śląsk	36	43	119,4	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W ramach ZOI w 2020 r. najwięcej organizacji pozarządowych, w stosunku do liczby ludności, funkcjonowało w gminach: m. Zgorzelec (50), Zgorzelec (48), Osiecznica (43) i Gromadka (39). Najmniejsze nasycenie organizacjami pozarządowymi odnotowano w gminach: Bolesławiec (18), Warta Bolesławiecka (22) i Zawidów (22).

W stosunku do 2014 r. największy progres w liczbie organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców widoczny był w gminach: Platerówka (105,6%), Osiecznica (53,6%), Bolesławiec (50,0%) i Siekierczyn (50,0%). W przypadku gminy Sulików liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców zmniejszyła się.

Rysunek 7. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w 2014 i 2020 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

Wychowanie przedszkolne

Potencjał społeczny i gospodarczy na przestrzeni lat buduje się m.in. poprzez przełamywanie barier w zakresie dostępu do edukacji i to już od okresu przedszkolnego. Dostęp do przedszkoli umożliwia podjęcie zatrudnienia przez rodziców, a tym samym może przyczyniać się do ograniczenia sfery ubóstwa.

Analizując liczbę przedszkoli, oddziałów i dzieci do nich uczęszczających według danych GUS, na obszarze ZOI można zaobserwować:

- spadek liczby przedszkoli ogółem z 112 w 2014 r. do 105 w 2020 r.,
- wzrost liczby oddziałów przedszkolnych z 284 w 2014 do 346 w 2020 r.,
- wzrost dzieci uczęszczających do przedszkoli z 6255 w 2014 r. do 7012 w 2020 r.

Tabela 16. Przedszkola w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	Ogółem		Oddziały		Dzieci	
	2014	2020	2014	2020	2014	2020
Gmina Bogatynia (m-w)	9	8	34	33	775	671
Gmina Bolesławiec (m)	17	14	56	72	1 369	1 566
Gmina Bolesławiec (w)	9	9	15	22	276	448
Gmina Gromadka (w)	4	4	5	8	113	149
Gmina Lubań (m)	5	7	27	35	644	746
Gmina Lubań (w)	4	4	7	9	147	167
Gmina Nowogrodzic (m-w)	9	7	19	21	359	468
Gmina Osiecznica (w)	7	5	12	13	246	275
Gmina Pieńsk (m-w)	3	4	9	13	197	250
Gmina Platerówka (w)	1	1	2	3	30	47
Gmina Siekierczyn (w)	2	2	5	5	95	98
Gmina Sulików (w)	3	2	6	7	148	133
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	9	9	12	17	243	284
Gmina Węglińiec (m-w)	7	7	13	11	261	215
Gmina Zawidów (m)	1	2	5	6	127	131
Gmina Zgorzelec (m)	16	14	48	57	1 036	1 114
Gmina Zgorzelec (w)	6	6	9	14	189	250
Zachodni Obszar Integracji	112	105	284	346	6 255	7 012

Jednostka terytorialna	Ogółem		Oddziały		Dzieci	
	2014	2020	2014	2020	2014	2020
Dolny Śląsk	1 460	1 467	4 293	5 158	89 349	104 264

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z innych danych w 2020 r. odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym był na terenie Zachodniego Obszaru Integracji niższy od średniej na Dolnym Śląsku. W 2020 r. na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat opieką przedszkolną na obszarze ZOI objętych było 777 dzieci, podczas gdy średnia dla Dolnego Śląska wynosiła 888. Za pozytywny uznać należy natomiast fakt, że w stosunku do 2014 r. tempo wzrostu analizowanego wskaźnika wynoszące 13,9% było wyższe niż w regionie (11,0%). Niemniej jednak na tle województwa dolnośląskiego mieszkańcy ZOI mają mniejszy dostęp do infrastruktury przedszkolnej.

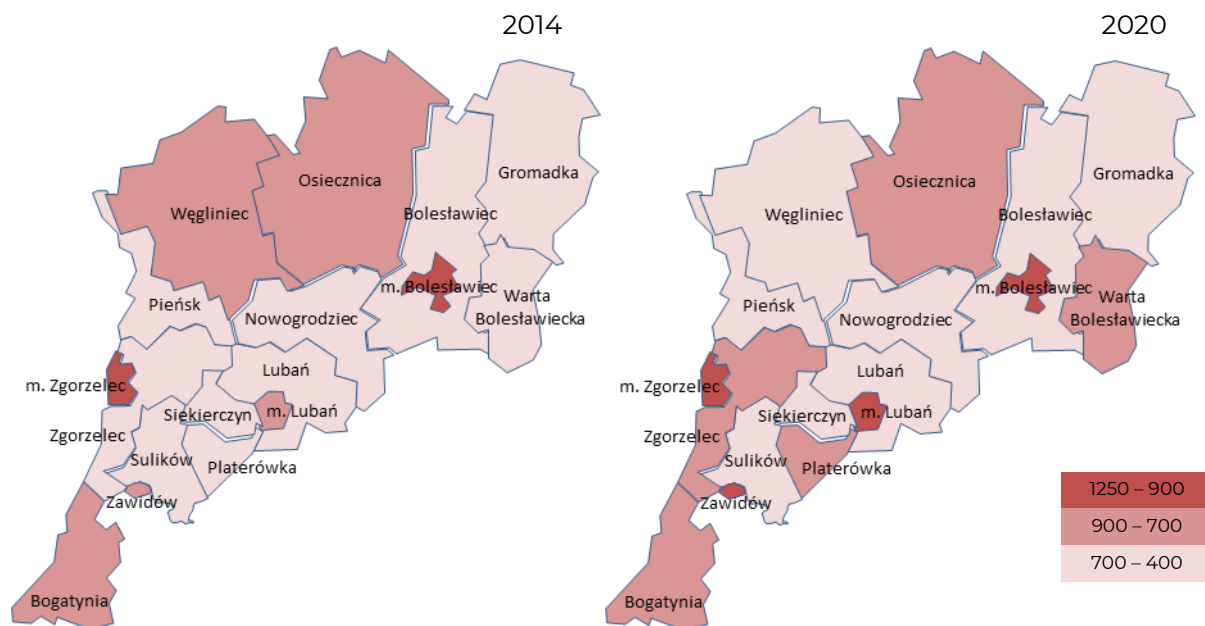
Tabela 17. Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w)	822	793	96,5	89,3
Gmina Bolesławiec (m)	941	1 078	114,6	121,4
Gmina Bolesławiec (w)	429	667	155,5	75,1
Gmina Gromadka (w)	526	667	126,8	75,1
Gmina Lubań (m)	799	1 070	133,9	120,5
Gmina Lubań (w)	624	617	98,9	69,5
Gmina Nowogrodzic (m-w)	527	635	120,5	71,5
Gmina Osiecznica (w)	755	809	107,2	91,1
Gmina Pieńsk (m-w)	574	650	113,2	73,2
Gmina Platerówka (w)	472	725	153,6	81,6
Gmina Siekierczyn (w)	602	462	76,7	52,0
Gmina Sulików (w)	564	548	97,2	61,7
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	674	759	112,6	85,5
Gmina Węgliniec (m-w)	743	675	90,8	76,0
Gmina Zawidów (m)	869	1 038	119,4	116,9
Gmina Zgorzelec (m)	1 024	1 202	117,4	135,4
Gmina Zgorzelec (w)	650	813	125,1	91,6
Zachodni Obszar Integracji	682	777	113,9	87,5
Dolny Śląsk	800	888	111,0	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W największym stopniu wychowaniem przedszkolnym w 2020 r. objęte były dzieci w gminach: m. Zgorzelec (1202), m. Bolesławiec (1078), m. Lubań (1070) i Zawidów (1038). W tych gminach analizowany wskaźnik kształtował się powyżej średniej regionalnej. W przypadku gmin, w których wartość wskaźnika przekroczyła 1000 można pokusić się o stwierdzenie, że pełnią one istotną rolę w zakresie wychowania przedszkolnego także dla gmin sąsiednich.

W 2020 r. najmniej dzieci (na 1 tys. w wieku 3-5 lat) objętych było wychowaniem przedszkolnym w gminach: Siekierczyn (462), Sulików (548), Lubań (617), Nowogrodzic (635) i Pieńsk (650).

Rysunek 8. Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w 2014 i 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

Przyczyn powyższego stanu rzeczy nie można sprowadzać wyłącznie do braku miejsc w przedszkolach, czy też klubach dziecięcych. Powodów istniejącej sytuacji upatrywać można również w takich czynnikach jak: nieadekwatna do potrzeb ludności lokalizacja przedszkoli utrudniająca dowóz i odbiór dzieci, problemy z funkcjonowaniem transportu publicznego, wysokie (w stosunku do wynagrodzeń) koszty opieki przedszkolnej.

Edukacja szkolna

Istotną kwestią związaną ze sferą społeczną jest edukacja szkolna. Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji w 2020 r. według danych GUS funkcjonowało 77 szkół podstawowych, do których uczęszczało blisko 16 tys. uczniów.

Tabela 18. Szkoły podstawowe w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	Szkoły ogółem			Uczniowie w szkołach		
	2014	2020	2014=100(%)	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Bogatynia (m-w)	6	7	116,7	1 382	1 659	120,0
Gmina Bolesławiec (m)	8	8	100,0	2 338	3 240	138,6
Gmina Bolesławiec (w)	8	8	100,0	651	929	142,7
Gmina Gromadka (w)	3	3	100,0	310	377	121,6
Gmina Lubań (m)	5	5	100,0	1 176	1 577	134,1
Gmina Lubań (w)	4	4	100,0	370	437	118,1
Gmina Nowogrodziec (m-w)	7	6	85,7	945	1 173	124,1
Gmina Osiecznica (w)	5	4	80,0	664	688	103,6
Gmina Pieńsk (m-w)	2	3	150,0	517	543	105,0
Gmina Platerówka (w)	1	2	200,0	102	100	98,0
Gmina Siekierzyn (w)	2	2	100,0	225	297	132,0
Gmina Sulików (w)	2	2	100,0	287	362	126,1
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	5	6	120,0	547	704	128,7
Gmina Węgliniec (m-w)	4	4	100,0	485	620	127,8
Gmina Zawidów (m)	1	1	100,0	270	289	107,0
Gmina Zgorzelec (m)	6	7	116,7	1 804	2 509	139,1
Gmina Zgorzelec (w)	4	5	125,0	352	449	127,6
Zachodni Obszar Integracji	73	77	105,5	12 425	15 953	128,4
Dolny Śląsk	798	870	109,0	159 402	222 475	139,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

O sytuacji szkolnictwa podstawowego świadczą m.in. wyniki egzaminu ósmoklasisty. Niestety, jak wynika z danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu (OKE Wrocław) średnie wyniki egzaminu z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego uzyskane przez uczniów uczęszczających do szkół zlokalizowanych na terenie ZOI kształtują się poniżej średniej dla Dolnego Śląska oraz porównywalnie na poziomie średnich dla POF.

Analizując wyniki z egzaminu można zauważyć, że różnica w wynikach osiągniętych przez uczniów ze szkół zlokalizowanych na terenie Zachodniego Obszaru Integracji i województwa dolnośląskiego waha się w przedziale od 2,0 p.p. w przypadku języka angielskiego do 6,2 p.p. w przypadku języka polskiego.

Wyniki egzaminu ósmoklasisty dla ZOI w porównaniu do wyników osiągniętych przez uczniów uczęszczający do szkół na terenie Południowego Obszaru Funkcjonalnego kształtowały się: z języka polskiego o 3,4 p.p. na korzyść POF, z matematyki o 0,4 p.p. na korzyść POF, z języka angielskiego o 5,1 p.p. na korzyść ZOI.

Tabela 19. Wyniki egzaminu ósmoklasisty (2020 r.)

Jednostka terytorialna	Język polski	Matematyka	Język angielski
Gmina Bogatynia (m-w)	50,2	35,3	49,1
Gmina Bolesławiec (m)	59,8	44,9	58,3
Gmina Bolesławiec (w)	65,4	47,3	56,1
Gmina Gromadka (w)	45,8	37,3	51,7
Gmina Lubań (m)	54,6	36,2	48,1
Gmina Lubań (w)	57,5	44,1	57,4
Gmina Nowogrodzic (m-w)	57,4	38,4	46,7
Gmina Osiecznica (w)	55,1	40,2	48,4
Gmina Pieńsk (m-w)	46,6	36,3	49,6
Gmina Platerówka (w)	57,7	36,2	83,0
Gmina Siekierczyn (w)	61,0	39,5	52,7
Gmina Sulików (w)	56,0	39,4	38,4
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	58,4	42,1	46,3
Gmina Węglińiec (m-w)	51,8	41,4	45,1
Gmina Zawidów (m)	52,8	31,4	41,9
Gmina Zgorzelec (m)	55,2	41,3	59,6
Gmina Zgorzelec (w)	54,7	37,6	68,4
Zachodni Obszar Integracji	52,6	39,3	53,0
Południowy Obszar Funkcjonalny	56,0	39,7	47,9
Dolny Śląsk	58,8	44,5	55,0

Źródło: opracowanie na podstawie OKE Wrocław.

Na podstawie danych OKE Wrocław można stwierdzić, że w przypadku egzaminu ósmoklasisty:

- z języka polskiego wyniki powyżej średniej wojewódzkiej uzyskali uczniowie uczęszczający do szkół w trzech gminach: Bolesławiec, m. Bolesławiec, Siekierczyn,
- z matematyki wyniki powyżej średniej wojewódzkiej uzyskali uczniowie uczęszczający do szkół w dwóch gminach: Bolesławiec, m. Bolesławiec,
- z języka angielskiego wyniki powyżej średniej wojewódzkiej uzyskali uczniowie uczęszczający do szkół w gminach: Bolesławiec, m. Bolesławiec, Lubań, Platerówka, Zgorzelec, m. Zgorzelec.

Powyższa sytuacja może świadczyć o zbyt małej dodatkowej ofercie edukacyjnej, pozwalającej rozwijać zainteresowania uczniów. Dlatego też, należy podejmować działania wspierające realizację zajęć dodatkowych.

Na poziom edukacji wpływać może także stan infrastruktury. Niestety podkreślić należy, że stan techniczny placówek edukacyjnych jest niejednokrotnie niezadawalający i wymaga modernizacji. Podkreślić również należy niezadawalający stan wyposażenia pracowni przedmiotowych.

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji funkcjonuje również szkolnictwo zawodowe (branżowe I stopnia). Niestety na przestrzeni lat postępował jego regres. Jak przedstawiają dane GUS, w 2020 r. na obszarze ZOI funkcjonowało 8 szkół branżowych I stopnia dla młodzieży (bez specjalnych).

Szkoły branżowe I stopnia (bez specjalnych) działały w takich gminach jak: m. Bolesławiec (4 szkoły), Lubań (2), Bogatynia (1) i m. Zgorzelec (1). Postępujący przez lata upadek szkolnictwa zawodowego sprawił, że system edukacji nie zawsze jest dostosowany do potrzeb rynku.

Szkolnictwo średnie koncentruje się w miastach Bolesławcu, Bogatyni, Lubaniu i Zgorzelcu. O jakości kształcenia świadczy średnia zdawalność matur. Według danych OKE Wrocław, w 2020 r. w przypadku języka angielskiego i matematyki zdawalność matur na analizowanym Obszarze była porównywalna ze średnią wojewódzką. Natomiast w przypadku języka polskiego zdawalność ta była wyraźnie niższa w powiatach Bolesławieckim i Zgorzeleckim.

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji funkcjonują dwie placówki doskonalenia nauczycieli – Powiatowe Centrum Edukacyjne w Lubaniu⁹ oraz Powiatowe Centrum Edukacji i Kształcenia Kadr w Bolesławcu¹⁰, świadczące usługi w zakresie doskonalenia nauczycieli i wspierania uzdolnień dzieci

i młodzieży. Należy wspierać rozwój zawodowy nauczycieli oraz uzdolnień dzieci i młodzieży w całym ZOI poprzez aktywne działania placówek doskonalenia nauczycieli kierowane do wszystkich szkół i placówek oświatowych.

Opieka zdrowotna

Na potencjał sfery społecznej duży wpływ ma infrastruktura służby zdrowia. Specjalistyczną opiekę medyczną zapewniają mieszkańcom ZOI: szpital wojewódzki, trzy szpitale powiatowe i jeden szpital gminny. Szpitale zlokalizowane są w:

- Bolesławcu – Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Bolesławcu,
- Bolesławcu – Zespół Opieki Zdrowotnej w Bolesławcu:
 - 10 oddziałów (Chorób Wewnętrznych, Neurologiczny, Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Chorób Zakaźnych, Pediatryczny, Ginekologiczno-Położniczy, Neonatologiczny, Chirurgii Ogólnej z Pododdziałem Chirurgii Onkologicznej, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, szpitalny Oddział Ratunkowy – SOR),
 - 4 pracownie (Endoskopii, Laboratorium, USG, Dział Fizjoterapii),
 - 13 poradni (Onkologiczna, Chirurgii ogólnej, Chirurgii urazowo-ortopedycznej, Chorób zakaźnych, Diabetologiczna, Nadciśnienia tętniczego, Ginekologiczno-położnicza, Urologiczna, Bezpłatna cytologia – Poradnia ginekologiczno-położnicza, Otolaryngologiczna, Neonatologiczna, Gastroenterologiczna, Endokrynologiczna),

⁹ <https://pceluban.pl/> [dostęp: 5 października 2020].

¹⁰ <https://boleslawiec.pceikk.pl/> [dostęp: 5 października 2020].

- Bogatyni – Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Bogatyni, Szpital Gminny Bogatynia:
 - 5 oddziałów (Chirurgiczny, Wewnętrzny, Ginekologiczno-Położniczy, Pediatriczny, Neonatologiczny),
 - 10 poradni specjalistycznych (Alergologiczna, Dermatologiczna, Ginekologiczno-Położnicza, Urologiczna, Chirurgii Ogólnej, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Otolaryngologiczna, Medycyny Pracy, Stomatologiczna, Dział Fizjoterapii),
- Lubaniu – NZOZ Łużyckie Centrum Medyczne w Lubaniu Sp. z o.o.:
 - 11 oddziałów (Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Chirurgii Ogólnej, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Chorób Wewnętrznych, Ginekologiczno-Położniczy, Otolaryngologiczny, Okulistyczny, Neonatologiczny, Neurologiczny, Pediatriczny, Rehabilitacyjny),
 - 5 pracowni (Medyczne Laboratorium Diagnostyczne, RTG, TK, USG, Endoskopii)
 - 11 poradni specjalistycznych (Neurologiczna, Urologiczna, Ortodontyczna, Chirurgii Ogólnej, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Chirurgii Onkologicznej, Okulistyczna, Otolaryngologiczna, Ginekologiczna, Zdrowia Psychicznego, Kardiologiczna),
- Zgorzelcu – Wielospecjalistyczny Szpital – Samodzielny Publiczny Szpital Opieki Zdrowotnej w Zgorzelcu:
 - 14 oddziałów (SOR, Kardiologiczny, Pediatriczny, Ginekologiczno-Położniczy, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Neurologiczny z Pododdziałem Udarowym, Urologii, Chorób Wewnętrznych, Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Neonatologiczny, Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej, Otolaryngologiczny, Okulistyczny, Onkologii Klinicznej),
 - 9 poradni (Endokrynologiczna, Urologiczna, Chirurgiczna, Ortopedyczna, Ginekologiczno-Położnicza, Diabetologiczna, Hematologiczna, Nefrologiczna).

Na terenie ZOI funkcjonują również trzy Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze, a mianowicie:

- Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Zgorzelcu,
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Zakład Opieki Paliatywno-Hospicyjnej w Nowogrodźcu,
- Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Sieniawce przy Wielospecjalistycznym Szpitalu SP ZOZ w Zgorzelcu.

Wskaźnikiem odzwierciedlającym dostępność do placówek medycznych jest wskaźnik przychodni na 10 tys. mieszkańców. W 2020 r. wartość niniejszego wskaźnika dla ZOI wynosiła 3 i kształtowała się poniżej średniej regionalnej (5).

Wskaźnikiem, który przynajmniej częściowo obrazuje dostępność opieki medycznej dla ludności, jest liczba lekarzy (personel pracujący ogółem) na 10 tys. mieszkańców. Na przestrzeni lat 2014-2020 w powiatach wchodzących w skład ZOI odnotowano:

- w powiecie bolesławieckim wzrost wartości wskaźnika z 27,2 do 30,7,
- w powiecie lubańskim wzrost wartości wskaźnika z 22,2 do 24,9,
- w powiecie zgorzeleckim spadek wartości wskaźnika z 28,1 do 26,4.

Wartości te kształtowały się poniżej średniej dla Dolnego Śląska. Wskaźnik liczby lekarzy (personelu pracującego ogółem) na 10 tys. mieszkańców w regionie w 2020 r. wyniósł 57,8.

Analizując dostępność do usług medycznych, należy pamiętać, że lokalne ośrodki zdrowia, w bardzo ograniczonym zakresie gwarantują dostęp do lekarzy specjalistów, co negatywnie wpływa na bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców.

Kultura, sport i rekreacja

Na obszarze ZOI występują liczne zabytki o dużych walorach historycznych, jednak ich stan jest niejednokrotnie niezadawalający. Potencjał kulturalny tworzą również lokalne ośrodki kultury, niejednokrotnie finansowane przez gminy i użytkujące majątek komunalny.

Według danych GUS w 2020 r. na terenie Zachodniego Obszaru Integracji swoją działalność prowadziło łącznie 34 centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic. W porównaniu do 2014 r., jest to o 7 więcej, co stanowi wzrost ich liczby na poziomie ok. 25,9%.

Wartość wskaźnika centrów, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic na 10 tys. mieszkańców może świadczyć m.in. o dostępności społeczeństwa do ośrodków kultury. W analizowanym okresie średnia powyższego wskaźnika dla gmin wchodzących w skład Zachodniego Obszaru Integracji była wyższa od średniej dla Dolnego Śląska. Możemy zatem wyciągnąć wniosek, że ich dostępność na terenie ZOI jest relatywnie lepsza niż w regionie.

Tabela 20. Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	Ogółem			Na 10 tys. mieszkańców		
	2014	2020	2014=100(%)	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Bogatynia (m-w)	1	1	100,0	0,4	0,4	100,0
Gmina Bolesławiec (m)	1	1	100,0	0,3	0,3	100,0
Gmina Bolesławiec (w)	1	1	100,0	0,7	0,7	100,0
Gmina Gromadka (w)	1	1	100,0	1,8	1,9	105,6
Gmina Lubań (m)	2	2	100,0	0,9	1,0	111,1
Gmina Lubań (w)	b.d.	b.d.	-	b.d.	b.d.	-
Gmina Nowogrodziec (m-w)	1	1	100,0	0,7	0,7	100,0
Gmina Osiecznica (w)	0	1	-	0,0	1,4	-
Gmina Pieńsk (m-w)	1	1	100,0	1,1	1,1	100,0
Gmina Platerówka (w)	b.d.	b.d.	-	b.d.	b.d.	-
Gmina Siekierzyn (w)	2	2	100,0	4,4	4,4	100,0
Gmina Sulików (w)	4	4	100,0	6,5	6,6	101,5
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	6	11	183,3	7,1	12,8	180,3
Gmina Węgliniec (m-w)	4	5	125,0	4,6	6,1	132,6
Gmina Zawidów (m)	1	1	100,0	2,3	2,4	104,3
Gmina Zgorzelec (m)	1	1	100,0	0,3	0,3	100,0
Gmina Zgorzelec (w)	1	1	100,0	1,2	1,2	100,0
Zachodni Obszar Integracji	27	34	125,9	2,2	2,8	127,9
Dolny Śląsk	298	311	104,4	1,0	1,1	110,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Ofertę kulturalną Zachodniego Obszaru Integracji wzmacniają liczne wydarzenia o znaczeniu ponadlokalnym. Równocześnie na terenie ZOI odbywają się liczne cykliczne zawody sportowe.

Do najważniejszych wydarzeń kulturalnych i sportowych zaliczyć można m.in.:

- Bolesławieckie Święto Ceramiki,
- Międzynarodowy Plener Ceramiczno-Rzeźbiarski w Bolesławcu (ponad 60 edycji),

- Festiwal Kultury Południowosłowiańskiej w Bolesławcu,
- Turniej Małych Form Satyrycznych w Bogatyni,
- Festiwal Hałda Jazz w Bogatyni,
- Festiwal Blues nad Bobrem,
- Sudecki Festiwal Mineratów „LAWA” w Lubaniu – jedna z największych w Europie imprez związanych z geologią i mineralogią,
- Księstwo Czocho – koronacja, występy muzyki średniowiecza i renesansu, pokazy walk rycerskich, sztuka teatru, poezja śpiewana, nocne zwiedzanie zamku, występy gwiazd muzyki i kabaretu,
- Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowińskie Spotkania”,
- Lubański Festiwal Orkiestr Dętych,
- „Henryki” – ogólnopolskie Imieniny Henryka, Henryki i Henrykowa – impreza cykliczna organizowana w Henrykowie Lubańskim,
- „Pałacowe spotkania z historią” – cykl historycznych imprez plenerowych, których celem jest zachowanie dziedzictwa kulturowego gminy Siekierczyn,
- Międzynarodowe Dni Messiaena w Zgorzelcu – organizowane przez niemieckie stowarzyszenie „Meetingpoint Music Messiaen” we współpracy z Fundacją Pamięć, Edukacja, Kultura upamiętnia obozowe prawykonanie z 15 stycznia 1941 r. utworu „Kwartet na koniec czasu”, ponadto na program festiwalu składają się wydarzenia muzyczne, wykłady, dyskusje i debaty związane z historią Stalagu VIIIA,
- Dni Zgorzelca w ramach, których organizowane są m.in. koncerty z udziałem gwiazd,
- Jakuby & Altstadtfest (Zgorzelec/Görlitz) – jarmark historyczno-artystyczno-handlowy w ramach którego odbywają się historyczne pokazy i warsztaty, występy artystów ulicznych i spektakle dla dzieci,
- Koncerty Zgorzeleckiej Orkiestry Mandolinistów im. Tadeusza Grudzińskiego,
- Festiwal Teatrów Muzycznych ViaThea,
- Międzynarodowy Festiwal Piosenki Greckiej w Zgorzelcu,
- Nyski Festiwal Filmowy,
- Zgorzeleckie Spotkania Teatralne,
- Streetball Zgorzelec – organizowany corocznie festiwal koszykówki ulicznej,
- Duathlon i Triathlon w Zgorzelcu,
- Międzynarodowy Festiwal Muzyczny im. J.I. Schnabla w Nowogrodźcu,
- Jarmark Garncarski w Nowogrodźcu.

Warto również podkreślić, że w Bolesławcu od 2008 r. wydawany jest „Rocznik Bolesławiecki”. Regularne prowadzenie kroniki przez miasto jest zjawiskiem unikalnym w skali całego kraju.

Na terenie ZOI istnieje również rozbudowana infrastruktura kulturalna i sportowa mogąca pełnić funkcje ponadlokalne. Jednocześnie z infrastruktury tej korzystają liczne instytucje kultury, będące animatorem życia kulturalnego na terenie ZOI. Do najważniejszych obiektów kulturalnych i sportowych zaliczyć można:

- Arenę PGE Turów w Zgorzelcu – 2 budynki, 3500 miejsc na trybunach, 1000 dodatkowych miejsc w arenie, 302 miejsca parkingowe,
- Halę przy ul. Maratońskiej w Zgorzelcu,
- Miejski Dom Kultury w Zgorzelcu,
- Europejskie Centrum Pamięć, Edukacja, Kultura Zgorzelec-Görlitz,
- Bolesławiecki Ośrodek Kultury – Międzynarodowe Centrum Ceramiki,

- Muzeum Ceramiki w Bolesławcu,
- Miejską Bibliotekę Publiczną – Centrum Wiedzy w Bolesławcu,
- Teatr Stary – Młodzieżowy Dom Kultury im. S. Wyspiańskiego w Bolesławcu,
- Bolesławiecki Park Wodny Orka,
- Termy Bolesławieckie,
- Centrum Rekreacyjno-Turystyczne w Radomierzycach,
- Miejski Dom Kultury w Lubaniu,
- Amfiteatr,
- Krytą pływalnię „Laguna” w Lubaniu,
- Halę Sportową Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Lubaniu.

Poddając analizie infrastrukturę sportową na terenie Zachodniego Obszaru Integracji, wykorzystano dane statystyczne dotyczące obiektów sportowych. Z racji tego, że informacje zbierane były przez GUS co 4 lata, analizie poddano dane za 2014 i 2018 r.

Na terenie ZOI w 2018 r. funkcjonowały łącznie 63 obiekty sportowe. W porównaniu do 2014 r. odnotowano wzrost o 22 obiekty. Biorąc pod uwagę dynamikę wzrostu ich liczby możemy zauważyć, że ta szybciej przebiegała w ZOI (53,7%) niż w regionie (26,9%).

Tabela 21. Obiekty sportowe w 2014 i 2018 r.

Jednostka terytorialna	2014	2018	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2018
Zachodni Obszar Integracji				
Stadiony	21	39	185,7	18,5
Hale sportowe o wymiarach od 36x19 m	6	6	100,0	6,2
Sale gimnastyczne o wymiarach poniżej 36x19 m i sale pomocnicze	3	2	66,7	2,1
Korty tenisowe	8	12	150,0	5,8
Pływalnie kryte	3	4	133,3	7,3
Obiekty sportowe – razem	41	63	153,7	9,5
Dolny Śląsk				
Stadiony	171	211	123,4	100,0
Hale sportowe o wymiarach od 36x19 m	76	97	127,6	100,0
Sale gimnastyczne o wymiarach poniżej 36x19 m i sale pomocnicze	76	95	125,0	100,0
Korty tenisowe	172	207	120,3	100,0
Pływalnie kryte	29	55	189,7	100,0
Obiekty sportowe – razem	524	665	126,9	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Mimo relatywnie zadowalającego wzrostu ilości nowopowstałych obiektów sportowych na terenie ZOI, mając na uwadze potencjał ludnościowy Obszaru (ok. 7,3% ludności regionu) można wysunąć wniosek, że infrastruktura sportowa jest niewystarczająca, w szczególności dla obiektów takich jak: hale sportowe, sale gimnastyczne, korty tenisowe i kryte pływalnie.

Reasumując na terenie ZOI istnieje bogata i zróżnicowana oferta kulturalna i sportowa. Jednak można zauważyć, że dostęp do infrastruktury kulturalnej i sportowej pomimo licznych inwestycji nadal bywa niejednokrotnie ograniczony. Dlatego też należy podejmować działania zmierzające do jej rozbudowy i modernizacji.

Problemem jest również zbyt mała podaż miejsc parkingowych. Ponadto organizatorzy imprez kulturalnych i sportowych zmagają się z problemami finansowymi i kadrowymi. Dodatkowo należy podkreślić istniejące problemy wynikające ze stanu technicznego przedmiotowej infrastruktury, w tym jej

niedostosowaniu do potrzeb mieszkańców (zwłaszcza osób z niepełnosprawnościami i seniorów).

Bezpieczeństwo publiczne

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. na terenie Zachodniego Obszaru Integracji odnotowano 25 interwencji z udziałem jednostek ochrony pożarowej w przeliczeniu na 1000 ludności. Wskaźnik ten kształtował się w analizowanym Obszarze powyżej średniej regionalnej (17).

Tabela 22. Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 ludności w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	2018	2020	2018=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w)	41	29	70,7	170,6
Gmina Bolesławiec (m)	16	13	81,3	76,5
Gmina Bolesławiec (w)	21	17	81,0	100,0
Gmina Gromadka (w)	22	28	127,3	164,7
Gmina Lubań (m)	19	32	168,4	188,2
Gmina Lubań (w)	27	26	96,3	152,9
Gmina Nowogrodziec (m-w)	21	19	90,5	111,8
Gmina Osiecznica (w)	21	18	85,7	105,9
Gmina Pieńsk (m-w)	30	24	80,0	141,2
Gmina Platerówka (w)	33	23	69,7	135,3
Gmina Siekierczyn (w)	17	24	141,2	141,2
Gmina Sulików (w)	38	31	81,6	182,4
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	16	16	100,0	94,1
Gmina Węglińiec (m-w)	25	25	100,0	147,1
Gmina Zawidów (m)	19	34	178,9	200,0
Gmina Zgorzelec (m)	15	17	113,3	100,0
Gmina Zgorzelec (w)	32	44	137,5	258,8
Zachodni Obszar Integracji	24	25	101,7	145,3
Dolny Śląsk	16	17	106,3	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analizując sytuację wewnątrz Obszaru można zauważyć, że wartość powyższego wskaźnika wzrosła w sześciu gminach (Gromadka, m. Lubań, Siekierczyn, Zawidów, m. Zgorzelec i Zgorzelec). W dwóch gminach wartość wskaźnika nie zmieniła się, a w pozostałych dziewięciu odnotowano spadek wartości.

W 2020 r. najwięcej zdarzeń wystąpiło na terenie gminy Zgorzelec (44), natomiast najmniej w gminie m. Bolesławiec (13) i Warta Bolesławiecka (16). Gminy te osiągnęły wartość wskaźnika poniżej średniej dla Dolnego Śląska.

Analizując wykroczenia i przestępstwa popełnione na terenie powiatów: bolesławieckiego, lubańskiego i zgorzeleckiego, możemy zauważyć pogorszenie sytuacji. W analizowanym okresie. Wartość wskaźnika przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem na 1000 mieszkańców wzrosła we wszystkich ww. powiatach. Należy przy tym zaznaczyć, że wartości te w 2020 r. w powiatach bolesławieckim (29,2) i zgorzeleckim (39,4) były wyższe od wartości wskaźnika dla Dolnego Śląska (28,7).

Niestety większość z przestępstw dot. przestępstw o charakterze kryminalnym. Wzrost tego rodzaju przestępstw odnotowano w dwóch powiatach, tj.: bolesławieckim (o 18,5%) i zgorzeleckim (o 43,4%). Przestępstwa o charakterze gospodarczym stanowiły mniejszy udział. Wzrost tego rodzaju przestępstw odnotowano w powiecie lubańskim (o 26,9%) i zgorzeleckim (o 80,1%).

Tabela 23. Przestępstwa stwierdzone przez Policję na 1000 mieszkańców w 2014 i 2020 r.

Wyszczególnienie	Powiat bolesławiecki			Powiat lubański			Powiat zgorzelecki		
	2014	2020	2014=100	2014	2020	2014=100	2014	2020	2014=100
Ogółem	26,5	29,2	109,9	23,9	24,1	100,9	25,5	39,4	154,2
O charakterze kryminalnym	18,9	22,4	118,5	18,8	16,8	89,6	18,3	26,3	143,4
O charakterze gospodarczym	4,0	1,8	44,1	1,6	2,0	126,9	2,2	4,0	180,1
Drogowe	2,8	2,8	100,0	2,9	3,4	115,8	2,3	3,9	171,7
Przeciwko życiu i zdrowiu	0,7	0,6	83,6	0,5	0,3	53,8	0,4	0,4	111,1
Przeciwko mieniu	16,0	16,8	105,3	13,5	11,0	81,2	14,4	21,2	146,7
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	0,8	1,3	173,3	1,1	1,5	133,3	0,8	1,0	128,6
Przeciwko rodzinie i opiece	0,8	1,6	205,0	0,6	1,2	206,8	0,2	0,2	83,3
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	2,8	3,2	114,1	2,9	3,8	130,4	2,3	4,5	195,2

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Wzrost przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1000 mieszkańców stwierdzono również w przypadku przestępstw:

- drogowych – powiat lubański i zgorzelecki,
- przeciwko życiu i zdrowiu – powiat zgorzelecki,
- przeciwko mieniu – powiat bolesławiecki i zgorzelecki,
- przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności – wszystkie powiaty należące do ZOI,
- przeciwko rodzinie i opiece – powiat bolesławiecki i lubański,
- przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – wszystkie powiaty należące do ZOI.

E-usługi i dostęp do Internetu

Internet jest ważnym narzędziem, umożliwiającym szeroki dostęp do wiedzy i informacji. Rozwój technologii wykorzystujących internet umożliwia zdalny dostęp do wielu sfer życia społecznego i gospodarczego. Wraz z rozwojem e-usług coraz więcej spraw można zrealizować bez konieczności bezpośredniego kontaktu co staje się szczególnie ważne w okresie zagrożenia pandemią COVID-19.

Z danych udostępnionych przez Urząd Komunikacji Elektronicznej (UKE) wynika, że najczęściej przedsiębiorców swoje usługi telekomunikacyjne świadczyło w gminach: Nowogrodziec (17), m. Zgorzelec (17), m. Bolesławiec (14) i m. Lubań (14). Najmniej natomiast w gminach: Lubań (7), Platerówka (8) i Sulików (8).

Najwyższą wartość wskaźnika penetracji budynkowej dostępem do usługi stacjonarnego dostępu do internetu o przepustowości co najmniej 30 Mb/s odnotowano na terenie analizowanego Obszaru w gminach: Zawidów (83%), m. Zgorzelec (70%) i Bogatynia (65%). Najślabszy dostęp do internetu posiadali mieszkańcy gmin: Lubań (20%), Platerówka (21%) i Nowogrodziec (24%).

Tabela 24. Dostęp do Internetu

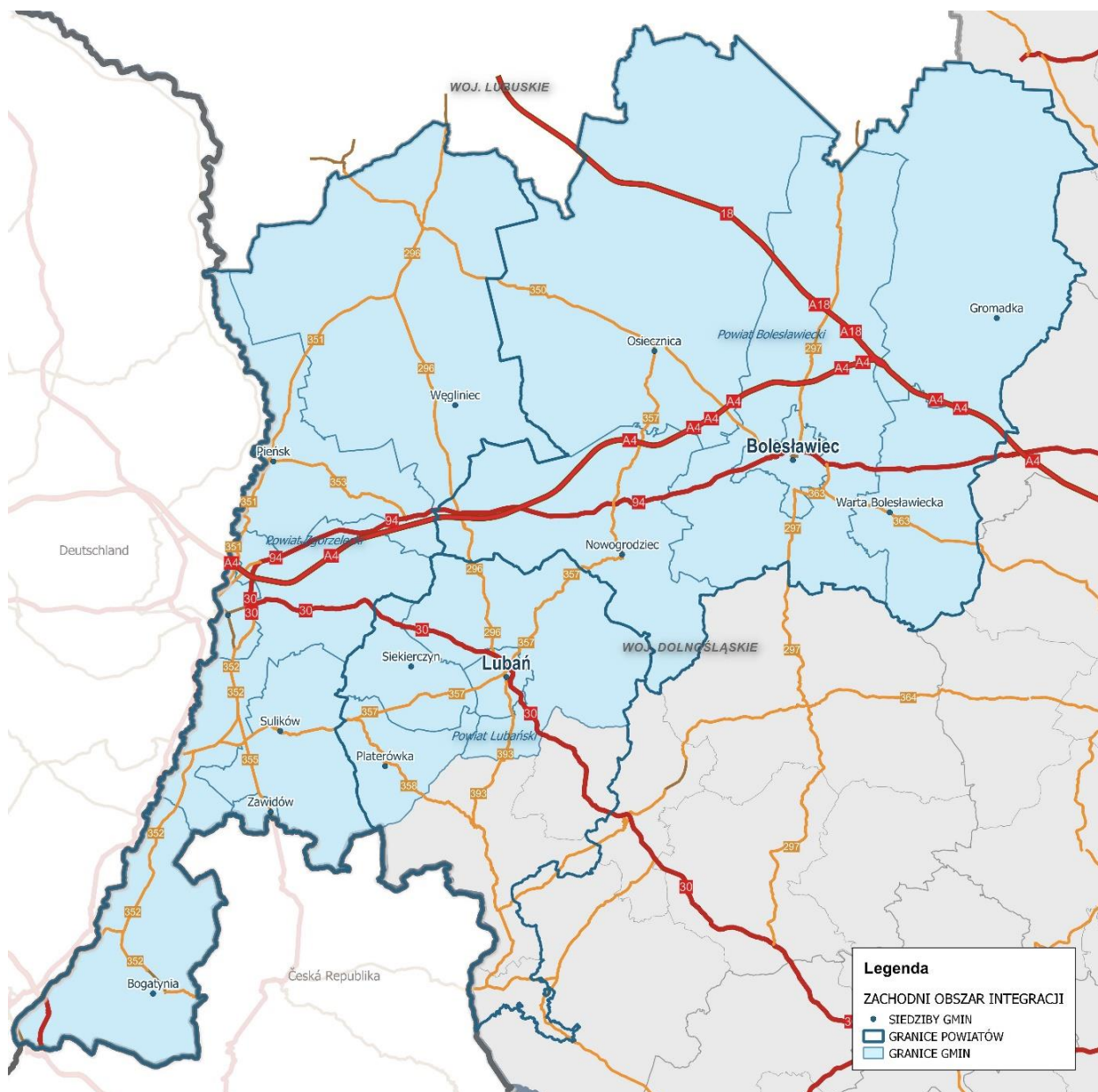
Jednostka terytorialna	Liczba przedsiębiorców telekomunikacyjny	Penetracja budynkowa internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 Mb/s
Gmina Bogatynia (m-w)	11	65%
Gmina Bolesławiec (m)	14	60%
Gmina Bolesławiec (w)	11	35%
Gmina Gromadka (w)	11	46%
Gmina Lubań (m)	14	55%
Gmina Lubań (w)	7	20%
Gmina Nowogrodzic (m-w)	17	24%
Gmina Osiecznica (w)	13	35%
Gmina Pieńsk (m-w)	10	42%
Gmina Platerówka (w)	8	21%
Gmina Siekierczyn (w)	9	34%
Gmina Sulików (w)	8	51%
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	11	33%
Gmina Węgliniec (m-w)	10	47%
Gmina Zawidów (m)	9	83%
Gmina Zgorzelec (m)	17	70%
Gmina Zgorzelec (w)	13	39%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UKE – stan na 31 grudnia 2019 r.

Sfera przestrzenno-środowiskowa

Dostępność komunikacyjna, transport publiczny¹¹

Zewnętrzny układ infrastruktury drogowej Zachodniego Obszaru Integracji tworzy sieć dróg krajowych i wojewódzkich. Główną osią komunikacyjną Obszaru jest autostrada A4 i A18, drogi krajowe nr 30 i 94 oraz linia kolejowa E 30. Wymienione szlaki komunikacyjne mają znaczenie przede wszystkim ze względu na ich wpływ na zewnętrzną dostępność komunikacyjną ZOI.

Rysunek 9. Sieć dróg krajowych i wojewódzkich na terenie ZOI

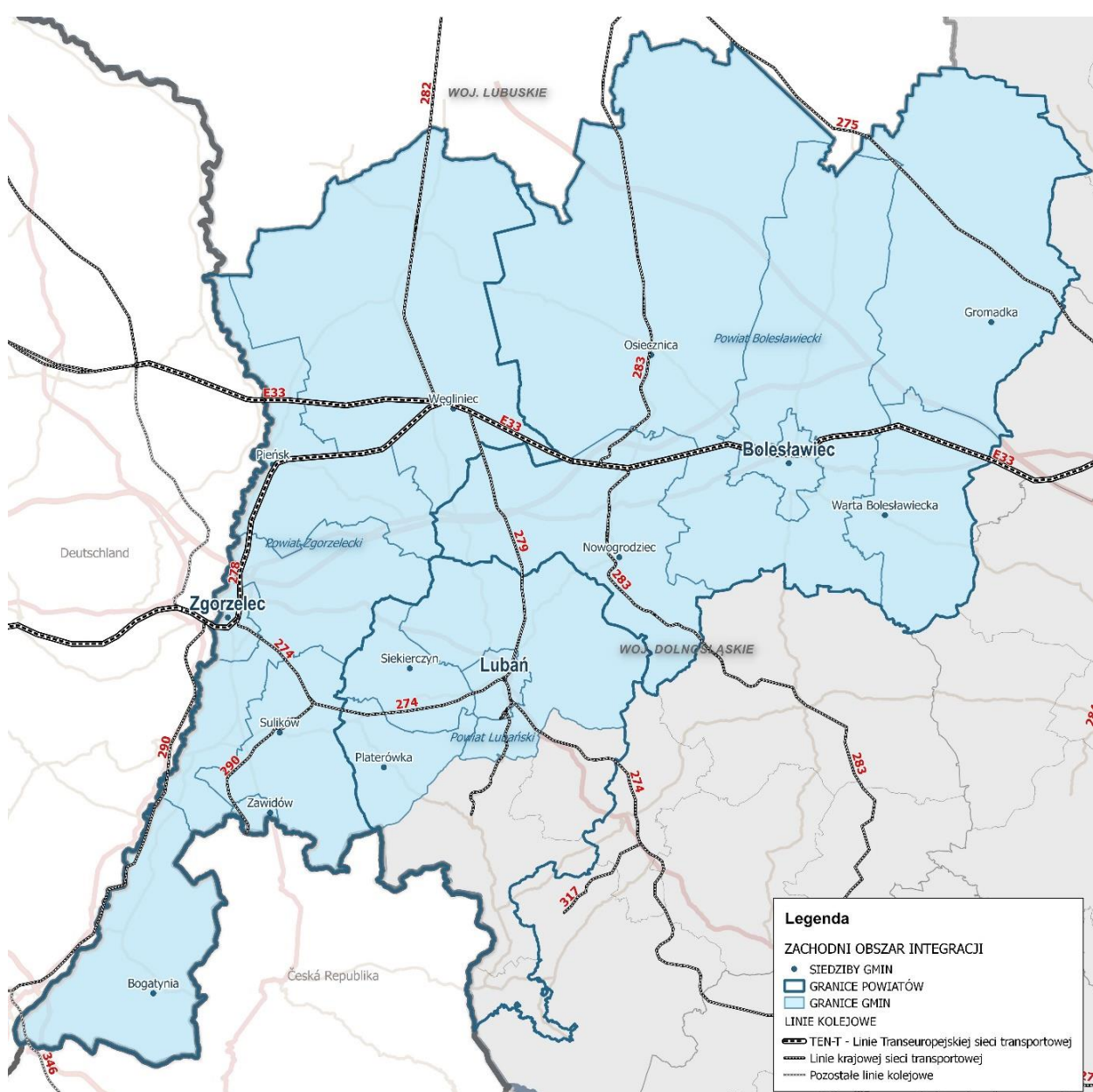
Źródło: Urząd Miasta Bolesławiec.

¹¹ Więcej informacji na ten temat znajduje się w Załączniku 5. Elementy Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Zachodniego Obszaru Integracji.

Wewnętrzny układ komunikacyjny tworzą drogi gminne i powiatowe. Szczególne znaczenie dla Zachodniego Obszaru Integracji ma sieć drogowa i kolejowa wewnątrz obszaru w osi północ – południe.

Drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne, które komunikują południową część ZOI z główną osią komunikacyjną Obszaru, czyli autostradą A4 i trasą kolejową E 30, mają zdecydowany wpływ na budowanie spójnego obszaru funkcjonalnego, a przez to zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy i infrastrukturalny całego Obszaru.

Niestety z przeprowadzonych analiz wynika, że niejednokrotnie jakość dróg nadal jest niezadawalająca i stanowi barierę w funkcjonowaniu ZOI. Mankamentem jest fakt, że są to przeważnie drogi jednojezdniowe, niewystarczające w czasach wzmożonego rozwoju transportu samochodowego. Problemem jest również zły stan infrastruktury towarzyszącej.

Rysunek 10. Sieć dróg kolejowych na terenie ZOI

Źródło: Urząd Miasta Bolesławiec.

Jak wynika ze „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części województwa dolnośląskiego na lata 2020-2030, obejmującej swoim zasięgiem subregiony wałbrzyski i jeleniogórski (NUTS 3) – Strategia Rozwoju Sudety 2030”, Zachodni Obszar Integracji dotyka problem wykluczenia kolejowego. Sieć kolejowa i towarzysząca jej infrastruktura na analizowanym Obszarze wymaga systemowej rozbudowy i modernizacji linii, które ułatwią oraz przyspieszą komunikację pomiędzy poszczególnymi miastami i gminami analizowanego Obszaru. Dotyczy to m.in. elektryfikacji linii z Lubania do Zgorzelca, modernizacji linii z Lubania do Zebrzydowej i Żagania, przywrócenia kolei na terenie miasta i gminy Bogatynia. Trzeba też pamiętać, że na terenie gminy Gromadka biegnie linia kolejowa nr 275. Linia ta przebiega przez: Wrocław – Legnicę – Żagań – granicę państwa.

Jednym z problemów występujących na odcinkach przebiegających przez analizowany Obszar jest zły stan infrastruktury kolejowej przeznaczonej do obsługi podróżnych, który nie spełnia podstawowych standardów technicznych, funkcjonalnych i użytkowych wymaganych dla osiągnięcia wysokiej jakości i sprawności obsługi pasażerów.

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji w dalszym ciągu widoczne są problemy z funkcjonowaniem transportu zbiorowego. Brakuje połączeń, a czas dotarcia do wybranych miejsc jest zbyt długi. Dodatkowo przewoźnicy, oferujący usługi transportu zbiorowego niejednokrotnie korzystają z przestarzałego taboru i pojazdów o małej pojemności. Nadal brakuje niskopodłogowych i ekologicznych autobusów. Jednocześnie warto zauważyć, że tabor nie jest przystosowany do przewozu osób z niepełnosprawnościami, czy też wózków dziecięcych. Należy podkreślić, że słabość komunikacji publicznej skutkuje intensywnym użytkowaniem samochodów osobowych, które przyczyniają się do zwiększenia niskiej emisji.

W rezultacie konieczna jest wymiana taboru podyktowana zarówno względami społecznymi (dostępność środków komunikacji miejskiej dla osób o ograniczonych możliwościach poruszania się), jak i środowiskowymi (ograniczenie niskiej emisji). Szczególnie ważne jest, aby z usług transportu publicznego mogli korzystać seniorzy, którzy nie posiadają prywatnych środków transportu lub ze względu na stan zdrowia nie są w stanie ich eksploatować.

Na dostępność komunikacyjną Obszaru wpływa również sieć ścieżek/dróg rowerowych. Drogi te mają ważne znaczenie zarówno z punktu widzenia stanu środowiska naturalnego, jak również możliwości rozwoju turystyki i rekreacji. Dodatkowo ścieżki/drogi rowerowe zwiększają mobilność mieszkańców i umożliwiają nawiązywanie kontaktów pomiędzy mieszkańcami, bez konieczności posiadania samochodu.

Jak wynika z danych GUS w analizowanym Obszarze na przestrzeni lat 2014-2020 długość ścieżek rowerowych zwiększyła się znacząco, z 46,3 km do 111,7 km.

Tabela 25. Ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów) ogółem w km w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w) ¹²	7,6	6,7	88,2	0,6
Gmina Bolesławiec (m)	14,0	37,1	265,0	3,3
Gmina Bolesławiec (w)	10,2	11,4	111,8	1,0
Gmina Gromadka (w)	0,0	0,0	-	0,0

¹² Według informacji przekazanej przez gminę Bogatynia – w badanym okresie na terenie gminy nie zlikwidowano żadnych ścieżek rowerowych, zatem wskaźnik dla 2020 r. winien być tożsamy z tym dla 2014 r. Różnica może wynikać ze zmiany kwalifikacji tego co w badanym okresie było uznawane za drogę rowerową.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Lubań (m)	0,0	0,0	-	0,0
Gmina Lubań (w)	0,0	0,0	-	0,0
Gmina Nowogrodziec (m-w)	0,0	0,0	-	0,0
Gmina Osiecznica (w)	0,0	0,0	-	0,0
Gmina Pieńsk (m-w)	0,0	0,0	-	0,0
Gmina Platerówka (w)	0,0	0,0	-	0,0
Gmina Siekierzyn (w)	0,0	0,0	-	0,0
Gmina Sulików (w)	0,0	0,5	-	0,0
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	0,0	8,5	-	0,8
Gmina Węglińiec (m-w)	0,0	10,5	-	0,9
Gmina Zawidów (m)	0,0	0,0	-	0,0
Gmina Zgorzelec (m)	14,5	22,0	151,7	2,0
Gmina Zgorzelec (w)	0,0	15,0	-	1,3
Zachodni Obszar Integracji	46,3	111,7	241,3	10,0
Dolny Śląsk	779,6	1 119,2	143,6	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Na przestrzeni analizowanych lat widoczny jest rozwój ścieżek/dróg rowerowych na terenie Zachodniego Obszaru Integracji. Niemniej jednak nadal nie tworzą one spójnego systemu i wymagają szeregu inwestycji. Docelowo powinny one łączyć miejscowości na terenie ZOI.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna i gazowa

Na przestrzeni lat 2014-2020 odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej pozostał na zbliżonym poziomie. Na terenie Zachodniego Obszaru Interwencji, w 2020 r. wartość analizowanego wskaźnika wynosiła 94,4%. Porównując 2014 r. do 2020 r. odnotowano jego nieznaczny wzrost o 0,5%.

W latach 2014-2020 zwiększył się o 5,6% odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci kanalizacyjnej na terenie ZOI. W 2020 r. korzystało z niej 65,1% gospodarstw domowych.

Wzrósł również o 17,4% odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci gazowej na terenie Zachodniego Obszaru Interwencji. Niestety w 2020 r. tylko 25,5% gospodarstw domowych korzystało z sieci gazowej w analizowanym Obszarze.

Należy wyraźnie zaznaczyć, że nadal podstawowe wskaźniki dostępności do omawianych mediów kształtowały się na terenie ZOI poniżej średnich wojewódzkich.

Z danych wynika również, że w 2020 r. to mieszkańcy ZOI posiadali lepszy dostęp do sieci wodociągowej (o 8,6 p.p.) oraz kanalizacyjnej (o 5,2 p.p) w stosunku do mieszkańców POF. Dwukrotnie lepszym dostępem do sieci gazowej charakteryzował się natomiast Południowy Obszar Funkcjonalny.

Tabela 26. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Bogatynia (m-w)			
Wodociąg	97,8	97,9	100,1
Kanalizacja	76,0	76,3	100,4
Gaz ¹³	0,1	0,1	100,0
Gmina Bolesławiec (m)			
Wodociąg	99,9	99,9	100,0

¹³ Według informacji przekazanej przez gminę Bogatynia – na terenie gminy fizycznie nie istnieje sieć gazowa, zatem żadne gospodarstwo domowe nie może być do niej podłączone.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Kanalizacja	97,4	96,9	99,5
Gaz	92,7	92,8	100,1
Gmina Bolesławiec (w)			
Wodociąg	93,3	94,4	101,2
Kanalizacja	71,2	72,5	101,8
Gaz	21,1	28,7	136,0
Gmina Gromadka (w)			
Wodociąg	97,8	97,3	99,5
Kanalizacja	55,3	62,4	112,8
Gaz	0,1	0,0	0,0
Gmina Lubań (m)			
Wodociąg	99,5	99,5	100,0
Kanalizacja	98,5	98,4	99,9
Gaz	91,5	95,7	104,6
Gmina Lubań (w)			
Wodociąg	67,3	71,8	106,7
Kanalizacja	1,3	1,3	100,0
Gaz	0,2	0,7	350,0
Gmina Nowogrodzic (m-w)			
Wodociąg	97,5	97,7	100,2
Kanalizacja	29,8	55,5	186,2
Gaz	9,8	14,3	145,9
Gmina Osiecznica (w)			
Wodociąg	98,6	98,6	100,0
Kanalizacja	88,5	89,2	100,8
Gaz	3,8	23,0	605,3
Gmina Pieńsk (m-w)			
Wodociąg	97,0	97,0	100,0
Kanalizacja	78,4	81,3	103,7
Gaz	6,3	15,7	249,2
Gmina Platerówka (w)			
Wodociąg	99,2	99,2	100,0
Kanalizacja	13,3	31,2	234,6
Gaz	0,0	0,2	-
Gmina Siekierzyn (w)			
Wodociąg	96,7	96,8	100,1
Kanalizacja	75,3	75,9	100,8
Gaz	0,2	6,5	3250,0
Gmina Sulików (w)			
Wodociąg	78,8	79,8	101,3
Kanalizacja	19,3	26,5	137,3
Gaz	0,6	0,6	100,0
Gmina Warta Bolesławiecka (w)			
Wodociąg	100,0	100,0	100,0
Kanalizacja	100,0	100,0	100,0
Gaz	14,3	20,2	141,3
Gmina Węgliń (m-w)			
Wodociąg	88,7	88,6	99,9
Kanalizacja	29,9	32,0	107,0
Gaz	0,1	0,0	0,0
Gmina Zawidów (m)			
Wodociąg	99,5	99,5	100,0
Kanalizacja	94,9	95,0	100,1
Gaz	0,6	0,6	100,0

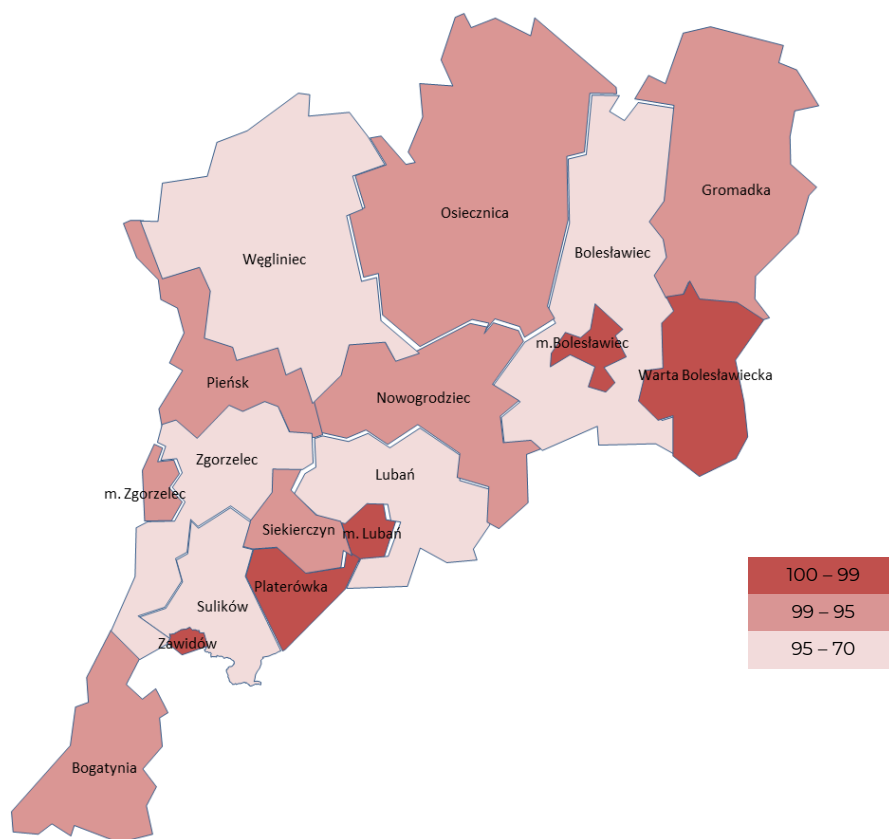
Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Zgorzelec (m)			
Wodociąg	98,4	98,4	100,0
Kanalizacja	94,8	94,8	100,0
Gaz	96,0	97,5	101,6
Gmina Zgorzelec (w)			
Wodociąg	87,0	87,8	100,9
Kanalizacja	24,5	17,6	71,8
Gaz	32,4	37,7	116,4
Zachodni Obszar Integracji			
Wodociąg	93,9	94,4	100,5
Kanalizacja	61,7	65,1	105,6
Gaz	21,8	25,5	117,4
Południowy Obszar Funkcjonalny			
Wodociąg	85,3	85,8	100,7
Kanalizacja	58,6	59,9	102,3
Gaz	49,7	52,8	106,4
Dolny Śląsk			
Wodociąg	94,8	95,0	100,2
Kanalizacja	75,0	77,1	102,8
Gaz	61,4	62,6	102,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Sytuacja na terenie Zachodniego Obszaru Integracji w zakresie dostępności do infrastruktury sieciowej jest zróżnicowana. Z reguły, co jest zrozumiałe, w najszerszym zakresie z infrastruktury sieciowej korzystają mieszkańcy gmin miejskich i miast w gminach miejsko-wiejskich.

W najtrudniejszej sytuacji są mieszkańcy obszarów wiejskich. Podyktowane jest to przede wszystkim względami ekonomicznymi. Relatywnie mała populacja i rozproszona zabudowa sprawiają, że koszty budowy instalacji sieciowej na obszarach wiejskich są wysokie, przy jednocześnie małej liczbie odbiorców.

Według danych GUS w najmniejszym zakresie dostęp do sieci wodociągowej posiadają mieszkańcy gmin: Lubań (71,8%) i Sulików (79,8%). Równocześnie istnieją gminy, w których 100% (lub prawie 100%) gospodarstw domowych korzysta z sieci wodociągowej. Są to następujące gminy: m. Bolesławiec, m. Lubań, Warta Bolesławiecka i Zawidów.

Rysunek 11. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji wodociągowej w 2020 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

W posiadaniu najdłuższej czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej w 2020 r. były gminy: Nowogrodziec (174,5 km), Bolesławiec (174,4 km), Bogatynia (132,5 km) i Zgorzelec (129,5 km). Łącznie przez teren ZOI przebiega ponad 1600 km tego typu czynnej sieci.

Tabela 27. Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej w 2014 i 2020 r. (km)

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w)	130,6	132,5	101,5	0,8
Gmina Bolesławiec (m)	108,8	113,8	104,6	0,7
Gmina Bolesławiec (w)	160,3	174,4	108,8	1,1
Gmina Gromadka (w)	71,4	71,4	100,0	0,4
Gmina Lubań (m)	54,1	55,7	103,0	0,3
Gmina Lubań (w)	88,5	97,4	110,1	0,6
Gmina Nowogrodziec (m-w)	171,9	174,5	101,5	1,1
Gmina Osiecznica (w)	108,2	110,0	101,7	0,7
Gmina Pieńsk (m-w)	88,7	89,8	101,2	0,5
Gmina Platerówka (w)	29,4	29,4	100,0	0,2
Gmina Siekierczyn (w)	62,3	63,2	101,4	0,4
Gmina Sulików (w)	81,3	88,6	109,0	0,5
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	93,5	99,2	106,1	0,6
Gmina Węgliniec (m-w)	86,5	97,0	112,1	0,6
Gmina Zawidów (m)	18,1	18,1	100,0	0,1
Gmina Zgorzelec (m)	74,0	86,7	117,2	0,5
Gmina Zgorzelec (w)	126,7	129,5	102,2	0,8
Zachodni Obszar Integracji	1 554,3	1 631,2	104,9	9,9
Dolny Śląsk	15 416,3	16 495,0	107,0	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analizując zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na terenie ZOI, dostrzec można jego spadek w 2020 r. w porównaniu do 2014 r. (spadek o ok. 24,1%).

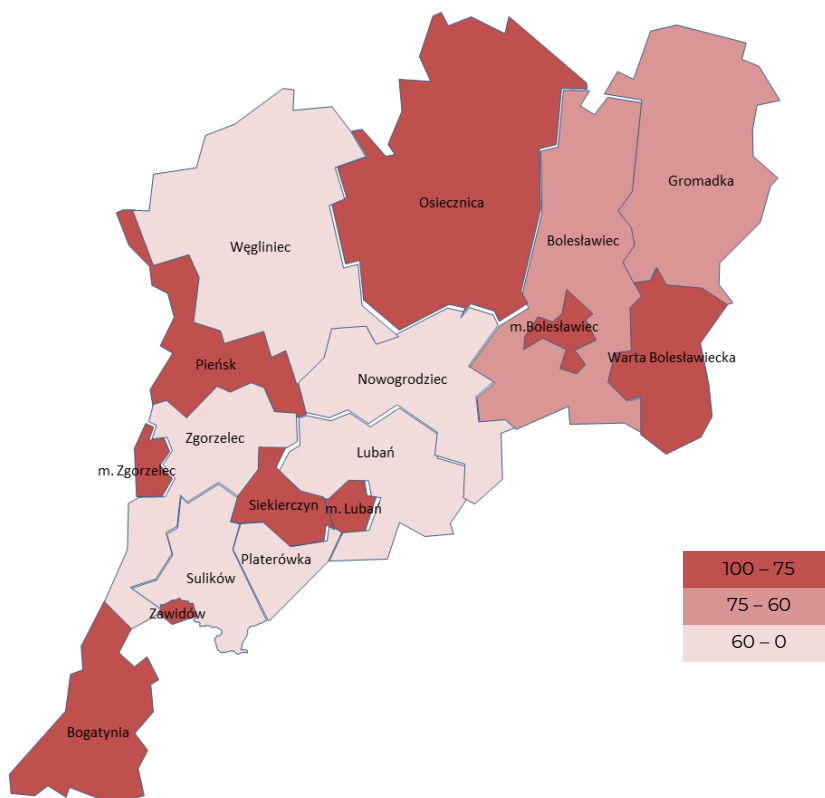
Gminą, która w 2020 r. zużywała najwięcej wody i wyraźnie odznaczała się na tle pozostałych gmin wchodzących w skład ZOI jest gmina Bogatynia. Jak wynika z innych danych GUS, w przypadku tej gminy, przyczynę takiego stanu rzeczy upatrywać można w wysokim udziale przemysłu w zużyciu wody ogółem, który szacuje się na ponad 90%.

Tabela 28. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 i 2020 r. (dam³)

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w)	18 911	13 983	73,9	4,2
Gmina Bolesławiec (m)	1 751	1 776	101,5	0,5
Gmina Bolesławiec (w)	490	766	156,2	0,2
Gmina Gromadka (w)	112	142	126,4	0,0
Gmina Lubań (m)	883	937	106,0	0,3
Gmina Lubań (w)	116	168	144,6	0,1
Gmina Nowogrodzic (m-w)	1 154	501	43,4	0,2
Gmina Osiecznica (w)	1 988	2 774	139,5	0,8
Gmina Pieńsk (m-w)	421	380	90,3	0,1
Gmina Platerówka (w)	47	46	97,0	0,0
Gmina Siekierczyn (w)	132	156	118,3	0,0
Gmina Sulików (w)	127	152	120,0	0,0
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	354	360	101,7	0,1
Gmina Węglińiec (m-w)	4 817	850	17,6	0,3
Gmina Zawidów (m)	120	123	102,8	0,0
Gmina Zgorzelec (m)	1 360	1 385	101,8	0,4
Gmina Zgorzelec (w)	665	894	134,5	0,3
Zachodni Obszar Integracji	33 447	25 391	75,9	7,7
Dolny Śląsk	394 610	330 374	83,7	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak już wspomniano, w zakresie dostępności do sieci kanalizacyjnej Zachodni Obszar Integracji znajduje się w sytuacji gorszej niż województwo. W najmniejszym zakresie z sieci kanalizacyjnej w 2020 r. korzystały gospodarstwa domowe w gminach: Lubań (1,3%), Zgorzelec (17,6%), Sulików (26,5%), Platerówka (31,2%) i Węglińiec (32,0%). W gminach tych wskaźniki dostępności wyraźnie odbiegały od średniej dla ZOI. Procentowo najwięcej gospodarstw domowych korzystało z sieci kanalizacyjnej w gminach: Warta Bolesławiecka (100,0%), m. Lubań (98,4%), m. Bolesławiec (96,9%) Zawidów (95,0%) i m. Zgorzelec (94,8).

Rysunek 12. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji kanalizacyjnej w 2020 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

W posiadaniu najdłuższej czynnej sieci kanalizacyjnej w 2020 r. były gminy: Bolesławiec (277,4 km), m. Bolesławiec (153,7 km), Warta Bolesławiecka (140,0 km) i Nowogrodzic (132,4 km). Łącznie przez teren ZOI przebiega ponad 1300 km tego typu czynnej sieci.

Tabela 29. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2014 i 2020 r. (km)

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w)	68,2	72,1	105,7	0,6
Gmina Bolesławiec (m)	146,7	153,7	104,8	1,2
Gmina Bolesławiec (w)	259,8	277,4	106,8	2,2
Gmina Gromadka (w)	30,2	54,2	179,5	0,4
Gmina Lubań (m)	62,8	70,0	111,5	0,6
Gmina Lubań (w)	0,7	0,7	100,0	0,0
Gmina Nowogrodzic (m-w)	55,5	132,4	238,6	1,1
Gmina Osiecznica (w)	105,7	107,8	102,0	0,9
Gmina Pieńsk (m-w)	57,5	69,5	120,9	0,6
Gmina Platerówka (w)	12,7	12,7	100,0	0,1
Gmina Siekierczyn (w)	46,2	46,4	100,4	0,4
Gmina Sulików (w)	29,1	29,2	100,3	0,2
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	134,8	140,0	103,9	1,1
Gmina Węgliniec (m-w)	8,5	10,1	118,8	0,1
Gmina Zawidów (m)	28,8	28,8	100,0	0,2
Gmina Zgorzelec (m)	67,1	72,6	108,2	0,6
Gmina Zgorzelec (w)	31,1	31,7	101,9	0,3
Zachodni Obszar Integracji	1 145,4	1 309,3	114,3	10,5
Dolny Śląsk	10 308,9	12 443,8	120,7	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Infrastruktura związana z oczyszczaniem ścieków została zidentyfikowana na podstawie informacji przekazanych przez urzędy w 14 gminach ZOI, wskazując 19 obiektów.

W ramach oceny wydajności istniejącej infrastruktury jako niewystarczającą lub wymagającą rozbudowy wskazano w 3 obiektach w miejscowościach: Nowogrodziec, Tomaszów Bolesławiecki i Węglińiec oraz potrzebę działań modernizacyjnych w części innych obiektów.

Tabela 30. Oczyszczalnie ścieków wraz z oceną wydajności

L.p.	Adres oczyszczalni	Wydajność oczyszczalni	Czy wydajność jest wystarczająca?
Gmina Bogatynia (m-w)			
1	Bogatynia	10 000 m ³ /d	tak
2	Sieniawka	900 m ³ /d	tak
Gmina Bolesławiec (m)			
3	Bolesławiec	max 15 000 m ³ /d	tak
Gmina Gromadka (w)			
4	Gromadka	800 m ³ /d	tak
Gmina Lubań (m)			
5	Lubań	6 500 m ³ /d	b.d.
Gmina Lubań (w)			
6	Pisarzowice	500 RLM	tak
Gmina Nowogrodziec (m-w)			
7	Nowogrodziec	1 650 m ³ /d (max 2 232 m ³ /d)	tak, planowana rozbudowa
Gmina Osiecznica (w)			
8	Osiecznica	646,2 m ³ /d	wydajność nie jest wystarczająca
9	Świątoszów	450 m ³ /d	tak
Gmina Pieńsk (m-w)			
10	Pieńsk	1500 m ³ /d	b.d.
Gmina Siekierczyn (w)			
11	Rudzica	52 m ³ /d	b.d.
Gmina Sulików (w)			
12	Sulików	924 m ³ /d (max 1 210 m ³ /d)	b.d.
Gmina Warta Bolesławiecka (w)			
13	Tomaszów Bolesławiecki	8 085 RLM	nie, wymaga rozbudowy
14	Raciborowice Dolne	2 600 RLM	tak
Gmina Węglińiec (m-w)			
15	Węglińiec	277,1 m ³ /d	nie, wymaga rozbudowy
16	Zielonka	48,0 m ³ /d	tak
17	Ruszów	23,4 m ³ /d	tak
Gmina Zawidów (m)			
18	Zawidów	1 100 m ³ /d (max 1 400 m ³ /d)	tak
Gmina Zgorzelec (w)			
19	Jędrzychowice	10 000 m ³ /d (max 12 000 m ³ /d)	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z urzędów gmin.

Należy mieć również na uwadze fakt, iż na terenie ZOI występują miejsca, gdzie z przyczyn ekonomicznych rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona. Konieczne zatem będzie w takich przypadkach odpowiednie wsparcie w budowie indywidualnych oczyszczalni ścieków.

Warto zaznaczyć, że wśród Aglomeracji Ściekowych według Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków pomiędzy 2-15 tys. RLM, tylko gmina Sulików nie spełnia wymagań Dyrektywy Ściekowej.

W 2021 r. najczęściej gospodarstw domowych korzystało z sieci gazowej w gminach miejskich: m. Zgorzelec (97,5%), m. Lubań (95,7%) i m. Bolesławiec (92,8%). Jednocześnie na analizowanym Obszarze istnieją gminy, w których dostępność do sieci gazowej jest zerowa lub bliska zeru, zaliczyć do nich należy gminy: Gromadka (0,0%), Węglińiec (0,0%), Bogatynia (0,1%), Platerówka (0,2%), Zawidów (0,6%), Sulików (0,6%) i Lubań (0,7%),

Niska dostępność do sieci gazowej może sprzyjać zjawisku niskiej emisji i tym samym negatywnie wpływać na stan środowiska naturalnego.

Gospodarka wodna

Jak wynika z opracowania „Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Środkowej Odry, Izery, Metuje, Łaby i Ostrożnicy (Upa), Orlicy i Morawy” opracowanego na zlecenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu w 2017 r. na terenie ZOI nie ma obszarów, na których występuje niebezpieczeństwo pojawienia się głębokich niedoborów wody o względnie dużej skali przestrzennej. Jednocześnie wiele gmin tworzących ZOI charakteryzuje się niską gęstością sieci melioracyjnej.

Z punktu widzenia łagodzenia skutków suszy duże znaczenie mogą mieć obszary podmokłe, które gromadzą znaczne ilości wody, spowalniają odpływ wód opadowych oraz mogą stanowić rezerwuar wód na okres pojawienia się zjawiska suszy. Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji najwięcej terenów podmokłych występowało w gminie Osiecznica – 167,49 ha. i w gminie Węgliniec – 113,79 ha¹⁴.

Gospodarka odpadami

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji w latach 2014-2020 masa zebranych odpadów zmieszanych przypadających na mieszkańca wzrosła o ok. 18,6% z 200,7 kg do 238,1 kg. W 2020 r. wartość powyższego wskaźnika była w przypadku ZOI niższa niż średnia dla Dolnego Śląska (264,5 kg).

Dokonując porównania ZOI z innym, podobnym obszarem funkcjonalnym, możemy zauważyć, że w 2020 r. mieszkańcy POF wygenerowali o 2,3 kg mniej masy zebranych odpadów zmieszanych na jednego mieszkańca.

W latach 2014-2020 spadek łącznej masy zbieranych w ciągu roku odpadów zmieszanych przypadających na mieszkańca odnotowano w pięciu gminach: m. Bolesławiec, Lubań, Sulików, Zawidów i Zgorzelec. W pozostałych gminach wartość niniejszego wskaźnika wzrosła. Największy wzrost odnotowano w gminach: Warta Bolesławiecka (408,0%), Pieńsk (96,5%) i Bogatynia (93,1%).

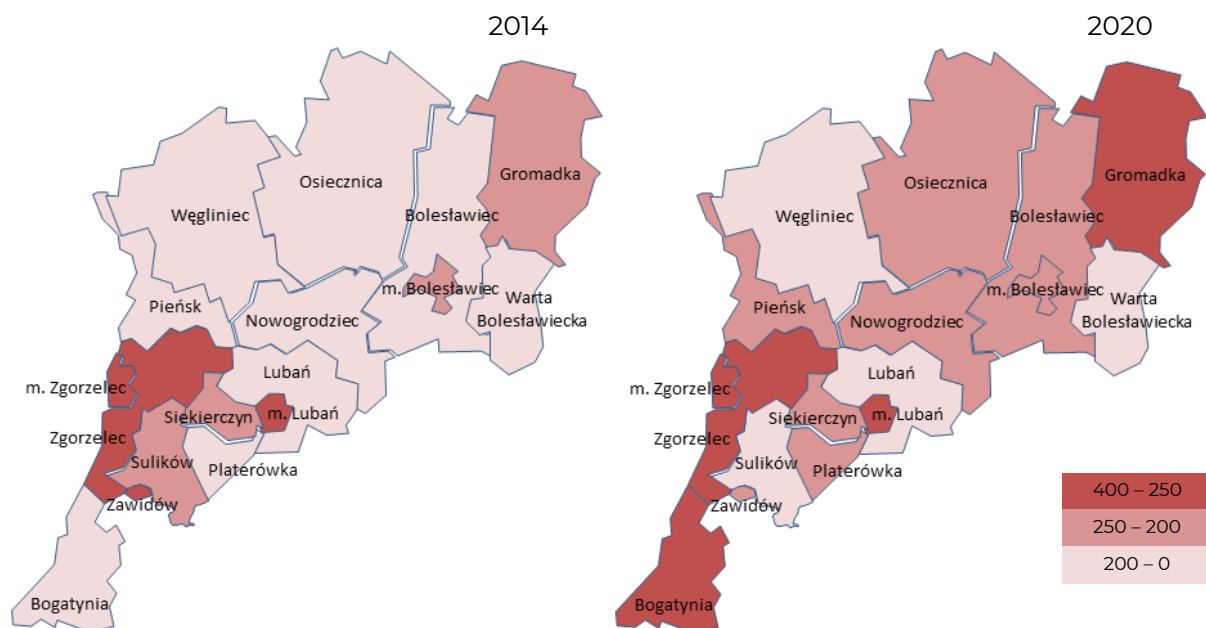
Tabela 31. Odpady zmieszane zebrane w ciągu roku na mieszkańca w 2014 i 2020 r. (kg)

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w)	176,1	340,0	193,1	128,5
Gmina Bolesławiec (m)	245,5	244,3	99,5	92,4
Gmina Bolesławiec (w)	165,4	214,3	129,6	81,0
Gmina Gromadka (w)	230,9	302,2	130,9	114,3
Gmina Lubań (m)	258,9	287,8	111,2	108,8
Gmina Lubań (w)	170,0	165,0	97,1	62,4
Gmina Nowogrodziec (m-w)	171,9	203,6	118,4	77,0
Gmina Osiecznica (w)	156,1	225,2	144,3	85,1
Gmina Pieńsk (m-w)	114,2	224,4	196,5	84,8
Gmina Platerówka (w)	167,5	205,7	122,8	77,8
Gmina Siekierzyn (w)	206,6	210,7	102,0	79,7
Gmina Sulików (w)	220,1	191,5	87,0	72,4
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	18,7	95,0	508,0	35,9
Gmina Węgliniec (m-w)	179,3	185,7	103,6	70,2
Gmina Zawidów (m)	258,3	231,4	89,6	87,5
Gmina Zgorzelec (m)	296,6	393,9	132,8	148,9
Gmina Zgorzelec (w)	376,3	327,8	87,1	123,9

¹⁴ Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Środkowej Odry, Izery, Metuje, Łaby i Ostrożnicy (Upa), Orlicy i Morawy, 2017 r.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Zachodni Obszar Integracji	200,7	238,1	118,6	90,0
Południowy Obszar Funkcjonalny	234,6	235,8	100,5	89,1
Dolny Śląsk	269,0	264,5	98,3	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Rysunek 13. Odpady zmieszane zebrane w ciągu roku na mieszkańca w 2014 i 2020 r. (kg)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

O stanie gospodarki odpadami świadczy również udział odpadów zebranych selektywnie w łącznej masie zebranych odpadów. Jak wynika z danych GUS na terenie ZOI całkowity udział odpadów zebranych selektywnie w 2020 r. wynosił 31,7%, a odpadów z gospodarstw domowych 33,8%. Niestety udział selektywnie zebranych odpadów zaliczanych do podstawowych frakcji takich jak: papier, metale, szkło i tworzywa sztuczne wynosił jedynie 11,4%. Warto zaznaczyć, że wartości przedmiotowych wskaźników w 2020 r. kształtowały się nieznacznie poniżej średniej regionalnej wynoszącej odpowiednio: 33,9%, 36,1% i 12,8%.

Zasoby mieszkaniowe

W latach 2014–2020 na terenie Zachodniego Obszaru Integracji nastąpił wzrost o 4,3% zasobów mieszkaniowych. Niestety wzrost ten następował wolniej niż w województwie (9,3%), co prowadzi do wniosku, że na analizowanym Obszarze nadal dominują budynki powstałe z wykorzystaniem tradycyjnych technologii.

Tabela 32. Zasoby mieszkaniowe – mieszkania w 2014 i 2020 r.

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w)	9 004	9 115	101,2	0,7
Gmina Bolesławiec (m)	15 535	16 711	107,6	1,4
Gmina Bolesławiec (w)	3 871	4 361	112,7	0,4
Gmina Gromadka (w)	1 703	1 758	103,2	0,1
Gmina Lubań (m)	8 297	8 509	102,6	0,7
Gmina Lubań (w)	1 765	1 867	105,8	0,2
Gmina Nowogrodzic (m-w)	4 154	4 412	106,2	0,4
Gmina Osiecznica (w)	2 770	2 868	103,5	0,2
Gmina Pieńsk (m-w)	3 043	3 084	101,3	0,3
Gmina Platerówka (w)	543	552	101,7	0,0

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Siekierzyn (w)	1 453	1 496	103,0	0,1
Gmina Sulików (w)	1 915	1 956	102,1	0,2
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	2 737	2 890	105,6	0,2
Gmina Węglińiec (m-w)	3 005	3 043	101,3	0,2
Gmina Zawidów (m)	1 640	1 662	101,3	0,1
Gmina Zgorzelec (m)	12 792	13 118	102,5	1,1
Gmina Zgorzelec (w)	2 453	2 606	106,2	0,2
Zachodni Obszar Integracji	76 680	80 008	104,3	6,5
Dolny Śląsk	1 123 386	1 228 365	109,3	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Dodatkowo należy podkreślić, że stan techniczny istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych, a także zasobów wspólnot mieszkaniowych, nadal niejednokrotnie jest niezadawalający. Stare budynki komunalne w dalszym ciągu cechuje znaczący stopień dekapitalizacji wynikający z braku remontów.

Stare budownictwo charakteryzuje się niejednokrotnie złym stanem technicznym, wysoką energochłonnością i częściowo brakiem instalacji centralnego ogrzewania (ogrzewanie piecowe), co mocno wpływa na energochłonność tego sektora. Na stan techniczny i jakość energetyczną mieszkalnictwa niewątpliwie wpływ mają także ograniczenia konserwatorskie wobec planowanych prac termomodernizacyjnych obiektów położonych na obszarach objętych ochroną.

Przestrzenie publiczne

Przestrzeń publiczna ma istotne znaczenie zarówno dla jakości życia mieszkańców, jak i atrakcyjności danego obszaru względem przyjezdnych. Ograniczony dostęp do przestrzeni publicznej nie sprzyja integracji i może stanowić jeden z powodów niewystarczającej współpracy mieszkańców. Dlatego też kluczowe jest poszanowanie wspólnej własności, co w połączeniu z dostateczną dbałością o czystość sprawia, iż tereny te spełniają swoją funkcję użytkową. Jednocześnie przy realizacji przestrzeni publicznych powinniśmy zadbać o partycypację mieszkańców, którzy mają z niej korzystać.

Tereny zielone są jednym z elementów przestrzeni publicznej. Jak wynika z danych GUS za 2020 r. na terenie Zachodniego Obszaru Integracji zlokalizowanych było 20 parków spacerowo-wypoczynkowych, których powierzchnia wyniosła 92,42 ha (8 na 17 gmin nie posiada parku spacerowo-wypoczynkowego). Zidentyfikowano również 152 zieleńce o łącznej powierzchni 99,16 ha oraz 105 cmentarzy (123,11 ha). Statystyka publiczna wskazuje również na inne tereny przestrzeni publicznej występujące na terenie analizowanego Obszaru:

- zieleń uliczna – 46,82 ha
- tereny zieleni osiedlowej – 135,31 ha,
- parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej – 326,89 ha,
- lasy gminne – 217,57 ha.

Przestrzenie publiczne mają wymiar społeczny, estetyczny i środowiskowy. Wskazane w powyższej analizie elementy infrastruktury przybierające formę m.in.: parków, skwerów, placów zabaw i terenów rekreacyjnych są istotne w skali lokalnej, lecz niestety najczęściej o powierzchniach zaledwie kilku i kilkudziesięciohektarowych. Należy również podkreślić fakt, iż niektóre gminy nie posiadają takich terenów lub ich liczba jest bardzo mała. Na terenie ZOI występują również obiekty wymagające

modernizacji lub rewitalizacji, co potwierdzają zgłoszone w ramach Strategii projekty i znajdujące się w wykazie operacji, które mają być wspierane w ramach ZIT ZOI.

Kosze na śmieci w przestrzeni publicznej, umożliwiają wszystkim dbanie o czystość, dlatego też zrozumiałe jest, aby takie miejsca zaopatrzać w odpowiednie pojemniki. Biorąc pod uwagę wartości wskaźnika „liczba koszy na śmieci przypadająca na 10 tys. mieszkańców” możemy zauważyć dużą dysproporcję między gminami należącymi do ZOI – im wyższa wartość wskaźnika tym większa dostępność koszy dla mieszkańców i możliwość dbania o czystość i porządek.

W 2020 r. według GUS wartość ww. wskaźnik najwyższa była w gminach: Osiecznica (209 koszy na 10 tys. mieszkańców), Węgliniec (189), miejskiej Zgorzelec (153) i wiejskiej Zgorzelec (152). Wymienione gminy wyróżniają się wyższą wartością wskaźnika od Dolnego Śląska (150).

Najmniej koszy na śmieci w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców przypada w gminach: Gromadka (19), wiejskiej Bolesławiec (41), wiejskiej Lubań (50), Warta Bolesławiecka (71), Siekierczyn (82), Sulików (83), Nowogrodziec (95), miejskiej Bolesławiec (112) i Platerówka (117) – wartości wskaźnika poniżej średniej dla ZOI (119 koszy na śmieci przypadająca na 10 tys. mieszkańców).

Na podstawie informacji pozyskanych od gmin, zdefiniowano osiem programów rewitalizacji – cztery to programy gminne i cztery programy lokalne, w których zostały wyznaczone obszary zdegradowane.

Tabela 33. Powierzchnia obszarów zdegradowanych wskazanych w programach rewitalizacji w obszarze Zachodniego Obszaru Integracji

Nazwa dokumentu	Powierzchnia obszaru zdegradowanego [ha]
Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bogatynia (w trakcie opracowania)	4 838
Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miejskiej Bolesławiec	517
Program Rewitalizacji Gminy Gromadka na lata 2016-2023	3 499,21
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Nowogrodziec na lata 2016-2023	1 762
Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Pieńsk na lata 2015-2022	78
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Siekierczyn na lata 2017-2023	3 254
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Zawidów na lata 2016-2022	21,7
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Zgorzelec na lata 2016-2025	195

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z urzędów gmin.

Łączna powierzchnia obszarów zdegradowanych wskazanych w programach rewitalizacji w analizowanym Obszarze wyniosła 14164,91 ha. Największą powierzchnie obszary zdegradowane zajmują w gminie Bogatynia (4838 ha), Gromadka (3499,21 ha) i Siekierczyn (3254 ha). Wymienione gminy zdecydowanie wyróżniają pod względem powierzchni na tle pozostałych gmin wchodzących w skład ZOI. Na terenie ZOI znajdują się również gminy o stosunkowo niewielkiej powierzchni obszaru zdegradowanego. Należą do nich gminy: Zawidów (21,7 ha) i Pieńsk (78 ha).

Na terenie Obszaru występują również obszary przemysłowe lub inne wymagające rekultywacji lub zagospodarowania.

Tabela 34. Obszary wymagające rekultywacji lub zagospodarowania [2020]

Lp.	Lokalizacja	Powierzchnia obszaru [ha]
Gmina Bogatynia (m-w)		
1	Bogatyńskie Zakłady Przemysłu Bawełnianego „Doltex” przy ul. Turowskiej	3,5
2	Bogatyńskie Piwnice Win Importowanych przy ul. Daszyńskiego	3,3

Lp.	Lokalizacja	Powierzchnia obszaru [ha]
3	Teren byłego PGR Rybarzowice w miejscowości Bogatynia przy drodze gminnej 000003D Bogatynia – Jasna Góra	3,9
4	Teren dawnej niemieckiej jednostki wojskowej i obozu pracy przymusowej w Sieniawce (obecnie tereny mieszkaniowe oraz Zakładu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych)	19,8
5	Obszar dawnej wsi Wigancice Żytawskie, wysiedlonej na przełomie lat 80. i 90. ubiegłego wieku ze względu na ekspansję Kopalni Węgla Brunatnego Turów	ok. 100
6	Obszar dawnego zwałowiska zewnętrznego KWB Turów	2500
Gmina Bolesławiec (w)		
7	Trzebień – teren pomiędzy ulicami Spacerową, Przemysłową i Usługową	ok. 25
8	Tereny dawnych Zakładów Chemicznych Wizów S.A. w miejscowości Łąka nr 2	ok. 102
Gmina Lubań (m)		
9	Tereny po poligonach byłych Wojsk Ochrony Pogranicza w południowej części miasta przy ul. Sybiraków	ok. 15
Gmina Nowogrodzic (m-w)		
10	Obręb: Czerna, numer działki: 190/2	3,1600
11	Obręb: Nowogrodzic-1, numer działki: 337/6	6,5104
Gmina Pieńsk (m-w)		
12	Zagospodarowanie obiektów Huty Szkła Oświetleniowego POLAM-PIENSK ul. Tadeusza Kościuszki w Pieńsku	ok. 2
13	Rewitalizacja byłej Huty Szkła zwanej Pieńskie Huty Szkła „Zakład Nysa” ul. Henryka Dąbrowskiego w Pieńsku	ok. 4
Gmina Siekierzyn (w)		
14	Obszar po zlikwidowanym PGR w Zarębie – obecnie teren założenia parkowo-pałacowego przy ul. Parkowej (działka 466/34)	9,92
15	Obszar nieruchomości Spółdzielczego Kółka Rolniczego w Siekierzynie (działki nr 1350 i 1353/2)	1,44
16	Zdegradowany obszar rekreacyjno-wypoczynkowy po tzw. „basenie” w Siekierzynie (działki nr 842 i 840/3)	1,87
17	Obszar zdegradowanych założeń parkowo-pałacowych w Zarębie ul. Bazaltowa 6 (działki nr 537/3, 537/4)	2,15
18	Obszar nieruchomości po założeniach folwarczno-dworkowych w Wyrębie 6 (działka nr 60)	0,22
19	Obszar nieruchomości PKP w okolicach stacji Zaręba (działki nr 376/3, 376/5, 376/6)	0,2874
Gmina Warta Bolesławiecka (w)		
20	Obszar przemysłowy położony we wsi Iwiny	17,63
21	Obszar przemysłowy położony we wsi Iwiny	24,63
22	Obszar przemysłowy położony między wsiami Wartowice i Raciborowice Dolne	219,35
Gmina Zawidów (m)		
23	Dwie duże, nieczynne fabryki przemysłowe w Zawidowie, które w latach 90. produkowały maszyny i urządzenia głównie dla potrzeb bogatyńskiej kopalni węgla brunatnego (ul. Wierzbowa, Kopernika, Młynarska)	0,5541

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z urzędów gmin.

Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych

Środowisko przyrodnicze Zachodniego Obszaru Integracji cechuje się obecnością obszarów o wysokich walorach przyrodniczych. Na terenie analizowanego Obszaru zlokalizowane są cenne obszary przyrodnicze, w tym również obszary objęte programem Natura 2000. Łączna powierzchnia obszarów prawnie chronionych¹⁵ (bez Obszarów Natura 2000) wynosiła według danych GUS w 2020 r. 12 127,48 ha, co stanowiło ok. 3,3% ogółu obszarów prawnie chronionych na Dolnym Śląsku.

¹⁵ Obszary prawnie chronione zgodnie z definicją BDL nie obejmują: Obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

Tabela 35. Obszary prawnie chronione w 2014 i 2020 r.

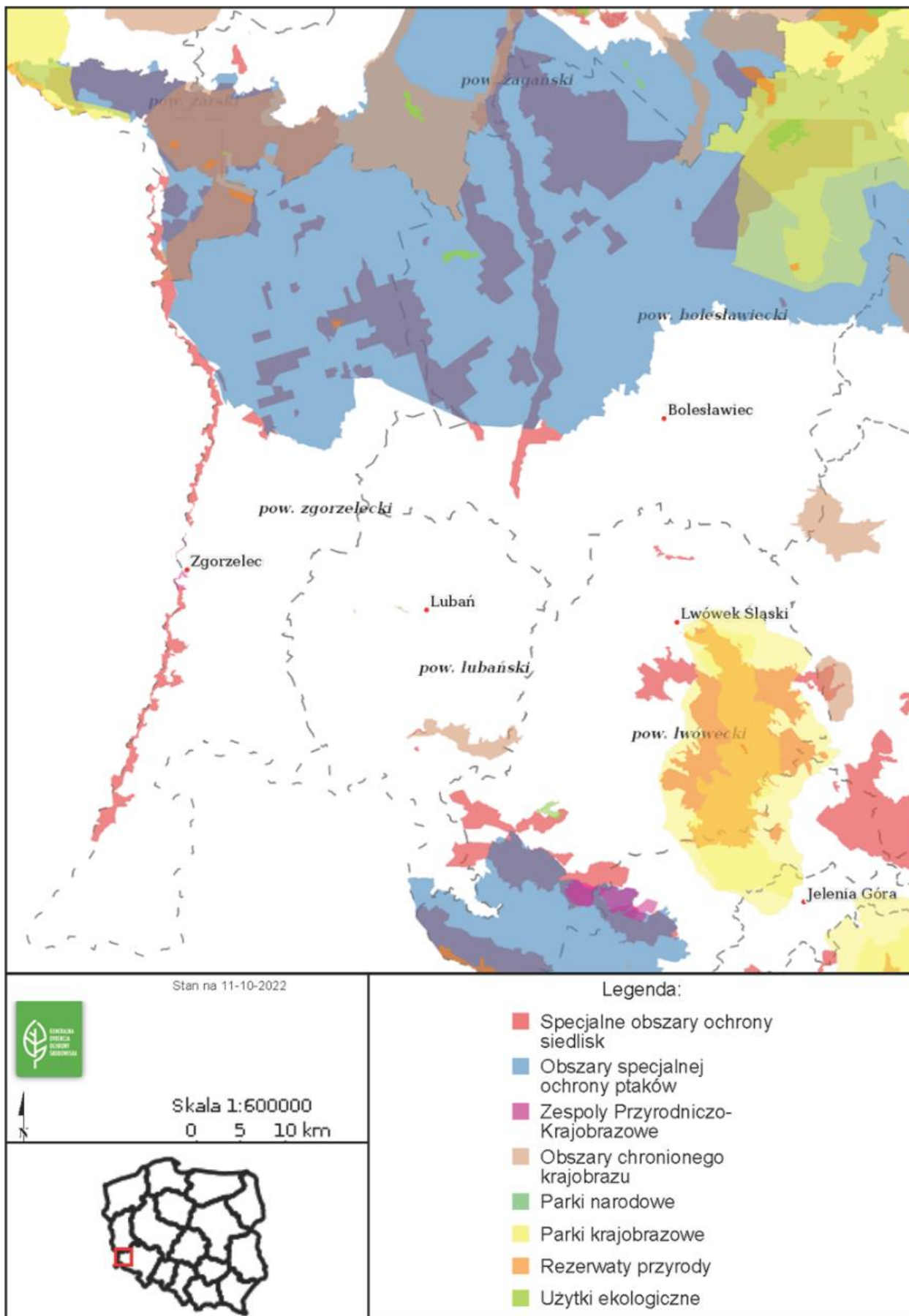
Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Dolny Śląsk=100(%) Rok 2020
Gmina Bogatynia (m-w)	10,57	5,65	53,5	0,0
Gmina Bolesławiec (m)	-	-	-	-
Gmina Bolesławiec (w)	-	-	-	-
Gmina Gromadka (w)	11 228,60	11 230,68	100,0	3,0
Gmina Lubań (m)	11,50	11,51	100,1	0,0
Gmina Lubań (w)	-	-	-	-
Gmina Nowogrodziec (m-w)	3,24	3,38	104,3	0,0
Gmina Osiecznica (w)	157,02	157,02	100,0	0,0
Gmina Pieńsk (m-w)	-	-	-	-
Gmina Platerówka (w)	-	-	-	-
Gmina Siekierzyn (w)	3,38	3,38	100,0	0,0
Gmina Sulików (w)	-	-	-	-
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	600,00	600,00	100,0	0,2
Gmina Węglińiec (m-w)	41,51	42,11	101,4	0,0
Gmina Zawidów (m)	-	-	-	-
Gmina Zgorzelec (m)	73,75	73,75	100,0	0,0
Gmina Zgorzelec (w)	-	-	-	-
Zachodni Obszar Integracji	12 129,57	12 127,48	100,0	3,3
Dolny Śląsk	371 093,36	371 135,36	100,0	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Najwięcej obszarów prawnie chronionych posiada gmina Gromadka. Na terenie tejże gminy zlokalizowany jest Przemkowski Park Krajobrazowy. Struktura form obszarów ochrony przyrody na terenie ZOI:

- Przemkowski Park Krajobrazowy (gm. Gromadka) o łącznej pow. 22 340 ha,
- rezerваты przyrody:
 - Brzeźnik (gm. Nowogrodziec) o powierzchni 3,24 ha,
 - Buczyzna Piotrowicka (gm. Gromadka) o powierzchni 171,27 ha,
 - Grądy koło Posady (gm. Bogatynia) o powierzchni 5,27 ha,
 - Torfowisko Borówki (gm. Gromadka) o powierzchni 37,42 ha,
 - Torfowisko pod Węglińcem (gm. Węglińiec) o powierzchni 1,35 ha,
 - Wrzosiec koło Piasecznej (gm. Węglińiec) o powierzchni 40,16 ha,
- obszary Natura 2000:
 - Bory Dolnośląskie (gm. Pieńsk, gm. Węglińiec, gm. Bolesławiec, gm. Gromadka, gm. Nowogrodziec, gm. Osiecznica),
 - Buczyzna Szprotawsko-Piotrowicka (gm. Gromadka),
 - Dąbrowy Kliczkowskie (gm. Osiecznica),
 - Dolina Dolnej Kwisy (gm. Nowogrodziec, gm. Osiecznica),
 - Gałuszki w Chocianowie (gm. Gromadka),
 - Jelonek Przemkowski (gm. Gromadka),
 - Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej (gm. Pieńsk, gm. Węglińiec, m. Zgorzelec, gm. Zgorzelec),
 - Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej (gm. Bogatynia, m. Zgorzelec, gm. Zgorzelec),
 - Przygielkowiska Koło Gozdnicy (gm. Węglińiec),
 - Uroczyńska Borów Dolnośląskich (gm. Węglińiec, gm. Nowogrodziec, gm. Osiecznica),
 - Wilki nad Nysą (gm. Węglińiec),
 - Wrzosowiska Świętoszowsko-Ławszowskie (gm. Bolesławiec, gm. Osiecznica),

- Wrzosowisko Przemkowskie (gm. Bolesławiec, gm. Gromadka),
 - Żwirownie w Starej Olesznej (gm. Bolesławiec),
- obszary chronionego krajobrazu:
 - Bory Dolnośląskie (gm. Węgliniec, gm. Osiecznica),
 - Dolina Bobru (gm. Bolesławiec),
 - Dolina Czarnej Wody (gm. Gromadka),
 - Grodziec (gm. Warta Bolesławiecka).

Rysunek 14. Formy ochrony przyrody

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl [dostęp: 11 października 2022].

Potencjał i wykorzystanie OZE

Na potencjał związany z wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii składa się m.in. energia uzyskiwana ze spalania biomasy, promieniowania słonecznego, wiatru, wody oraz energia geotermalna.

W wyniku analizy dostępnych danych, pozyskanych od przedstawicieli gmin wchodzących w skład Zachodniego Obszaru Integracji, wskazano 13 obiektów publicznych, w których wytwarzana jest energia z OZE. Najwięcej tych obiektów jest zlokalizowanych w gminach: Zgorzelec (3), m. Lubań (2), Lubań (2), Nowogrodzice (2), Osiecznica (2) i m. Zgorzelec (2). Wskazano również 8 gmin, gdzie takich obiektów nie ma. Przeanalizowano również wskazania mocy energii elektrycznej wytwarzanej przez OZE w obiektach publicznych, gdzie wykazano 10 obiektów, gdzie taka moc jest wytwarzana.

Badaniu poddano także potrzeby w zakresie termomodernizacji. W wyniku otrzymanych zestawów danych od przedstawicieli gmin wskazuje się duże potrzeby w zakresie budynków publicznych. Większość gmin wskazuje na co najmniej trzy takie obiekty, a w znacznej części Obszaru jest to powyżej siedmiu wskazanych obiektów.

Stan i jakość powietrza

Analizę stanu i jakości powietrza oparto na podstawie wyników pomiarów przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Warto przy tym podkreślić, że uwzględnienie w analizie stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz ozonu odpowiada wytycznym PN-ISO 37120 „Zrównoważony rozwój społeczny. Wskaźniki usług miejskich i jakości życia”.

Zachodni Obszar Integracji zgodnie z kryterium przyjętym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu zaliczany jest do strefy dolnośląskiej.

Na analizowanym Obszarze w 2020 r. występowały problemy z przekroczeniami norm jakości powietrza, a mianowicie:

- PM10 liczba dni – m. Lubań, Lubań,
- BaP śr. roczna – wszystkie gminy,
- O3 liczba dni – wszystkie gminy.

Na podstawie przedstawionych danych można uznać, że ZOI zmagają się z problemami związanymi z zanieczyszczeniem powietrza. Szczególnie dotyczy to gmin powiatów lubańskiego i bolesławieckiego.

Wpływ na obecną sytuację mogło mieć zubożenie społeczeństwa w wyniku transformacji systemowej, co przełożyło się na stagnację w zakresie stosowanych systemów grzewczych. Warto również wspomnieć, że przedstawione dane z uwagi na małą liczbę stacji pomiarowych mogą nie do końca obrazować faktyczną skalę problemów. Problemy z przekroczeniem norm pyłu PM10 nasilają się w sezonie grzewczym i wynikają z ogrzewania budynków mieszkalnych za pomocą tradycyjnych źródeł ciepła.

Za kluczowe dla identyfikacji właściwych źródeł emisji są informacje uzyskane od gmin. Poddano analizie miejscowości, które są najbardziej narażone na wysoki poziom substancji szkodliwych w powietrzu wraz ze wskazaniem głównych źródeł zanieczyszczenia. Do głównych przyczyn zjawiska niskiej emisji zaliczono: jakość używanych paliw, stan instalacji grzewczych, energochłonność budynków oraz niską

świadomość społeczna dot. zagrożeń wynikających ze stanu powietrza. Istotnym czynnikiem jest również ruch samochodów osobowych oraz niewydajny system transportu zbiorowego. Ostatnim, nie mniej istotnym źródłem emisji szkodliwych gazów do środowiska są zakłady przemysłowe oraz ich koncentracje w strefach przemysłowych.

Tabela 36. Miejscowości najbardziej zagrożone zanieczyszczeniami powietrza ze wskazaniem głównych źródeł emisji [2020]

Miejscowości	Przyczyna zanieczyszczenia powietrza
Gmina Bogatynia (m-w)	
Bogatynia, Porajów	niska emisja z budynków mieszkalnych
Opolno-Zdrój	działalność kopalni węgla brunatnego
Gmina Bolesławiec (w)	
wszystkie miejscowości	niska emisja z budynków mieszkalnych
Gmina Gromadka (w)	
Nowa Kuźnia, Wierzbowa	znaczna ilość ferm kurzych (emisja pyłów i zapachów utrudniających przebywanie na świeżym powietrzu)
tereny inwestycyjne	znaczny ruch kołowy
Gmina Lubań (m)	
wszystkie miejscowości	niska emisja z budynków mieszkalnych i lokalnych kotłowni, ruch kołowy (droga krajowa przez centrum miasta)
Gmina Nowogrodziec (m-w)	
większość miejscowości	niska emisja z budynków mieszkalnych
Gmina Pieńsk (m-w)	
Pieńsk	niska emisja z budynków mieszkalnych, publicznych a także z przemysłu, znaczny ruch samochodowy
Gmina Siekierzyn (w)	
wszystkie miejscowości	okoliczne zakłady przemysłowe i pobliska elektrownia, niska emisja z budynków mieszkalnych, ruch kołowy
Gmina Sulików (w)	
wszystkie miejscowości	niska emisja z budynków mieszkalnych
Gmina Warta Bolesławiecka (w)	
Szczytnica	bliskość autostrady A4 i związanego z tym intensywnego ruchu kołowego
Gmina Węglińiec (m-w)	
Węglińiec	brak możliwości przewietrzenia przestrzeni miejskiej (enklawa śródleśna), emisja z budynków opalanych paliwami stałymi
Gmina Zawidów (m)	
Zawidów	niska emisja z budynków mieszkalnych, ruch kołowy
Gmina Zgorzelec (m)	
Zgorzelec (centrum – Boh. Getta, dzielnica Ujazd)	niska emisja z budynków mieszkalnych, ruch kołowy – tranzyt z i do przejścia granicznego z Niemcami poprzez most im. Jana Pawła II
Gmina Zgorzelec (w)	
Jędrzychowice, Żarska Wieś, Łągów, Trójca, Białogórze, Ręczyn, Koźmin	niska emisja z budynków mieszkalnych, ruch kołowy
Gronów, Pokrzywnik, Gozdanin	ruch kołowy i wydobywanie kopaliny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z urzędów gmin.

3. Synteza diagnozy obszaru ZIT ZOI

Badanie diagnostyczne realizowano z zastosowaniem metodologii desk reaserch. Podstawowym źródłem danych wykorzystanych w diagnozie były informacje publikowane przez Główny Urząd Statystyczny oraz informacje dostarczone przez urzędy gmin i starostwa powiatowe. Zachodni Obszar Integracji analizowany był w zakresie dynamiki zmian zjawisk społeczno-gospodarczych (lata 2014-2020) z uwzględnieniem zmian zachodzących w przestrzeni. Dokonano porównania sytuacji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego tworzącymi ZOI oraz porównania stanu analizowanego Obszaru z sytuacją województwa dolnośląskiego, a także w wybranych przypadkach z innym, podobnym obszarem funkcjonalnym (Południowym Obszarem Funkcjonalnym) – zgodnie z Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027. Badanie diagnostyczne przeprowadzone zostało w trzech obszarach:

- **sferze gospodarczej,**
- **sferze społecznej,**
- **sferze przestrzenno-środowiskowej**

Syntezę diagnozy Zachodniego Obszaru Integracji przeprowadzono przy użyciu analizy SWOT, która stanowi podsumowanie przeprowadzonych badań i zawiera najważniejsze czynniki wzmacniające lub spowalniające wielowymiarowy rozwój analizowanego Obszaru (jest to zgodne z zaleceniami dokumentu pn. Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027)¹⁶. Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację silnych i słabych stron ZOI oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- **mocnych stron** – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony Zachodniego Obszaru Integracji i które należy wykorzystać sprzyjając będą jego rozwojowi,
- **słabych stron** – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony Zachodniego Obszaru Integracji i które nie wyeliminowane utrudniają będą jego rozwój,
- **szans** – uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności Zachodniego Obszaru Integracji, ale przy odpowiednio podjętych działaniach, mogą sprzyjać jego rozwojowi,
- **zagrożeń** – uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności Zachodniego Obszaru Integracji, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jego rozwoju.

W rezultacie SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu ZOI oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju.

W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu Obszaru, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone priorytety.

¹⁶ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/zasady-realizacji-instrumentow-terytorialnych-w-polsce-w-perspektywie-finansowej-ue-na-lata-2021-2027>, [dostęp: październik 2022 r.].

Analiza potwierdzona została anonimowym badaniem ankietowym, do którego zaproszeni zostali partnerzy społeczni i gospodarczy chętni wziąć udział w pracach nad Strategią ZIT ZOI. Odpowiedzi można było przesyłać do 20.06.2022 r.

W każdej z części badania ankietowego wskazano zjawiska wynikające z diagnozy analizowanego Obszaru, a zadaniem respondentów było wskazanie czy dane zjawisko jest silną stroną, mocną stroną, szansą lub zagrożeniem dla rozwoju Zachodniego Obszaru Integracji poprzez wybór siły jego oddziaływania. Dodatkowo, respondenci mogli udzielić również swoich odpowiedzi, w przypadku, kiedy uznali, że na liście brak jest zjawiska, które powinno być brane pod uwagę. Dla własnych odpowiedzi również należało podać siłę oddziaływania dla rozwoju Obszaru.

Wskazywane w badaniu ankietowym zjawiska miały charakter ponadlokalny – zjawiska występujące na terenie szerszym niż obszar jednej gminy. Badanie ankietowe było zakończone metryczką.

Zidentyfikowane w badaniu desk reaserch silne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia zweryfikowane zostały w oparciu o badanie ankietowe na próbie 160 osób zamieszkujących obszar Zachodniego Obszaru Integracji (respondenci reprezentowali wszystkie gminy obszaru). Minimalna wielkość próby określona dla poziomu ufności 90% wyniosła 120 osób (przy zakładanej wielkości frakcji 0,8 i błędzie maksymalnym wynoszącym 6%). Wśród respondentów przeważały:

- z uwagi na rodzaj podmiotu – **osoby fizyczne** (77,5%),
- z uwagi na płeć – **kobiety** (63,7%),
- z uwagi na wiek – **osoby w wieku 41-65 lat** (56,3%),
- z uwagi na wykształcenie – **osoby z wykształceniem wyższym** (73,32%),
- z uwagi na status społeczno-zawodowy – **osoby pracujące** (89,6%),
- z uwagi na okres zamieszkiwania – **osoby zamieszkujące w obszarze od ponad 25 lat** (73,8%).

Największą partycypacją w przeprowadzonym badaniu wykazali się mieszkańcy gminy Sulików (14,4%), oraz miasta Zgorzelec (11,3%) – wskazanie miejsca zamieszkania respondenta/funkcjonowania podmiotu.

Analizując wyniki badania, można stwierdzić, że w dużej mierze potwierdziły one zidentyfikowane silne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia Zachodniego Obszaru Integracji. Większość ankietowanych uznała wskazane zjawiska jako ważne lub bardzo ważne.

W przypadku silnych stron jako najważniejsze respondenci uznali:

- Bezpośredni dostęp do autostrady A4 i A18 (średnia ocena: 4,53),
- Walory przyrodnicze i krajobrazowe regionu (4,31),
- Korzystne położenie w sąsiedztwie Niemiec i Czech (4,27).

W przypadku słabych stron jako najważniejsze respondenci uznali:

- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, zwłaszcza poza najważniejszymi miastami (4,49),
- Niezadawalający stan techniczny infrastruktury drogowej i kolejowej (4,32),
- Regres transportu publicznego (4,29).

W przypadku szans jako najważniejsze respondenci uznali:

- Dostępność funduszy unijnych wspierających przedsiębiorczość (4,58),
- Wzrost znaczenia turystyki (4,51),
- Rozbudowa infrastruktury drogowej (4,47).

W przypadku zagrożeń jako najważniejsze respondenci uznali:

- Wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii (4,51),
- Wzrost obciążeń finansowych samorządów (4,51),
- Wysokie koszty budowy infrastruktury sieciowej (4,40).

Najmniej istotne w opinii respondentów były z kolei:

- Niezadawalające wyniki z egzaminu ósmoklasisty (3,65) oraz zdekapitalizowane obiekty dziedzictwa materialnego (3,84) – w przypadku słabych stron,
- Większa atrakcyjność inwestycyjna gmin wchodzących w skład Legnicko Głogowskiego Okręgu Miedziowego oraz Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego (3,81) oraz niski poziom edukacji (3,84) – w przypadku zagrożeń.

Zaprezentowane w poniższej tabeli wyniki przeprowadzonej analizy SWOT stanowią punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu Zachodniego Obszaru Integracji:

- zjawiska zidentyfikowane na bazie diagnozy zaznaczone zostały w tabeli **kolorem czerwonym**,
- zjawiska zidentyfikowane na podstawie odpowiedzi własnych respondentów zaznaczone zostały w tabeli **kolorem niebieskim**. Wzięto pod uwagę powtarzające się, adekwatne i istotne odpowiedzi respondentów.

Tabela 37. Analiza SWOT

SILNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
S.1. Wysoka ocena atrakcyjności inwestycyjnej gmin: gmina miejska Bolesławiec, gmina miejska Lubań, Bogatynia, Bolesławiec, Pieńsk, Siekierczyn, Warta Bolesławiecka, Zawidów, Zgorzelec, S.2. Korzystne położenie w sąsiedztwie Niemiec i Czech, S.3. Niski poziom bezrobocia, S.4. Bezpośredni dostęp do autostrady A4 i A18, S.5. Potencjał do rozwoju turystyki, S.6. Szeroka oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego, S.7. Walory przyrodnicze i krajobrazowe regionu, S.8. Dziedzictwo historyczne i kulturowe S.9. Wysokie walory przyrodnicze obszarów objętych ochroną, S.10. Bliskie sąsiedztwo obszarów chronionych pełniących dla mieszkańców i turystów funkcje wypoczynkowe i rekreacyjne, S.11. Współpraca z samorządami lokalnymi z Niemiec i Czech – integracja międzynarodowa	W.1. Funkcjonowanie miast średnich zagrożonych w kryzysie i zagrożonych postępującą marginalizacją (Bolesławiec, Lubań, Zgorzelec), W.2. Monokultura przemysłowa szczególnie w zachodniej i południowej części obszaru, W.3. Niski na tle regionu wskaźnik przedsiębiorczości, W.4. Niezadawalający poziom innowacyjności przedsiębiorstw, W.5. Zdekapitalizowane obiekty dziedzictwa materialnego, W.6. Negatywne trendy demograficzne, ujemne saldo migracji i ujemny przyrost naturalny, W.7. Postępujący, zwłaszcza w miastach proces starzenia się społeczeństwa, W.8. Niski poziom aktywności społecznej, W.9. Ograniczony dostęp w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3, W.10. Ograniczony dostęp do wychowania przedszkolnego zwłaszcza na obszarach wiejskich, W.11. Niezadawalające wyniki z egzaminu ósmoklasisty,

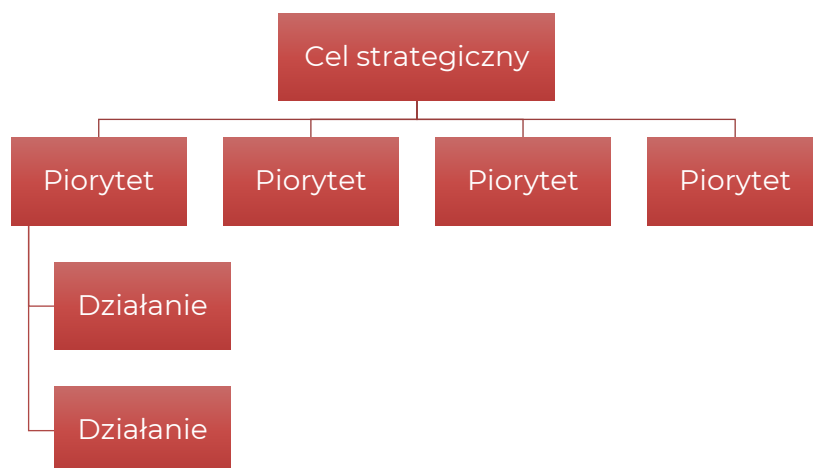
SILNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
S.12. Współpraca między samorządami lokalnymi, S.13. Wielokulturowość	W.12. Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, zwłaszcza poza najważniejszymi miastami, W.13. Braki w infrastrukturze kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz niezadawalający stan części obiektów, W.14. Niezadawalający stan techniczny infrastruktury drogowej i kolejowej, W.15. Regres transportu publicznego, W.16. Słabo rozwinięta sieć ścieżek/dróg rowerowych, W.17. Niezadawalający stopień pokrycia Obszaru infrastrukturą sieciową, W.18. Niezadawalający poziom segregacji odpadów, W.19. Niezadawalający stan techniczny budynków i budowali znajdujących się w zasobie komunalnym, W.20. Niezadawalająca jakość powietrza, W.21. Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców, W.22. Duża liczba osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej W.23. Niewystarczająca oferta infrastruktury i usług opieki, w tym senioralnej w zestawieniu z trendami demograficznymi W.24. Wzrost liczby udzielonych świadczeń pomocy społecznej z powodu narkomanii W.25. Występowanie publicznych terenów zdegradowanych wymagających odnowy (np. wskazanych w programach rewitalizacji gmin) W.26. Występujące zjawisko przestępczości W.27. Występujące zjawisko narkomanii

SILNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
O.1. Dostępność funduszy unijnych wspierających przedsiębiorczość, O.2. Wzrost znaczenia turystyki, O.3. Potencjał rozwojowy obszaru związany z rozwijającym się rynkiem pracy po stronie niemieckiej, O.4. Rozbudowa infrastruktury drogowej i kolejowej, O.5. Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich sektorach, O.6. Zwiększenie aktywności mieszkańców, O.7. Rozwój organizacji non profit.	T.1. Większa atrakcyjność inwestycyjna gmin wchodzących w skład Legnicko Głogowskiego Okręgu Miedziowego oraz Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego, T.2. Mała ilość programów wsparcia dla beneficjentów na rozwój OZE, T.3. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa, T.4. Dewastacja infrastruktury drogowej i kolejowej, T.5. Wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii, T.6. Wysokie koszty budowy infrastruktury sieciowej, T.7. Wzrost obciążeń finansowych samorządów, T.8. Dysproporcje rozwojowe występujące wewnątrz Obszaru, T.9. Niewystarczające zabezpieczenia przed negatywnymi skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych (powodzie), T.10. Bliskość granicy z Niemcami i Czechami, która może skłaniać ludność do dalszych migracji lub podejmowania pracy za granicą, T.11. Znaczne i postępujące zanieczyszczenie środowiska, T.12. Znaczna ilość niesegregowanych odpadów, T.13. Niski poziom edukacji, T.14. Niejasne przepisy prawne powodujące trudność prowadzenia działalności gospodarczej.

Źródło: opracowanie własne.

4. Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach ZIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu

Zintegrowane podejście do stwierdzonych potrzeb rozwojowych i potencjałów realizowane będzie według następującej struktury.

W poniższych tabelach przedstawiono strukturę Celu, Priorytetów i Działań Strategii ZIT ZOI oraz Matrycę zintegrowanego oddziaływania efektów realizacji Strategii ZIT ZOI.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że ze względu na dostępność środków programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027 wdrażane będą tylko te działania, na których realizację Zarząd Województwa Dolnośląskiego zabezpieczył środki w FEDS 2021-2027. Działania te zostały oznaczone symbolem DF.X.X.

W związku z postanowieniami art. 34 ust. 4 Ustawy wdrożeniowej (ZIT są realizowane w wybranych obszarach tematycznych, wskazanych w regionalnych programach lub krajowych programach) nie opisywano szczegółowo działań, w których brak jest obszarów tematycznych delegowanych z regionalnego lub krajowych programów operacyjnych.

Działania te (w treści Strategii zostały oznaczone D.X.X.) mogą być wdrażane poprzez aplikowanie interesariuszy Strategii o środki zewnętrzne w innych programach. Jednak ze względu na brak informacji jakie mogą to być źródła finansowania i w jakim zakresie będą realizowane do roku 2027 nie ma możliwości wskazania zakresu interwencji, oszacowania budżetu i wskaźników monitoringu oraz pozostałych szczegółowych informacji.

Tabela 38. Cel, Priorytety i Działania Strategii ZIT ZOI

Cel strategiczny: Dynamiczny i zdywersyfikowany rozwój Zachodniego Obszaru Integracji przyjazny dla środowiska i sprzyjający aktywizacji i integracji mieszkańców	
Priorytet (P1) Promocja wielokierunkowego rozwoju gospodarczego ZOI	Działanie (D1.1) Poprawa dostępności do infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość Działanie (DF.1.2) Wzmocnienie roli turystyki w rozwoju ZOI

Cel strategiczny: Dynamiczny i zdywersyfikowany rozwój Zachodniego Obszaru Integracji przyjazny dla środowiska i sprzyjający aktywizacji i integracji mieszkańców	
Priorytet (P2) Przyjazny środowisku Zachodni Obszar Integracji	Działanie (DF.2.1) Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych Działanie (D.2.2) Wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii Działanie (DF.2.3) Ochrona środowiska oraz rozwój infrastruktury sieciowej
Priorytet (P3) Poprawa spójności Zachodniego Obszaru Integracji	Działanie (D.3.1) Budowa/modernizacja infrastruktury drogowej, kolejowej i towarzyszącej Działanie (DF.3.2) Zrównoważona i inteligentna mobilność Działanie (DF.3.3) Kompleksowa odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznej
Priorytet (P4) Poprawa społecznej atrakcyjności Zachodniego Obszaru Integracji	Działanie (D.4.1) Wdrażanie e-usług w administracji Działanie (DF.4.2) Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie edukacji Działanie (D.4.3) Budowa/modernizacja infrastruktury społecznej sprzyjającej aktywizacji, integracji i włączeniu społecznemu Działanie (DF.4.4) Rozwój wysokiej jakości usług społecznych Działanie (D.4.5) Aktywizacja i integracja mieszkańców ZOI Działanie (DF.4.6) Promocja dziedzictwa kulturowego

Źródło: opracowanie własne.

Ponieważ obszar ZOI dotyczy w całości miast średnich tracących funkcje (OSI wg KSRR) i ich obszarów funkcjonalnych nie planuje się innych szczególnych rozwiązań realizacji Strategii ZIT ZOI skierowanych do Obszarów Strategicznej Interwencji wynikających z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

Dla weryfikacji zintegrowanego oddziaływania realizacji Strategii ZIT ZOI przeprowadzono analizę powiązania spodziewanych efektów realizacji Strategii ZIT ZOI z zaplanowaną strategiczną interwencją. Podsumowanie analizy zaprezentowano w formie matrycy priorytetów Strategii ZIT ZOI i oczekiwanych efektów realizacji.

Tabela 39. Matryca zintegrowanego oddziaływania efektów realizacji Strategii ZIT ZOI¹⁷

Priorytet / Oczekiwane efekty	P1	P2	P3	P4
Priorytet (P1) Promocja wielokierunkowego rozwoju gospodarczego Zachodniego Obszaru Integracji				
Wzrost liczby MSP	x			x
Wzrost innowacyjności firm	x	x	x	
Poprawa atrakcyjności turystycznej ZOI i wzrost liczby turystów	x		x	x
Wzrost liczby atrakcyjnych miejsc pracy	x			x
Zahamowanie odpływu wykwalifikowanych zasobów ludzkich	x			x
Priorytet (P2) Przyjazny środowisku Zachodni Obszar Integracji				
Poprawa czystości powietrza		x		x
Zmniejszenie energochłonności infrastruktury	x	x		
Zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych	x	x		
Poprawa dostępności do wysokiej jakości infrastruktury ochrony środowiska	x	x	x	x
Zmniejszenie zagrożeń wynikających z klęsk żywiołowych	x	x		x
Utrzymanie i poprawa stanu środowiska naturalnego	x	x		x
Priorytet (P3) Poprawa spójności Zachodniego Obszaru Integracji				
Skrócenie czasu przejazdu dzięki udoskonalonej inf. drogowej	x	x	x	x
Wzrost liczby użytkowników komunikacji zbiorowej	x	x	x	x

¹⁷ Przy każdym z Priorytetów wskazano najważniejsze oczekiwane efekty jego realizacji oraz oznaczono ich oddziaływanie na inne priorytety Strategii ZIT ZOI (P1 – Priorytet 1, P2- Priorytet 2, P3 – Priorytet 3, P4 – Priorytet 4)

Priorytet / Oczekiwane efekty	P1	P2	P3	P4
Zmniejszenie liczby osób korzystających z indywidualnego transportu samochodowego		x	x	
Priorytet (P4) Poprawa społecznej atrakcyjności Zachodniego Obszaru Integracji				
Wzrost ilości użytkowników publicznych e-usług	x			x
Wzrost kwalifikacji dzieci i młodzieży	x			x
Poprawa jakości usług społecznych zarówno infrastrukturalnych jak i nieinfrastrukturalnych	x			x
Zmniejszenie liczby osób wykluczonych	x			x
Poprawa dostępności do zatrudnienia	x			x
Wzrost liczby osób mających dostęp do udoskonalonych usług opieki zdrowotnej	x			x
Poprawa jakości i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych	x	x	x	x

Źródło: opracowanie własne.

Opis zintegrowanego podejścia:

Cel strategiczny – Dynamiczny i zdywersyfikowany rozwój Zachodniego Obszaru Integracji przyjazny dla środowiska i sprzyjający aktywizacji i integracji mieszkańców.

Realizacja przyjętego celu strategicznego wymaga przeprowadzenia zintegrowanych działań odnoszących się do sfery gospodarczej, społecznej i środowiskowo-przestrzennej. Jednocześnie przyjęta logika interwencji sprawi, że osiągnięty zostanie efekt mnożnikowy, który pozwoli na efektywniejsze wykorzystanie zaangażowanych kapitałów.

Fundament rozwoju Zachodniego Obszaru Integracji stanowią będą konkurencyjne przedsiębiorstwa, generujące atrakcyjne miejsca pracy. Jednocześnie gospodarka ZOI w coraz mniejszym stopniu zależna będzie od przemysłu wydobywczego i energetycznego.

Silna gospodarka korzystnie wpływać będzie na funkcjonowanie sfery społecznej. Przeprowadzone inwestycje sprawią, że mieszkańcy ZOI uzyskają dostęp do wysokiej jakości usług społecznych, świadczonych w nowoczesnych, efektywnych energetycznie budynkach dostosowanych do potrzeb dzieci, seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Pozwoli to na wyzwolenie dodatkowych sił tkwiących w społeczeństwie, w wyniku czego wzrośnie aktywność ludności i poczucie solidarności. Równocześnie sprawnie działający system edukacji dostarczy na rynek pracy dobrze wykształconych pracowników, czym wspierać będzie lokalny system gospodarczy.

Wszystkie działania prowadzone będą z poszanowaniem środowiska naturalnego. Rozbudowa infrastruktury sieciowej, termomodernizacja budynków, zastosowanie OZE, modernizacja dróg, budowa dróg rowerowych i transformacja transportu publicznego przyczynią się do ograniczenia zjawiska niskiej emisji oraz sprawi, że ZOI będzie miejscem przyjaznym mieszkańcom. Poprawie ulegnie atrakcyjność i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych.

Priorytet (P1)

Promocja wielokierunkowego rozwoju gospodarczego Zachodniego Obszaru Integracji

Aktualnie pozycja gospodarcza Zachodniego Obszaru Integracji w znacznej mierze uzależniona jest od przemysłów: wydobywczego i energetycznego. Jednak realizowana na różnych szczeblach polityka dekarbonizacji sprawia, że przyszłość gospodarki opartej na wydobywaniu i wykorzystaniu surowców kopalnych, w tym węgla staje pod dużym znakiem zapytania. W rezultacie konieczne jest podjęcie działań zmierzających do dywersyfikacji gospodarki i wielokierunkowego rozwoju i sprawiedliwej transformacji energetycznej ZOI.

Niestety, jak wykazała diagnoza, poziom przedsiębiorczości na terenie ZOI jest relatywnie niski. Wskazane są więc inwestycje mające na celu poprawę dostępności do infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość.

W pierwszej kolejności należy zwiększyć podaż terenów inwestycyjnych. Powinny to być jednak przede wszystkim tereny o wysokim standardzie tzn. uzbrojone i zaopatrzone w infrastrukturę pozwalającą na prawidłowe i efektywne korzystanie z nich.

Równocześnie należy dążyć do zagospodarowania posiadanych budynków na potrzeby działalności gospodarczej. W budynkach tych mogłyby zostać ulokowane m.in. inkubatory przedsiębiorczości.

Dywersyfikacja gospodarki na terenie ZOI wymaga również wzmocnienia innego endogennego potencjału Obszaru jakim jest sektor turystyczny. Działania w tym zakresie powinny być podejmowane kompleksowo i dotyczyć rozwoju i promowania publicznych walorów turystycznych. Inwestycjom tym powinny towarzyszyć działania zmierzające do rozbudowy infrastruktury umożliwiającej efektywne korzystanie z zasobów turystycznych. Docelowo działania te powinny stanowić impuls do rozwoju podmiotów prywatnych zorientowanych m.in. na zaspokajanie potrzeb turystów.

Priorytet realizowany będzie przez działania:

Tabela 40. Działania Priorytetu 1 Strategii ZIT ZOI

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji
Działanie (D.1.1) Poprawa dostępności do infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość	
Działanie (DF.1.2) Wzmocnienie roli turystyki w rozwoju ZOI	1. Logika interwencji Realizacja Działania DF.1.2 będzie zmierzała do minimalizacji problemów i wzmocnienia silnych stron, które zostały zidentyfikowane w analizie SWOT (podsumowaniu diagnozy) tj.: potencjał do rozwoju turystyki, wysokie walory przyrodnicze obszarów objętych ochroną, szeroka oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego, walory przyrodnicze i krajobrazowe regionu, korzystne położenie w sąsiedztwie Niemiec i Czech, bezpośredni dostęp do autostrady A4 i A18, niski na tle regionu, wskaźnik przedsiębiorczości, monokultura przemysłowa szczególnie w zachodniej i południowej części obszaru, słabo rozwinięta sieć ścieżek/dróg rowerowych. 2. Zakres interwencji 165. Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych Jak wynika z syntezy diagnozy ZOI cechuje się potencjałem w zakresie rozwoju turystyki, ale jednocześnie ta branża gospodarki nie rozwija się adekwatnie do oczekiwań mieszkańców i dlatego należy podjąć interwencję zmierzającą do

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji
	ochrony, rozwoju i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych. Wsparcie uzyskują projekty zrównoważonej turystyki jak również dot. rozwoju i promowaniu publicznych walorów turystycznych. Wsparcie uzyskują m.in szlaki turystyczne np. związane z infrastrukturą rowerową oraz niezbędnymi elementami towarzyszącymi takim inwestycjom, jak np. toalety, stojaki dla rowerów, elementy zapewniające bezpieczeństwo. Projekty będą wdrażane zgodnie z regulacjami obowiązującymi dla FEDS 2021-2027, Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT. 3. Wykorzystanie podejścia zintegrowanego Realizacja działania będzie pozytywnie oddziaływać na Działanie DF.4.6 w związku z wykorzystaniem dziedzictwa kultury do rozwoju turystycznego obszaru ZIT ZOI. Ponadto wykorzystanie podejścia zintegrowanego wynikało będzie również z realizacji wyłącznie projektów zintegrowanych. W związku z powyższym, wszystkie wdrażane w ramach działania projekty: – będą miały wpływ na więcej niż jedną gminę z obszaru ZOI oraz ich realizacja została uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej niniejszej Strategii. Projekty spełniać będą jeden z dwóch warunków tj. będą projektami partnerskimi w rozumieniu art.39 Ustawy wdrożeniowej lub deklarowany będzie wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu¹⁸. i/lub – będą zintegrowane poprzez realizację w formie tzw. Wiązek projektów co szczegółowo opisano w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami (Rozdział Zintegrowanie projektów oraz powiązanie między projektami). Wskazanie wraz z uzasadnieniem spełnienia warunków dla poszczególnych projektów wymienionych w Tabeli 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny realizowanych, jako pojedyncze projekty zintegrowane, będzie się odbywać na poziomie fiszek projektowych, w których to zamieszczony zostanie szczegółowy opis wraz z uzasadnieniem wypełnienia podejścia zintegrowanego z perspektywy konkretnego projektu. 4. Wskaźniki monitoringu Działania (w powiązaniu z FEDS 2021-2027) Szacowane wartości docelowe wskaźników wynikają z fiszek projektowych przedsięwzięć wskazanych w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami, Tabela 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny, które podlegały procedurze oceny przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Ponieważ IZ FEDS 2021-2027 dopuszcza możliwość podpisania umowy o dotację dla projektów, które realizować będą co najmniej 70% szacowanej wartości docelowej wskaźników wskazanych w fiszce projektowej, przyjęto założenie, że realizacja szacowanej wartości docelowej wskaźników na poziomie 70% wartości podanych w tabeli poniżej będzie oznaczała osiągnięcie wartości docelowej wskaźników.

¹⁸ Przez wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu należy rozumieć wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin ZIT ZOI.

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji			
	a) Wskaźniki produktu			
	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika	
	WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	8 000	
	WLWK-RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	
	WLWK-RCO076 - Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	1	
	WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	10	
	b) Wskaźniki rezultatu			
	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika bazowego	Szacowana docelowa wartość wskaźnika
	WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	200	500
	5. Spójność z FEDS 2021-2027			
Cel szczegółowy: RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR).				

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 41. Zgodność Działań Priorytetu (P1) z celami SRWD 2030

Priorytet (P1) ZIT ZOI	Cel strategiczny 1. SRWD 2030	Cel strategiczny 2. SRWD 2030	Cel strategiczny 4. SRWD 2030
Promocja wielokierunkowego rozwoju gospodarczego ZOI	Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu	Poprawa jakości i dostępności usług publicznych	Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
Działanie (D1.1) Poprawa dostępności do infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość	Cel operacyjny 1.2 Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki		
Działanie (DF.1.2) Wzmocnienie roli turystyki w rozwoju ZOI	Cel operacyjny 1.1 Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów	Cel operacyjny 2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych	Cel operacyjny 4.2 Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska

Źródło: opracowanie własne.

Priorytet (P2)

Przyjazny środowisku Zachodni Obszar Integracji

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji zauważalny jest negatywny wpływ człowieka na stan środowiska naturalnego. Powyższa sytuacja wymaga podjęcia wielokierunkowych i zintegrowanych działań zmierzających do odwrócenia niekorzystnych zmian środowiskowych. Należy przy tym pamiętać, że chociaż inwestycje w ochronę środowiska wiążą się z wysokimi nakładami finansowymi i wykazują długie okresy zwrotu poniesionych nakładów, to jednak sprzyjają poprawie jakości życia mieszkańców. Występuje tu sprzężenie zwrotne. Inwestycje w środowisko poprawiają atrakcyjność obszaru, a ten jako bardziej atrakcyjny przyciąga nowych inwestorów, a niejednokrotnie również nowych mieszkańców. Inwestycje w środowisko uznać więc można za długofalową i trwałą promocję ZOI.

Realizacja niniejszego priorytetu wiąże się m.in. z redukcją zjawiska niskiej emisji. Źródeł tego zjawiska upatrywać należy w tradycyjnych metodach ogrzewania budynków publicznych, mieszkań i domów oraz w niskiej efektywności energetycznej budynków. Dlatego też należy podejmować i promować działania zmierzające do: poprawy efektywności energetycznej budynków publicznych, zastępowania tradycyjnych systemów grzewczych nowoczesnymi i proekologicznymi.

Kompleksowe podejście do powyższego problemu powinno skutkować zmniejszeniem ilości zużywanej energii cieplnej, a tym samym przynosić korzyści ekonomiczne w wyniku ograniczenia kosztów ogrzewania. Termomodernizacja przyniesie również za sobą korzyści ekologiczne, a więc zmniejszenie eksploatacji nieodnawialnych źródeł energii i zmniejszenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery oraz korzyści społeczne i zdrowotne (poprawa estetyki budynków oraz warunków mikroklimatycznych).

Równocześnie należy w szerokim zakresie promować działania zmierzające do wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. Działania te nie tylko sprzyjać będą ograniczeniu zjawiska niskiej emisji, ale także przyczynią się do dywersyfikacji źródeł energii i w długim okresie zmniejszą zapotrzebowanie na węgiel, co jest istotne w kontekście prowadzonej polityki dekarbonizacji.

Poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie ZOI wymaga również rozbudowy i modernizacji infrastruktury sieciowej. Szczególnie ważne będą działania związane z rozbudową/modernizacją infrastruktury związanej z odbieraniem i oczyszczaniem ścieków. Jak wykazała diagnoza na terenie ZOI nadal występują znaczne potrzeby w tym zakresie. Jednocześnie w miejscach, w których z przyczyn ekonomicznych rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona, konieczne będzie wspieranie budowy indywidualnych oczyszczalni ścieków.

Realizacja niniejszego priorytetu powinna również doprowadzić do usprawnienia gospodarki wodnej. Należy w szczególności wspierać działania zmierzające do pozyskania nowych ujęć wody oraz rozbudowy/modernizacji sieci wodociągowej. Wspierać winno się także działania chroniące zasoby wody oraz zwiększające jej retencję.

W ramach przedmiotowego priorytetu realizowane i promowane będą również przedsięwzięcia usprawniające gospodarkę odpadami, a zwłaszcza te które przyczyniają się do poprawy segregacji odpadów i zmniejszają ilość odpadów deponowanych na składowiskach.

Jednocześnie realizacja niniejszego priorytetu wymaga rozbudowy infrastruktury umożliwiającej zmniejszenie presji antropogenicznej, rozwoju bioróżnorodności oraz wsparcia z zakresu ochrony i udostępniania zasobów przyrodniczych. Oprócz działań infrastrukturalnych, należy także prowadzić działania edukacyjne zwiększające świadomość ekologiczną mieszkańców ZOI.

Zmiany klimatu skutkują wzrostem zagrożeń naturalnych, dlatego też konieczne będzie wsparcie służb monitorujących zagrożenia naturalne i reagujących w przypadku wystąpienia zagrożenia. Inwestycje powinny być ukierunkowane zarówno na prewencję zagrożeń, jak i skuteczne działanie w przypadku ich wystąpienia.

Priorytet realizowany będzie przez działania:

Tabela 42. Działania Priorytetu 2 Strategii ZIT ZOI

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji
Działanie (DF.2.1) Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych	1. Logika interwencji Realizacja Działania DF.2.1 będzie zmierzała do minimalizacji problemów i wzmocnienia silnych stron, które zostały zidentyfikowane w analizie SWOT (podsumowaniu diagnozy) tj.: niezadawalająca jakość powietrza, niezadawalający stan techniczny budynków i budowli znajdujących się w zasobie komunalnym, braki w infrastrukturze kulturalnej i sportowej oraz niezadawalający stan części obiektów, potencjał do rozwoju turystyki, walory przyrodnicze i krajobrazowe regionu.
	2. Zakres interwencji 045. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej Jak wynika z syntezy diagnozy na terenie ZOI występuje zjawisko niskiej emisji, które wynika ze złego stanu technicznego budynków i dlatego konieczna jest renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej. Wsparciem zostanie objęta wyłącznie kompleksowa modernizacja energetyczna ww. budynków obejmująca także instalacje grzewcze/ chłodzące ze źródłami ciepła (bez możliwości projektów polegających na wymianie tylko źródeł ciepła), w tym także m.in. OZE, systemy wentylacji, systemy zarządzania i magazynowania energii. Działania w ramach celu szczegółowego będą finansowane zgodnie z następującą hierarchią – w pierwszej kolejności, priorytetowo wspierana będzie kompleksowa termomodernizacja, w tym z wymianą źródła ciepła, w szczególności z wykorzystaniem OZE, następnie termomodernizacja wraz z wykorzystaniem i podłączeniem do źródła ciepła sieciowego, natomiast gdy powyższe będzie niemożliwe lub nieuzasadnione technicznie lub ekonomicznie, możliwa będzie wymiana źródeł ciepła na wykorzystujące paliwo gazowe. Wykluczone z możliwości wsparcia będą inwestycje polegające na wymianie starszych urządzeń zasilanych paliwami gazowymi na nowsze. Ponadto niedopuszczone jest stosowanie kotłów biomasowych umożliwiających zamontowanie awaryjnego rusztu oraz pieców bez automatycznego podajnika paliwa. Działania edukacyjne/doradcze w zakresie ekologii, adaptacji do zmian klimatu i budowania świadomości na temat gospodarki niskoemisyjnej mogą być prowadzone wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie. Projekty będą wdrażane zgodnie z regulacjami obowiązującymi dla FEDS 2021-2027, Działanie FEDS.09.06 Transformacja środowiskowa - ZIT.
	3. Wykorzystanie podejścia zintegrowanego Realizacja działania będzie pozytywnie oddziaływać na Działanie DF.1.2 w związku z poprawą wizerunku obszaru wynikającą z poprawy jakości powietrza. Jednocześnie w związku z poprawą stanu środowiska naturalnego działanie

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji																				
	będzie wpływać pozytywnie na Działanie DF.2.3. Zmodernizowane budynki poprawią atrakcyjność przestrzeni publicznej, co wpłynie korzystnie na Działanie DF.3.3. Ponadto wykorzystanie podejścia zintegrowanego wynikało będzie również z realizacji wyłącznie projektów zintegrowanych. W związku z powyższym, wszystkie wdrażane w ramach działania projekty: – będą miały wpływ na więcej niż jedną gminę z obszaru ZOI oraz ich realizacja została uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej niniejszej Strategii. Projekty spełniać będą jeden z dwóch warunków tj. będą projektami partnerskimi w rozumieniu art.39 Ustawy wdrożeniowej lub deklarowany będzie wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu¹⁹. i/lub – będą zintegrowane poprzez realizację w formie tzw. Wiązek projektów co szczegółowo opisano w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami (Rozdział Zintegrowanie projektów oraz powiązanie między projektami). Wskazanie wraz z uzasadnieniem spełnienia warunków dla poszczególnych projektów wymienionych w Tabeli 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny realizowanych, jako pojedyncze projekty zintegrowane, będzie się odbywać na poziomie fiszek projektowych, w których to zamieszczony zostanie szczegółowy opis wraz z uzasadnieniem wypełnienia podejścia zintegrowanego z perspektywy konkretnego projektu.																				
	4. Wskaźniki monitoringu Działania (w powiązaniu z FEDS 2021-2027) Szacowane wartości docelowe wskaźników wynikają z fiszek projektowych przedsięwzięć wskazanych w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami, Tabela 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny, które podlegały procedurze oceny przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Ponieważ IZ FEDS 2021-2027 dopuszcza możliwość podpisania umowy o dotację dla projektów, które realizować będą co najmniej 70% szacowanej wartości docelowej wskaźników wskazanych w fiszce projektowej, przyjęto założenie, że realizacja szacowanej wartości docelowej wskaźników na poziomie 70% wartości podanych w tabeli poniżej będzie oznaczała osiągnięcie wartości docelowej wskaźników. a) Wskaźniki produktu <table border="1" data-bbox="448 1294 1402 1641"> <thead> <tr> <th>Wskaźnik produktu</th> <th>Jednostka miary</th> <th>Szacowana docelowa wartość wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>WLWK-RCO019 - Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej</td> <td>m2</td> <td>3 673,45</td> </tr> <tr> <td>WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego</td> <td>osoby</td> <td>80 734</td> </tr> <tr> <td>WLWK-RCO075 - Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego</td> <td>szt.</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table> b) Wskaźniki rezultatu: <table border="1" data-bbox="448 1697 1402 1935"> <thead> <tr> <th>Wskaźnik rezultatu</th> <th>Jednostka miary</th> <th>Wartość wskaźnika bazowego</th> <th>Szacowana docelowa wartość wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>WLWK-RCR026 - Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)</td> <td>MWh/rok</td> <td>1 129,36</td> <td>612,96</td> </tr> </tbody> </table>	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika	WLWK-RCO019 - Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	m2	3 673,45	WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	80 734	WLWK-RCO075 - Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika bazowego	Szacowana docelowa wartość wskaźnika	WLWK-RCR026 - Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	1 129,36	612,96
Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika																			
WLWK-RCO019 - Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	m2	3 673,45																			
WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	80 734																			
WLWK-RCO075 - Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1																			
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika bazowego	Szacowana docelowa wartość wskaźnika																		
WLWK-RCR026 - Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	1 129,36	612,96																		

¹⁹ Przez wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu należy rozumieć wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin ZIT ZOI.

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji			
	WLWK-RCRO29 - Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	801,09	551,71
	5. Spójność z FEDS 2021-2027 Cel szczegółowy: RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (EFRR).			
Działanie (D.2.2) Wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii				
Działanie (DF.2.3) Ochrona środowiska oraz rozwój infrastruktury sieciowej	1. Logika interwencji Realizacja Działania DF.2.3 będzie zmierzała do minimalizacji problemów i wzmocnienia silnych stron, które zostały zidentyfikowane w analizie SWOT (podsumowaniu diagnozy) tj.: potencjał do rozwoju turystyki, walory przyrodnicze i krajobrazowe regionu, niezadawalający stopień pokrycia obszaru infrastrukturą sieciową, słabo rozwinięta sieć ścieżek/dróg rowerowych, wysokie walory przyrodnicze obszarów objętych ochroną, bliskie sąsiedztwo obszarów chronionych pełniących dla mieszkańców i turystów funkcje wypoczynkowe i rekreacyjne, niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców 2. Zakres interwencji 079. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby, zielona i błękitna infrastruktura Jak wynika z syntezy diagnozy na terenie ZOI występują tereny o znaczących walorach przyrodniczych i krajobrazowych, które wymagają wsparcia między innymi w zakresie poprawy bioróżnorodności. Jednocześnie w miastach tracących funkcję (wg KSRR) oraz ich terenach funkcjonalnych istnieje konieczność działań zmierzających do łagodzenia skutków zmian klimatu. Z tego powodu interwencja w ramach działania będzie dotyczyła m.in. projektów z zakresu zwiększania bioróżnorodności, ochrony i udostępniania zasobów przyrodniczych, racjonalnego wykorzystania zasobów glebowych i leśnych. Wspierane będą przedsięwzięcia dot. czynnej ochrony przyrody, w tym działania służące zachowaniu i odtworzeniu siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków. Możliwe będzie również wspieranie zielonej i niebieskiej infrastruktury (w tym: zielonych dachów, naturalnych zbiorników wodnych, stawów, itp.) na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych. Projekty będą wdrażane zgodnie z regulacjami obowiązującymi dla FEDS 2021-2027, Działanie FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu - ZIT. 3. Wykorzystanie podejścia zintegrowanego Realizacja działania będzie pozytywnie oddziaływać na Działanie DF.1.2 w związku z poprawą wizerunku obszaru wynikającą z poprawy jakości środowiska. Ponadto wykorzystanie podejścia zintegrowanego wynikało będzie również z realizacji wyłącznie projektów zintegrowanych. W związku z powyższym, wszystkie wdrażane w ramach działania projekty: – będą miały wpływ na więcej niż jedną gminę z obszaru ZOI oraz ich realizacja została uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej niniejszej Strategii. Projekty spełniać będą jeden z dwóch warunków tj. będą projektami partnerskimi w rozumieniu art.39 Ustawy wdrożeniowej lub deklarowany będzie wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu ²⁰ . i/lub – będą zintegrowane poprzez realizację w formie tzw. Wiązek projektów co szczegółowo opisano w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami (Rozdział Zintegrowanie projektów oraz powiązanie między projektami). Wskazanie wraz z uzasadnieniem spełnienia warunków dla poszczególnych projektów wymienionych w Tabeli 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w			

²⁰ Przez wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu należy rozumieć wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin ZIT ZOI.

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji																											
	sposób niekonkurencyjny realizowanych, jako pojedyncze projekty zintegrowane, będzie się odbywać na poziomie fiszek projektowych, w których to zamieszczony zostanie szczegółowy opis wraz z uzasadnieniem wypełnienia podejścia zintegrowanego z perspektywy konkretnego projektu. 4. Wskaźniki monitoringu Działania (w powiązaniu z FEDS 2021-2027) Szacowane wartości docelowe wskaźników wynikają z fiszek projektowych przedsięwzięć wskazanych w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami, Tabela 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny, które podlegały procedurze oceny przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Ponieważ IZ FEDS 2021-2027 dopuszcza możliwość podpisania umowy o dotację dla projektów, które realizować będą co najmniej 70% szacowanej wartości docelowej wskaźników wskazanych w fiszce projektowej, przyjęto założenie, że realizacja szacowanej wartości docelowej wskaźników na poziomie 70% wartości podanych w tabeli poniżej będzie oznaczała osiągnięcie wartości docelowej wskaźników. a) Wskaźniki produktu <table border="1"> <thead> <tr> <th>Wskaźnik produktu</th> <th>Jednostka miary</th> <th>Szacowana docelowa wartość wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>WLWK-PLRO071 - Liczba wspartych form ochrony przyrody</td> <td>szt.</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>WLWK-RCO026 - Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu</td> <td>ha</td> <td>6,8</td> </tr> <tr> <td>WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego</td> <td>osoby</td> <td>100 500</td> </tr> <tr> <td>WLWK-RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego</td> <td>szt.</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table> b) Wskaźniki rezultatu <table border="1"> <thead> <tr> <th>Wskaźnik rezultatu</th> <th>Jednostka miary</th> <th>Wartość wskaźnika bazowego</th> <th>Szacowana docelowa wartość wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>PROG-DOL1R - Powierzchnia wspartych obszarów chronionych</td> <td>ha</td> <td>0</td> <td>0,38</td> </tr> <tr> <td>WLWK-RCR095 - Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury</td> <td>osoby</td> <td>0</td> <td>93 900</td> </tr> </tbody> </table> 5. Spójność z FEDS 2021-2027 Cel szczegółowy: RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (EFRR).	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika	WLWK-PLRO071 - Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.	1	WLWK-RCO026 - Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	ha	6,8	WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	100 500	WLWK-RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika bazowego	Szacowana docelowa wartość wskaźnika	PROG-DOL1R - Powierzchnia wspartych obszarów chronionych	ha	0	0,38	WLWK-RCR095 - Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	0	93 900
Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika																										
WLWK-PLRO071 - Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.	1																										
WLWK-RCO026 - Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	ha	6,8																										
WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	100 500																										
WLWK-RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1																										
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika bazowego	Szacowana docelowa wartość wskaźnika																									
PROG-DOL1R - Powierzchnia wspartych obszarów chronionych	ha	0	0,38																									
WLWK-RCR095 - Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	0	93 900																									

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 43. Zgodność Działań Priorytetu (P2) z celami SRWD 2030

Priorytet (P2) ZIT ZOI	Cel strategiczny 2. SRWD 2030	Cel strategiczny 4. SRWD 2030
Przyjazny środowisku Zachodni Obszar Integracji	Poprawa jakości i dostępności usług publicznych	Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
Działanie (DF.2.1)		Cel operacyjny 4.1
Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych		Poprawa stanu środowiska

Działanie (D.2.2) Wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii		Cel operacyjny 4.4 Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego
Działanie (DF.2.3) Ochrona środowiska oraz rozwój infrastruktury sieciowej	Cel operacyjny 2.1 Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej	Cel operacyjny 4.2 Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska

Źródło: opracowanie własne.

Priorytet (P3)

Poprawa spójności Zachodniego Obszaru Integracji

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że Zachodni Obszar Integracji wykazuje wyraźne wewnętrzne zróżnicowanie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Jedną z przyczyn zaistniałej sytuacji jest nieadekwatna do potrzeb i możliwości integracja Obszaru. Konieczne są zatem inwestycje zmierzające do wielowymiarowej poprawy spójności ZOI.

Konwergencji Obszaru w pierwszej kolejności sprzyjać będą działania zmierzające do rozbudowy i modernizacji infrastruktury drogowej. Priorytetowo należy traktować inwestycje drogowe poprawiające łączność poszczególnych gmin z siecią dróg krajowych i wojewódzkich. Równocześnie należy także prowadzić inwestycje zmierzające do budowy nowych oraz poprawy stanu technicznego pozostałych dróg. Budowie/modernizacji dróg towarzyszyć powinna rozbudowa/modernizacja infrastruktury towarzyszącej, w tym chodników, parkingów i oświetlenia ulicznego.

Ważne znaczenie z punktu widzenia spójności i dostępności Obszaru ma również rozbudowa sieci dróg/ścieżek rowerowych. Nowe drogi dla rowerów powinny łączyć nie tylko poszczególne miejscowości, ale także umożliwiać dotarcie do miejsc o szczególnych walorach przyrodniczych i historycznych. Jednocześnie z rozbudową systemu dróg rowerowych należy realizować działania zmierzające do budowy obiektów małej architektury służącej rowerzystom (w tym Dolnośląska Autostrada Rowerowa).

Jednocześnie realizacja niniejszego priorytetu wymaga wzmocnienia funkcjonowania transportu zbiorowego. Należy dążyć do eliminacji wykluczenia komunikacyjnego poprzez utworzenie spójnego układu komunikacji publicznej. Dodatkowo, co warto podkreślić efektywnie funkcjonujący transport zbiorowy mógłby przyczynić się do zmniejszenia natężenia ruchu, zwłaszcza na terenie miast. Usługi transportowe powinny być świadczone za pomocą ekologicznego i dostosowanego do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi taboru. Działania w ramach niniejszego priorytetu winny również zmierzać do budowy/modernizacji infrastruktury towarzyszącej takiej jak np. centra przesiadkowe, przystanki, parkingi typu Park&Ride i Bike&Ride. Szczególnie wskazana jest budowa centrum przesiadkowego o znaczeniu subregionalnym.

Priorytet realizowany będzie przez działania:

Tabela 44. Działania Priorytetu 3 Strategii ZIT ZOI

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji
Działanie (D.3.1) Budowa/modernizacja infrastruktury drogowej, kolejowej i towarzyszącej	
Działanie (DF.3.2) Zrównoważona i inteligentna mobilność	1. Logika interwencji Realizacja Działania DF.2.3 będzie zmierzała do minimalizacji problemów i wzmocnienia silnych stron, które zostały zidentyfikowane w analizie SWOT (podsumowaniu diagnozy) tj.: wysoka ocena atrakcyjności inwestycyjnej gmin (gmina miejska Bolesławiec, gmina miejska Lubań, Bogatynia, Bolesławiec, Pieńsk, Siekierczyn, Warta Bolesławiecka, Zawidów, Zgorzelec), regres transportu publicznego, niezadawalająca jakość powietrza. 2. Zakres interwencji 081. Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego 082. Tabor na potrzeby czystego transportu miejskiego 083. Infrastruktura przeznaczona dla rowerów Jak wynika z syntezy diagnozy na terenie ZOI występuję niezadawalająca jakość powietrza pochodząca między innymi z ruchu samochodowego. Dodatkowo wskazano na regres transportu publicznego, który zniechęca do korzystania ze zbiorowych środków transportu na rzecz samochodów osobowych. Z tego powodu konieczna jest interwencja w zakresie infrastruktury oraz taboru na potrzeby czystego transportu oraz w zakresie infrastruktury przeznaczonej dla ruchu rowerowego. Więcej informacji na ten temat znajduje się w Załączniku 5. Elementy Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Zachodniego Obszaru Integracji. Wsparciu podlegać będą projekty związane m.in. z zakupem oraz modernizacją zeroemisyjnego (elektrycznego, wodorowego) lub niskoemisyjnego (PHEV, LNG, CNG, LPG - gdy zakup taboru bezemisyjnego nie jest uzasadniony względami operacyjnymi lub technicznymi) taboru autobusowego dla połączeń w obszarach funkcjonalnych miast, spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE. Wspierane będą także projekty związane z budową lub modernizacją niezbędnej infrastruktury, np. bazy sprzętowe, zaplecze techniczne do obsługi taboru autobusowego, stacje ładowania pojazdów elektrycznych, stacje ładowania i tankowania paliw dla pojazdów zeroemisyjnych - na potrzeby taboru komunikacji publicznej. Wsparciem będzie również objęta budowa infrastruktury ładowania lub tankowania samochodów zeroemisyjnych, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników – jeżeli nie ma możliwości finansowania inwestycji ze źródeł prywatnych lub z pomocy zwrotnej, a inwestycja uzasadniona jest odpowiednią analizą popytu i potrzeb. Finansowane będą także zadania związane z budową i przebudową infrastruktury transportu publicznego - infrastruktura punktowa: przystanki, wysepki, pętle, zatoki, także na drogach lokalnych w ramach połączeń aglomeracyjnych, centra przesiadkowe, węzły multimodalne, obiekty P&R, B&R, wspólny bilet, systemy informatyczne integrujące obiekty P&R z komunikacją publiczną a także infrastruktura liniowa: wydzielone trasy autobusowe wraz z ww. infrastrukturą punktową. Lokalizacja obiektów „Park&Ride” objętych wsparciem będzie zapewniała integrację z publicznym transportem zbiorowym. W miastach na prawach powiatu wsparcie dla tych obiektów będzie możliwe pod warunkiem ich zlokalizowania poza obszarem funkcjonalnego śródmieścia, wyznaczonym w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Działania realizowane będą również poprzez wsparcie inwestycji ograniczających indywidualny ruch zmotoryzowany na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych m.in. poprzez zastosowanie odpowiednich systemów, elementów uspokajania ruchu, budowy stacji i parkingów rowerowych, a także dróg dla rowerów i ciągów pieszo-rowerowych. Uzupełniająco możliwe będą także do dofinansowania inwestycje związane z systemami zarządzania ruchem (ITS). Wsparciem nie będą objęte inwestycje w infrastrukturę drogową wykorzystywaną do ruchu pojazdów samochodowych nie wykorzystywanych w transporcie

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji									
	publicznym, z wyjątkiem narzędzi cyfrowych, obiektów „Park&Ride” i środków ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa niechronionych użytkowników dróg (w tym pieszych i rowerzystów). Więcej informacji na ten temat znajduje się w Załączniku 5. Elementy Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Zachodniego Obszaru Integracji. Projekty będą wdrażane zgodnie z regulacjami obowiązującymi dla FEDS 2021-2027, Działanie FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT. 3. Wykorzystanie podejścia zintegrowanego Realizacja działania będzie pozytywnie oddziaływać na Działanie DF.1.2 w związku z poprawą mobilności publicznymi środkami transportu dla turystów. Zmniejszenie natężenia ruchu samochodowego pozytywnie wpłynie również na stan środowiska naturalnego co będzie korzystnie oddziaływało na realizację Działania D.F.2.3. oraz wizerunek obszaru wynikający z poprawy jakości przestrzeni dla turystów, mieszkańców i przedsiębiorców. Ponadto wykorzystanie podejścia zintegrowanego wynikało będzie również z realizacji wyłącznie projektów zintegrowanych. W związku z powyższym, wszystkie wdrażane w ramach działania projekty: – będą miały wpływ na więcej niż jedną gminę z obszaru ZOI oraz ich realizacja została uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej niniejszej Strategii. Projekty spełniać będą jeden z dwóch warunków tj. będą projektami partnerskimi w rozumieniu art.39 Ustawy wdrożeniowej lub deklarowany będzie wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu²¹. i/lub – będą zintegrowane poprzez realizację w formie tzw. Wiązek projektów co szczegółowo opisano w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami (Rozdział Zintegrowanie projektów oraz powiązanie między projektami). Wskazanie wraz z uzasadnieniem spełnienia warunków dla poszczególnych projektów wymienionych w Tabeli 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny realizowanych, jako pojedyncze projekty zintegrowane, będzie się odbywać na poziomie fiszek projektowych, w których to zamieszczony zostanie szczegółowy opis wraz z uzasadnieniem wypełnienia podejścia zintegrowanego z perspektywy konkretnego projektu.									
	4. Wskaźniki monitoringu Działania (w powiązaniu z FEDS 2021-2027) Szacowane wartości docelowe wskaźników wynikają z fiszek projektowych przedsięwzięć wskazanych w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami, Tabela 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny, które podlegały procedurze oceny przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Ponieważ IZ FEDS 2021-2027 dopuszcza możliwość podpisania umowy o dotację dla projektów, które realizować będą co najmniej 70% szacowanej wartości docelowej wskaźników wskazanych w fiszce projektowej, przyjęto założenie, że realizacja szacowanej wartości docelowej wskaźników na poziomie 70% wartości podanych w tabeli poniżej będzie oznaczała osiągnięcie wartości docelowej wskaźników. a) Wskaźniki produktu <table border="1" data-bbox="448 1749 1390 1948"> <thead> <tr> <th data-bbox="448 1749 887 1809">Wskaźnik produktu</th> <th data-bbox="887 1749 1102 1809">Jednostka miary</th> <th data-bbox="1102 1749 1390 1809">Szacowana docelowa wartość wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="448 1809 887 1899">WLWK-RCO057 - Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego</td> <td data-bbox="887 1809 1102 1899">osoby</td> <td data-bbox="1102 1809 1390 1899">194</td> </tr> <tr> <td data-bbox="448 1899 887 1948">WLWK-RCO058 - Wspierana infrastruktura rowerowa</td> <td data-bbox="887 1899 1102 1948">km</td> <td data-bbox="1102 1899 1390 1948">36,17</td> </tr> </tbody> </table>	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika	WLWK-RCO057 - Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	osoby	194	WLWK-RCO058 - Wspierana infrastruktura rowerowa	km	36,17
Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika								
WLWK-RCO057 - Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	osoby	194								
WLWK-RCO058 - Wspierana infrastruktura rowerowa	km	36,17								

²¹ Przez wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu należy rozumieć wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin ZIT ZOI.

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji			
	WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	156 656	
	WLWK-RCO075 - Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	
	b) Wskaźniki rezultatu			
	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika bazowego	Szacowana docelowa wartość wskaźnika
	WLWK-RCR029 - Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	2 302,74	1 397,02
WLWK-RCR062 - Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy/rok	0	65 000	
WLWK-RCR064 - Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	0	5 500	
5. Spójność z FEDS 2021-2027				
Cel szczegółowy: RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (EFRR).				
Działanie (DF.3.3) Kompleksowa odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznej	1. Logika interwencji			
	Realizacja Działania DF.2.3 będzie zmierzała do minimalizacji problemów i wzmocnienia silnych stron, które zostały zidentyfikowane w analizie SWOT (podsumowaniu diagnozy) tj.: Występowanie publicznych terenów zdegradowanych wymagających odnowy (np. wskazanych w programach rewitalizacji gmin), funkcjonowanie miast średnich pogrążonych w kryzysie i zagrożonych postępującą marginalizacją, negatywne trendy demograficzne, ujemne saldo migracji i ujemny przyrost naturalny, braki w infrastrukturze rekreacyjno-sportowej oraz niezadawalający stan części obiektów, potencjał do rozwoju turystyki.			
	2. Zakres interwencji			
168. Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych				
Jak wynika z syntezy diagnozy na terenie ZOI występują miasta tracące funkcje (wraz z obszarami funkcjonalnymi) jak również obszary zdegradowane wymagające odnowy. Z tego powodu konieczne jest podjęcie działań zmierzających do fizycznej regeneracji oraz poprawy bezpieczeństwa przestrzeni publicznych.				
Interwencja w ramach Działania będzie dotyczyła m.in. projektów fizycznej odnowy i bezpieczeństwa przestrzeni publicznej poprzez zagospodarowanie przestrzeni międzyblokowych, deptaków, parków, rynków, skwerów. Działania te mogą dotyczyć adaptacji do zmian klimatu, jak również poprawy funkcjonalności tych przestrzeni czy bezpieczeństwa. Budowa/modernizacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego będzie możliwa jako element wyżej wskazanych projektów. Nie będzie możliwy remont/modernizacja budynków mieszkalnych oraz publicznych administracyjnych. Realizowane będą również przedsięwzięcia dot. zachowania i rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury, służące ekologii a także działania na rzecz zwiększania powierzchni czynnych biologicznie oraz projekty związane z poprawą kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury aktywizacji i integracji społecznej (m.in. boiska, stadiony, hale sportowe i widowiskowe, itp.). Inwestycje związane z modernizacją infrastruktury drogowej będą możliwe do realizacji pod warunkiem, że będą stanowiły nieodłączny element większego projektu (nie prowadzą do zwiększenia pojemności istniejących parkingów oraz zwiększenia natężenia ruchu samochodowego), a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych operacji. Budowa				

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji															
	nowych budynków realizowana będzie jedynie w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach. Projekty będą wdrażane zgodnie z regulacjami obowiązującymi dla FEDS 2021-2027, Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT. 3. Wykorzystanie podejścia zintegrowanego Realizacja działania będzie pozytywnie oddziaływać na Działanie DF.1.2. w związku ze zmianą jakości przestrzeni, a w konsekwencji zmianą wizerunku obszaru dla turystów. Realizacja działania przyczyni się również do poprawy stanu środowiska poprzez zastosowanie energooszczędnych technologii (np. oświetlenie publiczne, termomodernizacja) co będzie oddziaływało pozytywnie na Działanie DF.2.3. Ponadto wykorzystanie podejścia zintegrowanego wynikało będzie także z realizacji wyłącznie projektów zintegrowanych. W związku z powyższym, wszystkie wdrażane w ramach działania projekty: – będą miały wpływ na więcej niż jedną gminę z obszaru ZOI oraz ich realizacja została uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej niniejszej Strategii. Projekty spełniać będą jeden z dwóch warunków tj. będą projektami partnerskimi w rozumieniu art.39 Ustawy wdrożeniowej lub deklarowany będzie wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu²². i/lub – będą zintegrowane poprzez realizację w formie tzw. Wiązek projektów co szczegółowo opisano w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami (Rozdział Zintegrowanie projektów oraz powiązanie między projektami). Wskazanie wraz z uzasadnieniem spełnienia warunków dla poszczególnych projektów wymienionych w Tabeli 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny realizowanych, jako pojedyncze projekty zintegrowane, będzie się odbywać na poziomie fiszek projektowych, w których to zamieszczony zostanie szczegółowy opis wraz z uzasadnieniem wypełnienia podejścia zintegrowanego z perspektywy konkretnego projektu.															
	4. Wskaźniki monitoringu Działania (w powiązaniu z FEDS 2021-2027) Szacowane wartości docelowe wskaźników wynikają z fiszek projektowych przedsięwzięć wskazanych w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami, Tabela 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny, które podlegały procedurze oceny przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Ponieważ IZ FEDS 2021-2027 dopuszcza możliwość podpisania umowy o dotację dla projektów, które realizować będą co najmniej 70% szacowanej wartości docelowej wskaźników wskazanych w fiszce projektowej, przyjęto założenie, że realizacja szacowanej wartości docelowej wskaźników na poziomie 70% wartości podanych w tabeli poniżej będzie oznaczała osiągnięcie wartości docelowej wskaźników. a) Wskaźniki produktu <table border="1" data-bbox="448 1576 1401 1984"> <thead> <tr> <th data-bbox="448 1576 890 1637">Wskaźnik produktu</th> <th data-bbox="890 1576 1102 1637">Jednostka miary</th> <th data-bbox="1102 1576 1401 1637">Szacowana docelowa wartość wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="448 1637 890 1753">WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego</td> <td data-bbox="890 1637 1102 1753">osoby</td> <td data-bbox="1102 1637 1401 1753">97 343</td> </tr> <tr> <td data-bbox="448 1753 890 1843">WLWK-RCO075 - Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego</td> <td data-bbox="890 1753 1102 1843">szt.</td> <td data-bbox="1102 1753 1401 1843">1</td> </tr> <tr> <td data-bbox="448 1843 890 1904">WLWK-RCO076 - Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego</td> <td data-bbox="890 1843 1102 1904">szt.</td> <td data-bbox="1102 1843 1401 1904">16</td> </tr> <tr> <td data-bbox="448 1904 890 1984">WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem</td> <td data-bbox="890 1904 1102 1984">szt.</td> <td data-bbox="1102 1904 1401 1984">20</td> </tr> </tbody> </table>	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika	WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	97 343	WLWK-RCO075 - Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	WLWK-RCO076 - Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	16	WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	20
Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika														
WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	97 343														
WLWK-RCO075 - Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1														
WLWK-RCO076 - Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	16														
WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	20														

²² Przez wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu należy rozumieć wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin ZIT ZOI.

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji		
	WLWK-RCO114 - Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	m2	186 907
b) Wskaźniki rezultatu			
	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika bazowego
	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika
	WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	1 920
5. Spójność z FEDS 2021-2027			
Cel szczegółowy: RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR) .			

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 45. Zgodność Działań Priorytetu (P3) z celami SRWD 2030

Priorytet (P3) ZIT ZOI	Cel strategiczny 1. SRWD 2030	Cel strategiczny 2. SRWD 2030	Cel strategiczny 4. SRWD 2030	Cel strategiczny 5. SRWD 2030
Poprawa spójności Zachodniego Obszaru Integracji	Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu	Poprawa jakości i dostępności usług publicznych	Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu
Działanie (D.3.1) Budowa/modernizacja infrastruktury drogowej, kolejowej i towarzyszącej				Cel operacyjny 5.1 Rozwój regionalnej sieci transportowej
Działanie (DF.3.2) Zrównoważona i inteligentna mobilność				Cel operacyjny 5.1 Rozwój regionalnej sieci transportowej
Działanie (DF.3.3) Kompleksowa odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznej	Cel operacyjny 1.4 Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich	Cel operacyjny 2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych	Cel operacyjny 4.5 Ochrona obiektów i terenów dziedzictwa kulturowego	

Źródło: opracowanie własne.

Priorytet (P4)

Poprawa społecznej atrakcyjności Zachodniego Obszaru Integracji

Poprawa społecznej atrakcyjności Zachodniego Obszaru Integracji wymaga przeprowadzenia skoordynowanych działań obejmujących zarówno inwestycje w tzw. „twardą infrastrukturę” społeczną, jak i inwestycje „miękkie” związane z rozwojem wysokiej jakości usług społecznych. Poprawie atrakcyjności ZOI jako miejsca do życia sprzyjać będzie również rozwój e-usług publicznych, który pozwoli usprawnić obsługę administracyjną mieszkańców. Ważne będą zwłaszcza działania zmierzające do rozbudowy i synchronizacji systemu e-usług oraz doposażania JST.

W ramach niniejszego priorytetu szczególnie ważne będą inwestycje związane z rozwojem kapitału ludzkiego, poprzez wzmocnienie systemu edukacji. Inwestycje te obejmować będą zarówno budowę/modernizację infrastruktury związanej z potrzebami edukacji elementarnej i opieki nad dziećmi, jak i budowę/modernizację infrastruktury szkolnej. Kluczowa będzie zwłaszcza modernizacja i doposażenie istniejących placówek oświatowych, a zwłaszcza doposażenie pracowni przedmiotowych w sprzęt specjalistyczny wspomagający proces kształcenia, w tym przede wszystkim w sprzęt do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem technologii informacyjnych, a szkół prowadzących kształcenie zawodowe w sprzęt do nauki zawodu.

Równolegle należy rozwijać działania związane z poszerzeniem i uatrakcyjnieniem oferty zajęć dodatkowych. Zajęcia te winny umożliwić rozwój zainteresowań uczniów oraz wspierać dzieci uzdolnione. Dodatkowo pamiętając o potrzebie uczenia się przez całe życie, wskazane są także działania wspierające kształcenie dorosłych. W tym przypadku w opracowywaniu i realizacji zajęć aktywnie powinni uczestniczyć pracodawcy i organizacje pozarządowe.

Duże znaczenie z punktu widzenia podniesienia poziomu i jakości życia mieszkańców ZOI mają inwestycje związane z budową/rozbudową/modernizacją szeroko rozumianej infrastruktury społecznej, w tym: związanej z opieką nad dziećmi do lat 3, zdrowotnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej. Wskazany jest również rozwój budownictwa komunalnego oraz infrastruktury związanej z opieką nad osobami niesamodzielnymi.

Priorytetowo winno się traktować inwestycje zmierzające do tworzenia nowych i modernizacji oraz doposażenia istniejących miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Realizacja tego zadania wymaga m.in. budowy/rozbudowy żłobków oraz wspierania oddolnych inicjatyw w zakresie opieki nad dziećmi do 3 lat. Rozwój niniejszej infrastruktury umożliwi podjęcie zatrudnienia przez oboje rodziców, a tym samym sprzyjać będzie ograniczaniu sfery ubóstwa oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców, a zwłaszcza kobiet. Równie ważne będzie zapewnienie mieszkańcom ZOI dostępu do wysokiej jakości usług medycznych.

Na jakość udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej wpływ mają warunki lokalowe placówek opieki zdrowotnej, standardy wyposażenia w sprzęt i aparaturę medyczną, jak również kwalifikacje personelu medycznego. W celu poprawy jakości usług z zakresu opieki zdrowotnej należy wspierać działania zmierzające do wzmocnienia i poprawy funkcjonowania szpitali i innych placówek medycznych zlokalizowanych na terenie ZOI oraz podejmować starania o poprawę dostępności wysokiej jakości świadczeń medycznych, w tym świadczeń o charakterze specjalistycznym.

Powyższe działania wspierać powinna aktywnie prowadzona profilaktyka zdrowotna oraz promocja zdrowia realizowana poprzez edukację na rzecz zdrowia oraz prozdrowotną politykę publiczną.

Ważne jest także, zwłaszcza w kontekście zachodzących zmian demograficznych, zapewnienie godnego życia grupom zagrożonym marginalizacją, w tym seniorom i osobom niesamodzielnym. Przyjęte rozwiązania powinny zmierzać do rozwoju systemu opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia.

Niniejszy priorytet realizowany będzie również poprzez budowę i modernizację szeroko rozumianej infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej. Inwestycjom infrastrukturalnym towarzyszyć będzie wsparcie działań realizowanych przez powyższe placówki, zwłaszcza adresowanych do różnych odbiorców i mających na celu aktywizację, integrację i włączenie społeczne mieszkańców ZOI.

W pewnej mierze odzwierciedleniem aktywności społecznej jest rozwój organizacji pozarządowych (NGO), w tym fundacji i stowarzyszeń. W ramach niniejszego priorytetu należy z jednej strony wzmacniać już istniejące i aktywnie działające organizacje pozarządowe, a z drugiej strony wskazane byłoby stworzenie warunków dla rozwoju nowych NGO, zwłaszcza na obszarach charakteryzujących się niską aktywnością społeczną. Szczególne wsparcie należy kierować do organizacji realizujących projekty skierowane równocześnie do różnych grup wiekowych, umożliwiających budowę więzi międzypokoleniowych.

Poprawa atrakcyjności ZOI jako miejsca do życia wymaga również intensyfikacji działań zmierzających do ochrony zasobów krajobrazowych i przyrodniczych, a także dbałości o posiadane dziedzictwo kulturowe. Aby wykorzystać potencjał tkwiący w zabytkach należy konsekwentnie dążyć do ich renowacji. Istotna w tym zakresie będzie współpraca z różnymi instytucjami, w tym z organizacjami pozarządowymi.

Poprawie spójności Zachodniego Obszaru Integracji służyć będą również działania związane z kompleksową odnową i poprawą jakości przestrzeni publicznej, z uwzględnieniem tych, które wynikają z Programów Rewitalizacji.

Priorytet realizowany będzie przez działania:

Tabela 46. Działania Priorytetu 4 Strategii ZIT ZOI wraz z kodami wymiaru zakresu interwencji

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji
Działanie (D.4.1) Wdrażanie e-usług w administracji	
Działanie (DF.4.2) Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie edukacji	1. Logika interwencji Realizacja Działania DF.4.2. będzie zmierzała do minimalizacji problemów i wzmacniania silnych stron, które zostały zidentyfikowane w analizie SWOT (podsumowaniu diagnozy) tj.: – <u>w zakresie edukacji przedszkolnej</u> : negatywne trendy demograficzne, ujemne saldo migracji i ujemny przyrost naturalny, ograniczony dostęp do wychowania przedszkolnego zwłaszcza na obszarach wiejskich, – <u>w zakresie edukacji zawodowej</u> : wysoka ocena atrakcyjności inwestycyjnej gmin: gmina miejska Bolesławiec, gmina miejska Lubań, Bogatynia, Bolesławiec, Pieńsk, Siekierczyn, Warta Bolesławiecka, Zawidów, Zgorzelec, niski na tle regionu wskaźnik przedsiębiorczości, monokultura przemysłowa szczególnie w zachodniej i południowej części obszaru, potencjał rozwojowy obszaru związany z rozwijającym się rynkiem pracy po stronie niemieckiej.

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji
	2. Zakres interwencji 148. Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury) Jak wynika z syntezy diagnozy na terenie ZOI występuje utrudniony dostęp do wychowania przedszkolnego. W związku powyższym konieczna jest interwencja zmierzająca do wspierania wczesnej edukacji i opieki na dziećmi. Interwencja w ramach Działania będzie związana m.in. z: upowszechnianiem dostępu do edukacji przedszkolnej poprzez tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, dodatkowe zajęcia, adaptację pomieszczeń na potrzeby przedszkoli, wyposażenie lub/i doposażenie, doskonalenie kadry pedagogicznej i zarządzającej przedszkolami. 149. Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury) Jak wynika z syntezy diagnozy ZOI to obszar szybko się rozwijający, który musi sprostać wymaganiom m.in. konkurencji na rynku pracy po stronie niemieckiej. Z tego powodu konieczne jest interwencja zmierzająca do podniesienia kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru. Interwencja w ramach działań będzie związana m.in. z: wsparciem kształcenia zawodowego oraz dostosowanie jego kierunków do uwarunkowań rynku pracy, gospodarki i wymogów ochrony klimatu, np. poprzez kształtowanie umiejętności zawodowych uczniów, w szczególności w formach praktycznych, nabywanie przez nich dodatkowych umiejętności zawodowych, uprawnień zawodowych i kwalifikacji rynkowych zwiększających ich szanse na rynku pracy, staże i praktyki zagraniczne dla uczniów i kadry zawodowego szkolnictwa średniego, w szczególności w zakresie podnoszenia umiejętności w obszarze zielonej i cyfrowej transformacji, tworzenie nowych kierunków kształcenia, tworzenie klas patronackich, zapewnienie aktywnego udziału pracodawców w procesie edukacyjnym, doradztwo edukacyjno-zawodowe, poprawę bazy dydaktycznej szkół zawodowych, szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe do potrzeb nowoczesnego nauczania, doskonalenie kadr pedagogicznych i zarządzających, programy pomocy stypendialnej). Projekty będą wdrażane zgodnie z regulacjami obowiązującymi dla FEDS 2021-2027, Działanie FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT.
	3. Wykorzystanie podejścia zintegrowanego Realizacja działania w zakresie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem będzie pozytywnie oddziaływać na Działanie DF.1.2. w związku z umożliwieniem osobom młodym opiekującym się dziećmi podejmowania aktywności zawodowej lub działalności gospodarczej, m.in. w branży turystycznej. Dodatkowo w związku z rozwojem kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru zmniejszeniu ulegnie wykluczenie społeczne co będzie korzystnie oddziaływało na realizację Działania D.4.5. Ponadto wykorzystanie podejścia zintegrowanego wynikało będzie również z realizacji wyłącznie projektów zintegrowanych. W związku z powyższym, wszystkie wdrażane w ramach działania projekty: – będą miały wpływ na więcej niż jedną gminę z obszaru ZOI oraz ich realizacja została uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej niniejszej Strategii. Projekty spełniać będą jeden z dwóch warunków tj. będą projektami partnerskimi w rozumieniu art.39 Ustawy wdrożeniowej lub deklarowany będzie wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu²³. i/lub – będą zintegrowane poprzez realizację w formie tzw. Wiązek projektów co szczegółowo opisano w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami

²³ Przez wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu należy rozumieć wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin ZIT ZOI.

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji																										
	(Rozdział Zintegrowanie projektów oraz powiązanie między projektami). Wskazanie wraz z uzasadnieniem spełnienia warunków dla poszczególnych projektów wymienionych w Tabeli 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny realizowanych, jako pojedyncze projekty zintegrowane, będzie się odbywać na poziomie fiszek projektowych, w których to zamieszczony zostanie szczegółowy opis wraz z uzasadnieniem wypełnienia podejścia zintegrowanego z perspektywy konkretnego projektu. 4. Wskaźniki monitoringu Działania (w powiązaniu z FEDS 2021-2027) Szacowane wartości docelowe wskaźników wynikają z fiszek projektowych przedsięwzięć wskazanych w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami, Tabela 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny, które podlegały procedurze oceny przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Ponieważ IZ FEDS 2021-2027 dopuszcza możliwość podpisania umowy o dotację dla projektów, które realizować będą co najmniej 70% szacowanej wartości docelowej wskaźników wskazanych w fiszce projektowej, przyjęto założenie, że realizacja szacowanej wartości docelowej wskaźników na poziomie 70% wartości podanych w tabeli poniżej będzie oznaczała osiągnięcie wartości docelowej wskaźników. a) Wskaźniki produktu <table border="1" data-bbox="451 869 1401 1391"> <thead> <tr> <th>Wskaźnik produktu</th> <th>Jednostka miary</th> <th>Szacowana docelowa wartość wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>PROG-DOL4P - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego</td> <td>szt.</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>WLWK-PLFCO01 - Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej</td> <td>osoby</td> <td>1 805</td> </tr> <tr> <td>WLWK-PLFCO02 - Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego</td> <td>szt.</td> <td>81</td> </tr> <tr> <td>WLWK-PLFCO04 - Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem</td> <td>osoby</td> <td>520</td> </tr> <tr> <td>WLWK-PLFCO06 - Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem</td> <td>osoby</td> <td>273</td> </tr> </tbody> </table> b) Wskaźniki rezultatu <table border="1" data-bbox="451 1447 1401 1646"> <thead> <tr> <th>Wskaźnik rezultatu</th> <th>Jednostka miary</th> <th>Wartość wskaźnika bazowego</th> <th>Szacowana docelowa wartość wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>WLWK-PLFCR01 - Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu</td> <td>osoby</td> <td>0</td> <td>170</td> </tr> </tbody> </table> 5. Spójność z FEDS 2021-2027 Cel szczegółowy: ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+).	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika	PROG-DOL4P - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	WLWK-PLFCO01 - Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	1 805	WLWK-PLFCO02 - Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	szt.	81	WLWK-PLFCO04 - Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	520	WLWK-PLFCO06 - Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osoby	273	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika bazowego	Szacowana docelowa wartość wskaźnika	WLWK-PLFCR01 - Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	170
Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika																									
PROG-DOL4P - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1																									
WLWK-PLFCO01 - Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	1 805																									
WLWK-PLFCO02 - Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	szt.	81																									
WLWK-PLFCO04 - Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	520																									
WLWK-PLFCO06 - Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osoby	273																									
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika bazowego	Szacowana docelowa wartość wskaźnika																								
WLWK-PLFCR01 - Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	170																								
Działanie (D4.3) Budowa/modernizacja infrastruktury społecznej sprzyjającej aktywizacji, integracji i włączeniu społecznemu																											

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji
Działanie (DF.4.4) Rozwój wysokiej jakości usług społecznych	1. Logika interwencji Realizacja Działania DF.4.4 będzie zmierzała do minimalizacji problemów i wzmocnienia silnych stron, które zostały zidentyfikowane w analizie SWOT (podsumowaniu diagnozy) tj.: duża liczba osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej, niewystarczająca oferta infrastruktury i usług opieki, w tym senioralnej w zestawieniu z trendami demograficznymi, wzrost liczby udzielonych świadczeń pomocy społecznej z powodu narkomani, występująca przestępczość i narkomania. 2. Zakres interwencji 158. Działania na rzecz poprawy równego i szybkiego dostępu do stabilnych i przystępnych cenowo usług wysokiej jakości Jak wynika z syntezy diagnozy na terenie ZOI występuję duża liczba osób oraz gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej oraz niewystarczająca oferta usług w tym zakresie. W związku z powyższym konieczne są działania zmierzające do poprawy równego i szybkiego dostępu do stabilnych i przystępnych cenowo usług społecznych wysokiej jakości. Interwencja w ramach Działania będzie związana z wsparciem usług społecznych i zdrowotnych takich jak: - Rozwój usług asystenckich i opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej m.in. poprzez: usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania, usługi asystenckie, tworzenie miejsc i świadczenie usług opiekuńczych, tworzenie gospodarstw opiekuńczych, wolontariat opiekuńczy, sąsiedzkie usługi opiekuńcze i inne formy samopomocowe, usługi dające możliwość samodzielnego funkcjonowania, w tym działania zwiększające mobilność, autonomię i bezpieczeństwo, wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, animacja realizowana przez organizacje pozarządowe. - Tworzenie Centrów Usług Społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. - Tworzenie nowych mieszkań treningowych lub wspomaganych oraz tworzenie miejsc w istniejących mieszkaniach treningowych lub wspomaganych przeznaczonych dla osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. - Wsparcie dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz systemu opieki długoterminowej jako uzupełnienie wyżej wymienionych działań. Projekty będą wdrażane zgodnie z regulacjami obowiązującymi dla FEDS 2021-2027, Działanie FEDS.07.10 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych - ZIT. 3. Wykorzystanie podejścia zintegrowanego Realizacja działania będzie pozytywnie oddziaływać na Działanie D.4.3. poprzez uzupełnienie zadań infrastrukturalnych realizowanych poza ZIT ZOI działaniami o charakterze miękkim (EFS+). Ponadto usługi społeczne umożliwią osobom wymagającym wsparcia udział w działaniach integracyjnych co pozytywnie przyczyni się do realizacji Działania D.4.5. Ponadto wykorzystanie podejścia zintegrowanego wynikało będzie również z realizacji wyłącznie projektów zintegrowanych. W związku z powyższym, wszystkie wdrażane w ramach działania projekty: - będą miały wpływ na więcej niż jedną gminę z obszaru ZOI oraz ich realizacja została uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej niniejszej Strategii. Projekty spełniać będą jeden z dwóch warunków tj. będą projektami partnerskimi w rozumieniu art.39 Ustawy wdrożeniowej lub deklarowany będzie wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu²⁴. i/lub

²⁴ Przez wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu należy rozumieć wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin ZIT ZOI.

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji																					
	– będą zintegrowane poprzez realizację w formie tzw. Wiązek projektów co szczegółowo opisano w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami (Rozdział Zintegrowanie projektów oraz powiązanie między projektami). Wskazanie wraz z uzasadnieniem spełnienia warunków dla poszczególnych projektów wymienionych w Tabeli 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny realizowanych, jako pojedyncze projekty zintegrowane, będzie się odbywać na poziomie fiszek projektowych, w których to zamieszczony zostanie szczegółowy opis wraz z uzasadnieniem wypełnienia podejścia zintegrowanego z perspektywy konkretnego projektu. 4. Wskaźniki monitoringu Działania (w powiązaniu z FEDS 2021-2027) Szacowane wartości docelowe wskaźników wynikają z fiszek projektowych przedsięwzięć wskazanych w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami, Tabela 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny, które podlegały procedurze oceny przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Ponieważ IZ FEDS 2021-2027 dopuszcza możliwość podpisania umowy o dotację dla projektów, które realizować będą co najmniej 70% szacowanej wartości docelowej wskaźników wskazanych w fiszce projektowej, przyjęto założenie, że realizacja szacowanej wartości docelowej wskaźników na poziomie 70% wartości podanych w tabeli poniżej będzie oznaczała osiągnięcie wartości docelowej wskaźników. a) Wskaźniki produktu <table border="1" data-bbox="450 943 1404 1176"> <thead> <tr> <th>Wskaźnik produktu</th> <th>Jednostka miary</th> <th>Szacowana docelowa wartość wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>PROG-DOL4P - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego</td> <td>szt.</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>WLWK-PLKLC002 - Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie</td> <td>osoby</td> <td>990</td> </tr> </tbody> </table> b) Wskaźniki rezultatu <table border="1" data-bbox="450 1234 1404 1547"> <thead> <tr> <th>Wskaźnik rezultatu</th> <th>Jednostka miary</th> <th>Wartość wskaźnika bazowego</th> <th>Szacowana docelowa wartość wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>WLWK-PLKLCR02 - Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej</td> <td>szt.</td> <td>0</td> <td>22</td> </tr> <tr> <td>WLWK-PLKLCR03 - Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług</td> <td>podmioty</td> <td>0</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table> 5. Spójność z FEDS 2021-2027 Cel szczegółowy: ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+).	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika	PROG-DOL4P - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	WLWK-PLKLC002 - Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	990	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika bazowego	Szacowana docelowa wartość wskaźnika	WLWK-PLKLCR02 - Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	szt.	0	22	WLWK-PLKLCR03 - Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	podmioty	0	4
Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika																				
PROG-DOL4P - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1																				
WLWK-PLKLC002 - Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	990																				
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika bazowego	Szacowana docelowa wartość wskaźnika																			
WLWK-PLKLCR02 - Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	szt.	0	22																			
WLWK-PLKLCR03 - Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	podmioty	0	4																			
Działanie (D4.5) Aktywizacja i integracja mieszkańców ZOI																						
Działanie (DF.4.6) Promocja dziedzictwa kulturowego	1. Logika interwencji Realizacja Działania DF.4.6 będzie zmierzała do minimalizacji problemów i wzmocnienia silnych stron, które zostały zidentyfikowane w analizie SWOT (podsumowaniu diagnozy) tj.: potencjał do rozwoju turystyki, szeroka oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego, dziedzictwo historyczne i kulturowe,																					

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji
	zdekaptalizowane obiekty dziedzictwa materialnego, braki w infrastrukturze kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz niezadawalający stan części obiektów. 2. Zakres interwencji 166. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury Jak wynika z syntezy diagnozy na terenie ZOI istniejąca potencjał do rozwoju turystyki wykorzystującej potencjał kulturalny obszaru. Niestety ta silna strona ZOI jest osłabiana w związku ze zdekaptalizowanymi obiektami dziedzictwa materialnego i brakami w infrastrukturze kultury jak również niezadawalającym stanem części obiektów. Z tego powodu interwencja w ramach Działania będzie dot. m.in.: - Zachowania, zabezpieczenia, a także adaptacji na cele kulturalne obiektów dziedzictwa kulturowego oraz obszarów i obiektów zabytkowych oraz zespołów pałacowo-ogrodowych czy zespołów folwarcznych ulegających degradacji. - Przebudowy, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne obiektów użyteczności publicznej m.in. wpisanych do rejestru zabytków lub gminnej ewidencji zabytków. - Ochrony i rozwoju infrastruktury zabytkowej w celu podniesienia jej atrakcyjności turystycznej. - Inwestycji w obiekty/miejsca tworzące turystyczne szlaki tematyczne lub turystyczne szlaki rodzajowe. - Inwestycji mające na celu rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych Projekty będą wdrażane zgodnie z regulacjami obowiązującymi dla FEDS 2021-2027, Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT. 3. Wykorzystanie podejścia zintegrowanego Realizacja działania będzie pozytywnie oddziaływać na Działanie DF.1.2. poprzez poprawę oferty kulturalnej obszaru dla turystów. Ponadto w związku z działaniami dot. infrastruktury kultury nastąpi polepszenie jakości przestrzeni publicznych co będzie miało związek z realizacją Działania DF.3.3. Lepsza oferta kulturalna będzie istotna w kontekście realizacji DF.4.4, w związku z potrzebami w tym zakresie osób objętych opieką społeczną. Ponadto wykorzystanie podejścia zintegrowanego wynikało będzie również z realizacji wyłącznie projektów zintegrowanych. W związku z powyższym, wszystkie wdrażane w ramach działania projekty: – będą miały wpływ na więcej niż jedną gminę z obszaru ZOI oraz ich realizacja została uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej niniejszej Strategii. Projekty spełniać będą jeden z dwóch warunków tj. będą projektami partnerskimi w rozumieniu art.39 Ustawy wdrożeniowej lub deklarowany będzie wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu²⁵. i/lub – będą zintegrowane poprzez realizację w formie tzw. Wiązki projektów co szczegółowo opisano w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami (Rozdział Zintegrowanie projektów oraz powiązanie między projektami). Wskazanie wraz z uzasadnieniem spełnienia warunków dla poszczególnych projektów wymienionych w Tabeli 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny realizowanych, jako pojedyncze projekty zintegrowane, będzie się odbywać na poziomie fiszek projektowych, w których to zamieszczony zostanie szczegółowy opis wraz z uzasadnieniem wypełnienia podejścia zintegrowanego z perspektywy konkretnego projektu. 4. Wskaźniki monitoringu Działania (w powiązaniu z FEDS 2021-2027) Szacowane wartości docelowe wskaźników wynikają z fiszek projektowych przedsięwzięć wskazanych w Załączniku 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na

²⁵ Przez wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu należy rozumieć wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin ZIT ZOI.

Działanie	Kody dotyczące wymiaru zakresu interwencji																							
	temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami, Tabela 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny, które podlegały procedurze oceny przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Ponieważ IZ FEDS 2021-2027 dopuszcza możliwość podpisania umowy o dotację dla projektów, które realizować będą co najmniej 70% szacowanej wartości docelowej wskaźników wskazanych w fiszce projektowej, przyjęto założenie, że realizacja szacowanej wartości docelowej wskaźników na poziomie 70% wartości podanych w tabeli poniżej będzie oznaczała osiągnięcie wartości docelowej wskaźników. a) Wskaźniki produktu <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="background-color: #f2cbcb;">Wskaźnik produktu</th> <th style="background-color: #f2cbcb;">Jednostka miary</th> <th style="background-color: #f2cbcb;">Szacowana docelowa wartość wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego</td> <td>osoby</td> <td>57 800</td> </tr> <tr> <td>WLWK-RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego</td> <td>szt.</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>WLWK-RCO076 - Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego</td> <td>szt.</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem</td> <td>szt.</td> <td>7</td> </tr> </tbody> </table> b) Wskaźniki rezultatu <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="background-color: #f2cbcb;">Wskaźnik rezultatu</th> <th style="background-color: #f2cbcb;">Jednostka miary</th> <th style="background-color: #f2cbcb;">Wartość wskaźnika bazowego</th> <th style="background-color: #f2cbcb;">Szacowana docelowa wartość wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem</td> <td>osoby odwiedzające/rok</td> <td>30 100</td> <td>53 000</td> </tr> </tbody> </table> 5. Spójność z FEDS 2021-2027 Cel szczegółowy: RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR).	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika	WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	57 800	WLWK-RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	WLWK-RCO076 - Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	5	WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	7	Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika bazowego	Szacowana docelowa wartość wskaźnika	WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	30 100	53 000
Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Szacowana docelowa wartość wskaźnika																						
WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	57 800																						
WLWK-RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1																						
WLWK-RCO076 - Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	5																						
WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	7																						
Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika bazowego	Szacowana docelowa wartość wskaźnika																					
WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	30 100	53 000																					

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 47. Zgodność Działań Priorytetu (P4) z celami SRWD 2030

Priorytet (P4) ZIT ZOI	Cel strategiczny 2. SRWD 2030	Cel strategiczny 3. SRWD 2030	Cel strategiczny 4. SRWD 2030
Poprawa społecznej atrakcyjności Zachodniego Obszaru Integracji	Poprawa jakości i dostępności usług publicznych	Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego	Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
Działanie (D.4.1) Wdrażanie e-usług w administracji	Cel operacyjny 2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych		
Działanie (DF.4.2) Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie edukacji	Cel operacyjny 2.2 Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych	Cel operacyjny 3.4 Poprawa efektywności kształcenia Cel operacyjny 3.6 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prosportowych i proekologicznych	

Priorytet (P4) ZIT ZOI Poprawa społecznej atrakcyjności Zachodniego Obszaru Integracji	Cel strategiczny 2. SRWD 2030 Poprawa jakości i dostępności usług publicznych	Cel strategiczny 3. SRWD 2030 Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego	Cel strategiczny 4. SRWD 2030 Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
Działanie (D.4.3) Budowa/modernizacja infrastruktury społecznej sprzyjającej aktywizacji, integracji i włączeniu społecznemu	Cel operacyjny 2.2 Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnościami i starszych Cel operacyjny 2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych		
Działanie (DF.4.4) Rozwój wysokiej jakości usług społecznych	Cel operacyjny 2.2 Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnościami i starszych Cel operacyjny 2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych		
Działanie (D.4.5) Aktywizacja i integracja mieszkańców ZOI		Cel operacyjny 3.1 Kształtowanie postaw obywatelskich Cel operacyjny 3.5 Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnościami	
Działanie (DF.4.6) Promocja dziedzictwa kulturowego			Cel operacyjny 4.5 Ochrona obiektów i terenów dziedzictwa kulturowego

Źródło: opracowanie własne.

5. Źródła finansowania Strategii ZIT ZOI²⁶

Informacja o źródłach finansowania Strategii ZIT ZOI 2021-2027 została przygotowana na podstawie danych wynikających z Tabela 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny (Załącznik 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami).

Do opracowania niniejszej informacji wykorzystano kurs € wynikający z Wytycznych dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw dla roku 2023, tj. 1 EURO = 4,65 zł.

Informacja o źródłach finansowania została zaprezentowana w tabeli w podziale na priorytety i działania Strategii ZIT ZOI oraz źródła finansowania pochodzące z FEDS 2021-2027.

Należy przyjąć, że podział środków pomiędzy priorytety i kategorie interwencji jest indykatywny i może podlegać zmianom wraz z postępem we wdrażaniu Strategii i realizacji projektów.

²⁶ Dla działań, dla których brak finansowania ze środków FEDS 2021-2027 brak możliwości wskazania budżetu Strategii ZIT ZOI.

Tabela 48. Budżet Strategii ZIT ZOI w zakresie współfinansowania środkami FEDS 2021-2027

Priorytet	Wyszczególnienie	Wkład FEDS 2021-2027 (tys. euro)	Wkład FEDS 2021-2027 (tys. zł)	Wkład krajowy (tys. zł)	Razem (tys. zł)
Priorytet (P1) Promocja wielokierunkowego rozwoju gospodarczego Zachodniego Obszaru Integracji	Działanie (D.1.1) Poprawa dostępności do infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość	-	-	-	-
	Działanie (DF.1.2) Wzmocnienie roli turystyki w rozwoju ZOI	894,624	4 160,002	1 782,858	5 942,860
	165. Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	894,624	4 160,002	1 782,858	5 942,860
Priorytet (P2) Przyjazny środowisku Zachodni Obszar Integracji	Działanie (DF.2.1) Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych	2 219,998	10 322,991	4 424,139	14 747,130
	045. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	2 219,998	10 322,991	4 424,139	14 747,130
	Działanie (D.2.2) Wsparcie dla rozwoju OZE	-	-	-	-
	Działanie (DF.2.3) Ochrona środowiska oraz rozwój infrastruktury sieciowej	2 542,925	11 824,600	5 067,687	16 892,286
	079. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby, zielona i błękitna infrastruktura	2 542,925	11 824,600	5 067,687	16 892,286
	Działanie (D.3.1) Budowa/modernizacja infrastruktury drogowej, kolejowej i towarzyszącej	-	-	-	-
Priorytet (P3) Poprawa spójności Zachodniego Obszaru Integracji	Działanie (DF.3.2) Zrównoważona i inteligentna mobilność	8 275,791	38 482,430	16 492,470	54 974,900
	081. Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego	2 860,215	13 300,000	5 700,000	19 000,000
	082. Tabor na potrzeby czystego transportu miejskiego	1 754,286	8 157,429	3 496,041	11 653,470
	083. Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	3 661,291	17 025,001	7 296,429	24 321,430
	Działanie (DF.3.3) Kompleksowa odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznej	6 058,062	28 169,987	12 072,852	40 242,839
	168. Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	6 058,062	28 169,987	12 072,852	40 242,839
	Działanie (D.4.1) Wdrażanie e-usług w administracji	-	-	-	-
Priorytet (P4) Poprawa społecznej atrakcyjności Zachodniego Obszaru Integracji	Działanie (DF.4.2) Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie edukacji	3 843,050	17 870,181	7 658,649	25 528,830
	148. Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	2 100,000	9 765,000	4 185,000	13 950,000

Priorytet	Wyszczególnienie	Wkład FEDS 2021-2027 (tys. euro)	Wkład FEDS 2021-2027 (tys. zł)	Wkład krajowy (tys. zł)	Razem (tys. zł)
	149. Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	1 743,050	8 105,181	3 473,649	11 578,830
	Działanie (D4.3) Budowa/modernizacja infrastruktury społecznej sprzyjającej aktywizacji, integracji i włączeniu społecznemu	-	-	-	-
	Działanie (DF.4.4) Rozwój wysokiej jakości usług społecznych	3 985,311	18 531,695	7 942,155	26 473,850
	158. Działania na rzecz poprawy równego i szybkiego dostępu do stabilnych i przystępnych cenowo usług wysokiej jakości	3 985,311	18 531,695	7 942,155	26 473,850
	Działanie (D4.5) Aktywizacja i integracja mieszkańców ZOI	-	-	-	-
	Działanie (DF4.6) Promocja dziedzictwa kulturowego	3 066,962	14 261,373	6 112,017	20 373,390
	166. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	3 066,962	14 261,373	6 112,017	20 373,390
	Pomoc techniczna	1 074,970	4 998,609	2 142,261	7 140,870
	170. Zwiększenie zdolności instytucji programu oraz podmiotów związanych z wdrażaniem Funduszy	646,257	3 005,093	1 287,897	4 292,990
	179. Informacja i komunikacja	428,713	1 993,516	854,364	2 847,880
	RAZEM	31 961,692	148 621,868	63 695,087	212 316,955

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji przekazanych przez Biuro ZIT ZOI

6. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT ZOI

Najważniejsze warunki obowiązujące w realizacji Strategii ZIT ZOI

W dniu 12.07.2023 r. zawarte zostało Porozumienie w sprawie zasad współpracy Stron Porozumienia przy wdrażaniu, finansowaniu, ewaluacji i koordynowaniu wspólnych przedsięwzięć, bieżącej obsłudze i rozliczeniach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Zachodniego Obszaru Integracji oraz powierzenia Gminie Miejskiej Bolesławiec zarządzania Zintegrowanymi Inwestycjami Terytorialnymi Zachodniego Obszaru Integracji. Porozumienie zostało zawarte na podstawie art. 10 ust. 1 w związku z art. 74 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) i art. 5 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 ze zm.). *Ponadto utworzenie i realizacja ZIT ZOI wynika z Uchwały Zarządu Województwa Dolnośląskiego 6140/VI/22 z dnia 14 listopada 2022 r. (z późniejszymi zmianami)*

Z powodu braku wytycznych IZ FEDS 2021 -2027²⁷ dot. warunków i procedur realizacji ZIT ZOI do ich określenia wykorzystano zalecenia wynikające z dokumentu pn. Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 (z dalszymi zmianami).²⁸

W związku z powyższym oraz w związku z postanowieniami art. 29 ust. 2-5 Rozporządzenia UE Nr 2021/1060, Gmina Miejska Bolesławiec reprezentowana przez Prezydenta Bolesławca wykonywać będzie zadania Lidera związane z wdrażaniem niniejszej Strategii. Funkcje administracyjne związane z wdrażaniem Strategii pełnić będzie wskazana jednostka organizacyjna w strukturach administracyjnych Urzędu Miejskiego Bolesławca (Biuro ZIT ZOI). Ponadto w systemie wdrażania ZIT ZOI funkcję opiniodawczą pełnić będzie Komitet Sterujący ZIT ZOI, a funkcję opiniodawczo-doradczą dla Lidera pełnić będzie Rada ZIT ZOI.

Poniżej zaprezentowano najważniejsze informacje dot. podmiotów zaangażowanych we wdrażanie ZIT ZOI oraz ich zadania.

Lider ZIT ZOI

Funkcję Lidera ZIT ZOI (dalej Lider) pełni Gmina Miejska Bolesławiec reprezentowana przez Prezydenta Bolesławca.

Najważniejsze zadania Lidera to m.in.:

- Zatwierdzenie Strategii ZIT ZOI i jej zmian po uzyskaniu pozytywnej opinii Komitetu Sterującego ZIT ZOI.
- Podpisanie w imieniu ZIT ZOI porozumienia w sprawie finansowania Strategii ZIT ZOI ze środków FEDS 2021-2027 lub innych środków zewnętrznych.
- Udział w wyborze do dofinansowania, o którym mowa w art. 29 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, projektów wynikających ze strategii ZIT ZOI, w szczególności przez umieszczenie w strategii listy projektów, które mogą ubiegać się o dofinansowanie.

²⁷ Na moment opracowania niniejszego projektu Strategii ZI ZOI [wrzesień 2023 r.]

²⁸ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/zasady-realizacji-instrumentow-terytorialnych-w-polsce-w-perspektywie-finansowej-ue-na-lata-2021-2027>, [dostęp: październik 2022 r.]

- Przewodniczenie Komitetowi Sterującemu ZIT ZOI.
- Udział w pracach Komitetu Monitorującego FEDS 2021-2027.
- Zatwierdzenie rocznych raportów monitoringowych z realizacji Strategii po uprzedniej opinii Komitetu Sterującego ZIT ZOI.

Biuro ZIT ZOI

Funkcje administracyjne związane z wdrażaniem Strategii ZIT ZOI prowadzić będzie wydzielona w strukturach organizacyjnych Urzędu Miejskiego Bolesławca jednostka organizacyjna (dalej: Biuro ZIT ZOI). Pracodawcą dla osób zatrudnionych w Jednostce wdrażającej będzie Prezydent Bolesławca. W zakresie realizacji zadań Jednostka wdrażająca będzie stosować regulaminy wewnętrzne oraz zasady obowiązujące przy realizacji zadań współfinansowanych ze środków FEDS 2021-2027 oraz innych zewnętrznych źródeł finansowania. Koszty funkcjonowania Biura ZIT ZOI współfinansowane będą ze środków Pomocy Technicznej FEDS 2021-2027 (w zakresie wykorzystania instrumentów terytorialnych w oparciu o przygotowaną Strategię ZIT ZOI, dla podmiotów reprezentujących i koordynujących pracę ZIT ZOI), środków celu szczegółowego RSO5.1. FEDS 2021-2027 (współfinansowanie np. kosztów zatrudnienia, sporządzania analiz służących koordynacji oraz monitoringu realizacji strategii ZIT ZOI) oraz środków pochodzących z budżetów JST tworzących ZIT ZOI.

Najważniejsze zadania Jednostki wdrażającej Strategię ZIT ZOI to m.in.:

- Obsługa administracyjna Lidera ZIT ZOI w zakresie realizacji jego zadań;
- Przygotowanie projektu Strategii ZIT ZOI oraz jej zmian;
- Prowadzenie działań w zakresie wdrażania Strategii ZIT ZOI oraz koordynacja działań Lidera ZIT ZOI w tym zakresie;
- Współpraca z instytucjami zaangażowanymi w przygotowanie i wdrażanie ZIT ZOI, w szczególności z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej, IZ FEDS 2021-2027;
- Realizacja zadań wynikających z Porozumienia w sprawie powierzenia Gminie Miejskiej Bolesławiec zarządzania Zintegrowanymi Inwestycjami Terytorialnymi Zachodniego Obszaru Integracji oraz zasad współpracy Stron Porozumienia przy wdrażaniu, finansowaniu, ewaluacji, uzgadnianiu inwestycji, bieżącej obsłudze i rozliczeniach ZIT ZOI,
- Koordynowanie realizacji projektów wynikających ze Strategii ZIT ZOI,
- Przygotowanie i zarządzanie budżetem ZIT ZOI,
- Bieżące informowanie KS ZIT ZOI o działalności Biura ZIT ZOI,
- Wykonywanie czynności administracyjnych wynikających z obsługi Komitetu Sterującego oraz innych czynności związanych z Porozumieniem,
- Wykonywanie innych czynności niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania ZIT ZOI,
- Pozyskiwanie i zarządzanie projektami finansowanymi ze środków zewnętrznych oraz realizacja, wdrażanie, ewaluacja przedsięwzięć zaplanowanych z ich udziałem, a także prowadzenie sprawozdawczości w tym zakresie.
- Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych;

Komitet Sterujący ZIT ZOI (Komitet Sterujący)

W skład Komitetu Sterującego wchodzi po jednym przedstawicielu gmin i powiatów tworzących Zachodni Obszar Integracyjny. Przewodniczącym Komitetu Sterującego

jest Prezydent Bolesławca (lub upoważniony przez niego przedstawiciel). Szczegółowe zasady funkcjonowania Komitetu Sterującego określa jego regulamin.

Najważniejsze zadania Komitetu Sterującego to m.in.:

- Wydawanie opinii dla projektu Strategii ZIT ZOI i jej zmian,
- Udział Przewodniczącego Komitetu Sterującego w pracach Komitetu Monitorującego FEDS 2021-2027,
- Opiniowanie rocznego sprawozdania z realizacji ZIT ZOI,
- Wydawanie opinii i formułowanie wniosków z własnej inicjatywy oraz na wniosek Przewodniczącego Komitetu Sterującego ZIT ZOI,
- Zatwierdzanie budżetu ZIT ZOI,
- Rozpatrywanie innych spraw oraz opiniowanie dokumentów niezbędnych do realizacji ZIT ZOI.

Rada ZIT ZOI (Rady)

Rada ZIT ZOI pełnić będzie funkcję doradczą dla Lidera i powołana zostanie w celu realizacji zasady partnerstwa i wielopoziomowego zarządzania. W skład Rady ZIT ZOI wchodzi reprezentanci partnerów wskazanych w Artykule 8, ust 1, pkt. b i c Rozporządzenia UE Nr 2021/1060, którzy zadeklarują udział w pracach Rady. Procedurę wyboru członków Rady ZIT ZOI określi Lider ZIT ZOI. Rada działa na podstawie regulaminu wewnętrznego. Procedura naboru członków Rady ZIT ZOI przebiegała w przejrzystej i otwartej procedurze. Ogłoszenie o naborze członków zostało opublikowane na stronie internetowej lidera ZIT ZOI oraz gmin i powiatów tworzących ZIT ZOI. Nabór trwał od 08.05.2023 r. do 31.07.2023 r. Do udziału w pracach Rady ZIT ZOI zaproszono: partnerów społeczno-gospodarczych, społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji, inne grupy interesariuszy istotne dla rozwoju ZIT ZOF. Lista podmiotów reprezentowanych z Radzie ZIT ZOI została zaakceptowana przez Komitet Sterujący ZIT ZOI oraz lidera ZIT ZOI i jest następująca: Ceramika Bolesławiecka "Kalich" Jacek i Weronika Kalich Sp. k., Bolesławieckie Bractwo Ceramiczne Jarosław Rutyna, Związek Harcerstwa polskiego Chorągiew Dolnośląska Hufiec Bolesławiec, Radny Miasta Bolesławiec, Radny Miasta Lubań, Stowarzyszenie Rodziców dzieci i Młodzieży Specjalnej Troski w Bolesławcu, Bolesławiecka Rada Seniorów, Uniwersytet Trzeciego Wieku, NZOZ PROVITA J.Słobodzian, Fundacja Wspierajmy Zdrowie, Fundacja Art-and-You.

Najważniejsze zadania Rad ZIT ZOI to:

- Opiniowanie projektu Strategii ZIT ZOI oraz jej zmian.
- Opiniowanie rocznych sprawozdań monitoringowych na wniosek Lidera ZIT ZOI.
- Wydawanie opinii w sprawach związanych z wdrażaniem Strategii ZIT ZOI na wniosek Lidera ZIT ZOI.

Najważniejsze procedury obowiązujące przy realizacji Strategii ZIT ZOI

Zarys procedury przygotowania i zatwierdzenia Strategii ZIT ZOI

Roboczy projekt Strategii ZIT ZOI przekazywany jest gminom i powiatom tworzącym Zachodni Obszar Integracji oraz Radzie ZIT ZOI w celu uzgodnień. Następnie

uzgodniony projekt poddawany jest konsultacjom społecznym (z udziałem Rady). Wynikające z konsultacji ustalenia wprowadzane są do dokumentu, który jako projekt Strategii ZIT ZOI poddany zostaje Strategicznej Ocenie Oddziaływania na Środowisko. Rekomendacje z SOOŚ uwzględniane są w treści dokumentu. Decyzję o zatwierdzeniu Strategii podejmuje Lider ZIT ZOI po uzyskaniu opinii Rady ZIT ZOI i Komitetu Sterującego ZIT ZOI. Strategia ZIT ZOI podlega opiniowaniu przez IZ FEDS 2021-2027. Pozytywna opinia jest warunkiem realizacji ZIT ZOI. Zmiany dokumentu dokonywane są analogicznie do procedury zatwierdzania. Zatwierdzona Strategia ZIT ZOI i jej zmiany publikowane są na stronie internetowej Lidera ZIT ZOI.

Zarys procedury przygotowania i zatwierdzania rocznych sprawozdań monitoringowych

Projekt rocznego sprawozdania monitoringowego przygotowywany jest przez Jednostkę wdrażającą ZIT ZOI i przekazywany do Rady ZIT ZOI oraz Komitetu Sterującego ZIT ZOI w celu uzyskania opinii. Następnie sprawozdanie zatwierdza Lider ZIT ZOI. Jednostka wdrażająca ZIT ZOI przekazuje zatwierdzone sprawozdanie do Instytucji Zarządzającej Funduszami Europejskimi dla Dolnego Śląska 2021-2027 do dalszych prac.

Zarys procedur wdrażania

W związku z realizacją zadań Jednostki wdrażającej ZIT ZOI wynikających z zadań związanych z udziałem w wyborze projektów do dofinansowania, o którym mowa w art. 29 ust. 3 rozporządzenia ogólnego Jednostka Wdrażająca ZIT ZOI posługuje się procedurami ustanowionymi dla FEDS 2021-2027 lub innych środków zewnętrznych oraz regulaminami wewnętrznymi.

W związku z realizacją projektów współfinansowanych ze środków Pomocy Technicznej Jednostka wdrażająca ZIT ZOI posługuje się procedurami ustanowionymi dla FEDS 2021-2027 i regulaminami wewnętrznymi.

Jednostka wdrażająca ZIT ZOI realizuje działania informacyjne i promocyjne w zakresie uzgodnionym z Instytucją Zarządzającą FEDS 2021-2027, zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego i krajowego, jak również zapisami dokumentów programowych, zasadami zawartymi w systemie realizacji Programu, a także wytycznymi krajowymi i programowymi oraz zaleceniami Instytucji Zarządzającej.

7. Opis procesu zaangażowania partnerów w proces tworzenia Strategii

Zostanie uzupełnione po zakończeniu konsultacji społecznych projektu Strategii ZIT ZOI.

8. Opis procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Zostanie uzupełnione po zakończeniu procedury Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko ZIT ZOI lub procedury odstąpienia od Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko.

Spis rysunków

Rysunek 1. Zachodni Obszar Integracji na tle województwa dolnośląskiego	4
Rysunek 2. Mapa Zachodniego Obszaru Integracji w podziale na gminy i powiaty	5
Rysunek 3. Obszary funkcjonalne i ich miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze	6
Rysunek 4. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2014 i 2020 r.	10
Rysunek 5. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 i 2020 r.	15
Rysunek 6. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w 2014 i 2020 r.	21
Rysunek 7. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w 2014 i 2020 r.	27
Rysunek 8. Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w 2014 i 2020 r.	29
Rysunek 9. Sieć dróg krajowych i wojewódzkich na terenie ZOI	39
Rysunek 10. Sieć dróg kolejowych na terenie ZOI	40
Rysunek 11. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji wodociągowej w 2020 r.	45
Rysunek 12. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji kanalizacyjnej w 2020 r.	47
Rysunek 13. Odpady zmieszane zebrane w ciągu roku na mieszkańca w 2014 i 2020 r. (kg)	50
Rysunek 14. Formy ochrony przyrody	56

Spis tabel

Tabela 1. Podmioty gospodarcze w 2014 i 2020 r.	8
Tabela 2. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2014 i 2020 r.	9
Tabela 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w 2014 i 2020 r.	11
Tabela 4. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem w 2014 i 2020 r.	12
Tabela 5. Rynek pracy w 2014 i 2020 r.	14
Tabela 6. Turyści zagraniczni (nierezydenci) w 2014 i 2020 r.	16
Tabela 7. Liczba ludności – stan na 31 grudnia w 2014 i 2020 r.	18
Tabela 8. Ruch naturalny i migracyjny ludności na 1 tys. mieszkańców w 2014 i 2020 r.	19
Tabela 9. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2014 i 2020 r.	20
Tabela 10. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w 2014 i 2020 r.	22
Tabela 11. Rodziny, którym na podstawie decyzji udzielono świadczeń z pomocy społecznej w 2014 i 2020 r.	23
Tabela 12. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej (z filiami) w 2014 i 2020 r.	24
Tabela 13. Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2014 i 2020 r.	24
Tabela 14. Żłobki i kluby dziecięce w 2014 i 2020 r.	25
Tabela 15. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w 2014 i 2020 r.	26
Tabela 16. Przedszkola w 2014 i 2020 r.	27
Tabela 17. Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w 2014 i 2020 r.	28
Tabela 18. Szkoły podstawowe w 2014 i 2020 r.	29
Tabela 19. Wyniki egzaminu ósmoklasisty (2020 r.)	30
Tabela 20. Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2014 i 2020 r.	33

Tabela 21. Obiekty sportowe w 2014 i 2018 r.....	35
Tabela 22. Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 ludności w 2014 i 2020 r.....	36
Tabela 23. Przepięstwa stwierdzone przez Policję na 1000 mieszkańców w 2014 i 2020 r.	37
Tabela 24. Dostęp do Internetu.....	38
Tabela 25. Ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów) ogółem w km w 2014 i 2020 r.....	41
Tabela 26. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w 2014 i 2020 r.....	42
Tabela 27. Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej w 2014 i 2020 r. (km).....	45
Tabela 28. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 i 2020 r. (dam ³).....	46
Tabela 29. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2014 i 2020 r. (km).....	47
Tabela 30. Oczyszczalnie ścieków wraz z oceną wydajności.....	48
Tabela 31. Odpady zmieszane zebrane w ciągu roku na mieszkańca w 2014 i 2020 r. (kg).....	49
Tabela 32. Zasoby mieszkaniowe – mieszkania w 2014 i 2020 r.	50
Tabela 33. Powierzchnia obszarów zdegradowanych wskazanych w programach rewitalizacji w obszarze Zachodniego Obszaru Integracji.....	52
Tabela 34. Obszary wymagające rekultywacji lub zagospodarowania [2020].....	52
Tabela 35. Obszary prawnie chronione w 2014 i 2020 r.....	54
Tabela 36. Miejscowości najbardziej zagrożone zanieczyszczeniami powietrza ze wskazaniem głównych źródeł emisji [2020].....	58
Tabela 37. Analiza SWOT.....	61
Tabela 38. Cel, Priorytety i Działania Strategii ZIT ZOI.....	64
Tabela 39. Matryca zintegrowanego oddziaływania efektów realizacji Strategii ZIT ZOI.....	65
Tabela 40. Działania Priorytetu 1 Strategii ZIT ZOI.....	67
Tabela 41. Zgodność Działań Priorytetu (P1) z celami SRWD 2030.....	69
Tabela 42. Działania Priorytetu 2 Strategii ZIT ZOI.....	71
Tabela 43. Zgodność Działań Priorytetu (P2) z celami SRWD 2030.....	74
Tabela 44. Działania Priorytetu 3 Strategii ZIT ZOI.....	76
Tabela 45. Zgodność Działań Priorytetu (P3) z celami SRWD 2030.....	80
Tabela 46. Działania Priorytetu 4 Strategii ZIT ZOI wraz z kodami wymiaru zakresu interwencji.....	82
Tabela 47. Zgodność Działań Priorytetu (P4) z celami SRWD 2030.....	88
Tabela 48. Budżet Strategii ZIT ZOI w zakresie współfinansowania środkami FEDS 2021-2027.....	91

Załącznik 1. Wykaz operacji, wraz z informacją na temat ich zintegrowania oraz sposobu wskazania i powiązania z innymi projektami

Sposób wskazania projektów

Zostanie uzupełnione po zakończeniu procesu konsultacji społecznych.

Zintegrowanie projektów oraz powiązanie między projektami

W związku z postanowieniami Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027²⁹ wzór r wykazu operacji, które mają być wspierane określa Instytucja Zarządzająca FEDS 2021-2027.

Lista projektów do Strategii ZIT ZOI zawierać będzie projekty niekonkurencyjne (zgodnie z definicją projektów niekonkurencyjnych z „Wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027”³⁰) zgłoszone przez samorządy tworzące ZIT ZOI. Decyzja o umieszczeniu projektów na liście projektów zostanie podjęta w ramach procedury zatwierdzania Strategii ZIT ZOI przez Lidera po uprzednim uzyskaniu opinii Komitetu Sterującego oraz opinii Rady.

Strategia ZIT ZOI realizowana będzie przez projekty zintegrowane.

Projekty zintegrowane będą to projekty:

1. Spełniające definicję Wytycznych tj.:

„Projekt zintegrowany to projekt, który wpisuje się w cele rozwoju obszaru funkcjonalnego objętego instrumentem i jest ukierunkowany na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych – oznacza to, że projekt ten ma wpływ na więcej niż 1 gminę w MOF oraz jego realizacja jest uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej strategii. Projekt zintegrowany powinien spełniać przynajmniej jeden z dwóch warunków: a. jest projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 ustawy wdrożeniowej; b. deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, tj. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin OF, co powinno znaleźć swoje uzasadnienie zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej strategii”³¹.

lub

2. Projekty realizowane w formule tzw. „Wiązki projektów” i spełniające definicję: *„Przez wiązkę projektów rozumiana jest grupa projektów powiązanych ze sobą merytorycznie lub funkcjonalnie w sposób na tyle bezpośredni*

²⁹ Źródło: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/zasady-realizacji-instrumentow-terytorialnych-w-polsce-w-perspektywie-finansowej-ue-na-lata-2021-2027> [dostęp listopad 2022],

³⁰ Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa, 12 października 2022 r., https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/111539/Wytyczne_dotyczace_wyboru_projektow_na_lata_2021_2027.pdf [dostęp listopad 2022],

³¹ Źródło: Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa, sierpień 2022 r., <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/zasady-realizacji-instrumentow-terytorialnych-w-polsce-w-perspektywie-finansowej-ue-na-lata-2021-2027> [dostęp listopad 2022].

i istotny, że ich planowanie, wdrażanie lub późniejsza eksploatacja wymaga skoordynowania. Wiązka to grupa projektów, które spełniają co najmniej jeden z trzech warunków:

1) Na etapie przygotowania muszą być opracowywane równoległe i w sposób skoordynowany, z uwzględnieniem merytorycznej spójności między nimi lub synchroniczności późniejszego wdrażania

2) Na etapie realizacji wymagają wdrażania skoordynowanego z uwagi na ściśle powiązanie merytoryczne lub funkcjonalne;

3) Na etapie eksploatacji wymagają skoordynowanego zarządzania.

W przypadku projektów niekonkurencyjnych ZIT ZOI wdrażanych w formie „Wiązki projektów” realizowany jest warunek nr 1 z wyżej cytowanej definicji poprzez:

- Proces zgłaszania propozycji projektowych wchodzących w skład poszczególnych wiązek projektów zrealizowany został przez JST tworzące ZIT ZOI i był skoordynowany Biuro ZIT ZOI. Proces ten został opisany w podrozdziale pn. Sposób wskazania projektów niekonkurencyjnych.
- Skoordynowany przez Biuro ZIT ZOI proces uzgodnienia ostatecznego zakresu rzeczowego projektów oraz budżetu projektów wchodzących w skład poszczególnych wiązek.
- Skoordynowany przez Biuro ZIT ZOI proces uzgodnienia projektów z UMWD oraz wyłonienia przedsięwzięć do umieszczenia na liście projektów niekonkurencyjnych i wchodzących w skład poszczególnych wiązek.
- Równoległy i skoordynowany przez Biuro ZIT ZOI proces tworzenia wiązek projektów z uwzględnieniem merytorycznej spójności między nimi. Merytoryczna spójność między projektami polega na tym, że przedsięwzięcia tworzące wiązkę projektów realizują wspólne cele, które są spójne z działaniami Strategii ZIT ZOI oraz celami szczegółowymi FEDS 2021-2027.

Projekty, które tworzą wiązki projektów zostały oznaczone w tabelach p.n.: Tabela 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny oraz Tabela 2. Lista rezerwowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny poprzez podanie nazwy wiązki w kolumnie pn. „Nazwa wiązki projektów”.

Realizowane będą następujące wiązki projektów:

1. Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI.
2. Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI .
3. Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem na terenie ZIT ZOI.
4. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia zawodowego na terenie ZIT ZOI.
5. Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ZIT ZOI.
6. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury na terenie ZIT ZOI.
7. Wzmacnianie roli kultury w rozwoju ZIT ZOI.
8. Wzmacnianie roli zrównoważonej turystyki w rozwoju ZIT ZOI.
9. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług społecznych na terenie ZIT ZOI.

Tabela 1. Lista podstawowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
1.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół Handlowych i Usługowych w Bolesławcu	Powiat Bolesławiecki	Poprawa jakości powietrza na terenie powiatu bolesławieckiego	5 857 140	4 099 998	IV kwartał 2024	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI
2.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Termomodernizacja budynku Zespołu Placówek Terapeutyczno - Wychowawczych we Włosieniu - etap II	Powiat Lubański	Poprawa jakości powietrza na terenie powiatu lubańskiego	3 032 850	2 122 995	I kwartał 2025	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI
3.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Poprawa efektywności energetycznej budynków oświatowych Powiatu Zgorzeleckiego - etap I	Powiat Zgorzelecki	Poprawa jakości powietrza na terenie powiatu zgorzeleckiego	5 857 140	4 099 998	IV kwartał 2024	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI
4.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu - ZIT	Odnowa stawu miejskiego z otoczeniem, poprawa jakości wody, zwiększenie bezpieczeństwa hydrologicznego oraz działania proekologicznego	Gmina Miejska Bolesławiec	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody w Bolesławcu	3 980 000	2 786 000	IV kwartał 2024	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury na terenie ZIT ZOI
5.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu - ZIT	Zwiększenie bioróżnorodności obszaru wodno-błotnego cieką Gozdnicą - Lubańskie Planty - etap III	Gmina Miejska Lubań	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody w Lubaniu	5 806 146	4 064 302	I kwartał 2026	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury na terenie ZIT ZOI

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
6.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu - ZIT	Zachowanie siedlisk roślin i zwierząt chronionych w tym żeremi bobrowych poprzez utworzenie obszaru bioróżnorodności-Lubańskie Planty - etap II	Gmina Miejska Lubań	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody w Lubaniu	4 806 140	3 364 298	II kwartał 2025	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury na terenie ZIT ZOI
7.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu - ZIT	Zielony przystanek ekologiczną wizytówką Gminy Zawidów	Gmina Miejska Zawidów	Wzmacnianie ochrony i zachowanie przyrody w Zawidowie	2 300 000	1 610 000	I kwartał 2026	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury na terenie ZIT ZOI
8.	Priorytet FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska/Działanie FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	Uruchomienie bezemisyjnej komunikacji publicznej na terenie Gminy Bogatynia	Gmina Bogatynia	Rozwój mobilności miejskiej w gminie Bogatynia	8 974 900	6 282 430	I kwartał 2025	Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ZIT ZOI
9.	Priorytet FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska/Działanie FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	Budowa ciągu pieszo-rowerowej relacji Bolesławiec-Trzebień	Gmina Bolesławiec	Rozwój mobilności miejskiej w gminie Bolesławiec	10 000 000	7 000 000	II kwartał 2025	Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ZIT ZOI
10.	Priorytet FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska/Działanie FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	Budowa Subregionalnego Centrum Przesiadkowego w Bolesławcu wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą	Gmina Miejska Bolesławiec	Rozwój mobilności miejskiej w Bolesławcu	19 000 000	13 300 000	IV kwartał 2025	Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ZIT ZOI
11.	Priorytet FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska/Działanie FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	Rozwój sieci dróg rowerowych na obszarze miasta Bolesławiec	Gmina Miejska Bolesławiec	Rozwój mobilności miejskiej w Bolesławcu	5 571 430	3 900 001	I kwartał 2025	Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ZIT ZOI

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
12.	Priorytet FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska/Działanie FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	Budowa drogi pieszo - rowerowej przy ulicach Lubelskiej i Dworcowej w Gminie Miejskiej Zawidów	Gmina Miejska Zawidów	Rozwój mobilności miejskiej w Zawidowie	3 000 000	2 100 000	IV kwartał 2024	Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ZIT ZOI
13.	Priorytet FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska/Działanie FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	Zakup autobusów elektrycznych	Gmina Miejska Zgorzelec	Rozwój mobilności miejskiej w Zgorzelcu	2 678 570	1 874 999	I kwartał 2026	Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ZIT ZOI
14.	Priorytet FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska/Działanie FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	Przebudowa ścieżek rowerowych w gm. Platerówka	Gmina Platerówka	Rozwój mobilności miejskiej w gminie Platerówka	1 750 000	1 225 000	III kwartał 2026	Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ZIT ZOI
15.	Priorytet FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska/Działanie FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Warta Bolesławiecka	Gmina Warta Bolesławiecka	Rozwój mobilności miejskiej w gminie Warta Bolesławiecka	4 000 000	2 800 000	III kwartał 2025	Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ZIT ZOI
16.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Odnowa terenów rekreacyjnych „zalewu” wraz z przebudową ulicy Kąpielowej w Bogatyni	Gmina Bogatynia	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Bogatynia	2 500 000	1 750 000	I kwartał 2025	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
17.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w Gminie Bolesławiec	Gmina Bolesławiec	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Bolesławiec	2 000 000	1 400 000	III kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
18.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Odnowa centrów wsi Nowa Kuźnia, Krzyżowa w gminie Gromadka	Gmina Gromadka	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Gromadka	428 570	299 999	II kwartał 2025	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
19.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Rozbudowa, remont i wyposażenie świetlic wiejskich w Wierzbowej i Nowej Kuźnia jako centrów kulturalnych wsi	Gmina Gromadka	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Gromadka	2 600 000	1 820 000	IV kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
20.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Henrykowie Lubańskim	Gmina Lubań	Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury i usług z zakresu kultury w gminie Lubań	890 000	623 000	IV kwartał 2024	Wzmacnianie roli kultury w rozwoju ZIT ZOI
21.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Zakup wyposażenia do prowadzenia działalności kulturowo-edukacyjnej Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu	Gmina Lubań	Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury i usług z zakresu kultury w gminie Lubań	900 000	630 000	III kwartał 2024	Wzmacnianie roli kultury w rozwoju ZIT ZOI
22.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	CIK - Bolesławieckie Centrum Organizacji Pozarządowych przy ul. Chopina 17/19	Gmina Miejska Bolesławiec	Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury i usług z zakresu kultury w Bolesławcu	6 500 000	4 550 000	II kwartał 2025	Wzmacnianie roli kultury w rozwoju ZIT ZOI
23.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Wzmocnienie potencjału Lidera Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego na rzecz przygotowania i realizacji Strategii ZIT ZOF na lata 2021-2027	Gmina Miejska Bolesławiec	Zwiększenie zdolności instytucji programu oraz podmiotów związanych z wdrażaniem ZIT ZOI	2 937 300	2 056 110	III kwartał 2024	nie dot.
24.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Wzmocnienie potencjału Lidera Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego na rzecz przygotowania i realizacji Strategii ZIT ZOF na lata 2028-2029	Gmina Miejska Bolesławiec	Zwiększenie zdolności instytucji programu oraz podmiotów związanych z wdrażaniem ZIT ZOI	1 355 690	948 983	I kwartał 2028	nie dot.

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
25.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Modernizacja Miejskiego Domu Kultury w Lubaniu. Etap I - Modernizacja funkcjonalna	Gmina Miejska Lubań	Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury i usług z zakresu kultury w Lubaniu	8 590 390	6 013 273	III kwartał 2025	Wzmacnianie roli kultury w rozwoju ZIT ZOI
26.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Modernizacja kompleksów sportowych w Zawidowie	Gmina Miejska Zawidów	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w Zawidowie	2 580 000	1 806 000	IV kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
27.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Przebudowa części Parku im. Paderewskiego w Zgorzelcu	Gmina Miejska Zgorzelec	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w Zgorzelcu	1 200 000	840 000	I kwartał 2025	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
28.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Skatepark Zgorzelec	Gmina Miejska Zgorzelec	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w Zgorzelcu	4 000 000	2 800 000	I kwartał 2025	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
29.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Kompleksowa odnowa przestrzeni publicznych w rejonie ul. Kościelnej, Cichej, Szpitalnej i 1 Maja w Nowogrodzcu	Gmina Nowogrodzic	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Nowogrodzic	4 400 000	3 080 000	IV kwartał 2025	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
30.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Budowa szlaków rowerowych na terenie gminy Osiecznica	Gmina Osiecznica	Rozwój potencjału turystycznego gminy Osiecznica	2 571 430	1 800 001	III kwartał 2024	Wzmacnianie roli zrównoważonej turystyki w rozwoju ZIT ZOI
31.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Przebudowa stadionu miejskiego w Pieńsku - etap II	Gmina Pieńsk	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Pieńsk	6 700 000	4 690 000	II kwartał 2026	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
32.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Odnowa założenia parkowego w Zarębie przy ul. Parkowej 2	Gmina Siekierczyn	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Siekierczyn	1 834 280	1 283 996	IV kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
33.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Renowacja obiektów zabytkowych w Zarębie	Gmina Siekierzyn	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Siekierzyn	714 280	499 996	IV kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
34.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Kompleksowa modernizacja boiska sportowego w Sulikowie	Gmina Sulików	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Sulików	2 800 000	1 960 000	I kwartał 2025	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
35.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Modernizacja boiska sportowego w Studniskach Dolnych	Gmina Sulików	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Sulików	1 500 000	1 050 000	I kwartał 2026	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
36.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Modernizacja boisk wielofunkcyjnych na terenie Gminy Warta Bolesławiecka	Gmina Warta Bolesławiecka	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Warta Bolesławiecka	1 500 000	1 050 000	III kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
37.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Gmina Węglińiec centrum rowerowym Borów Dolnośląskich	Gmina Węglińiec	Rozwój potencjału turystycznego gminy Węglińiec	3 371 430	2 360 001	III kwartał 2024	Wzmacnianie roli zrównoważonej turystyki w rozwoju ZIT ZOI
38.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Modernizacja obiektów infrastruktury kultury na terenie Gminy Węglińiec	Gmina Węglińiec	Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury i usług z zakresu kultury w gminie Węglińiec	3 493 000	2 445 100	III kwartał 2024	Wzmacnianie roli kultury w rozwoju ZIT ZOI
39.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Budowa boiska wielofunkcyjnego w Jędrzychowicach i Tylicach	Gmina Zgorzelec	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Zgorzelec	2 014 280	1 409 996	III kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
40.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Budowa boisk wielofunkcyjnych na terenie Gminy Zgorzelec - etap I - Osiek Łużycki	Gmina Zgorzelec	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Zgorzelec	3 471 429	2 430 000	III kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
41.	Priorytet FEDS.07 Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.07.10 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych - ZIT	Utworzenie Gminnego Centrum Usług Społecznych w Gminie Gromadka	Gmina Gromadka	Poprawa dostępności do dobrej jakości usług publicznych z zakresu pomocy społecznej w gminie Gromadka	2 500 080	1 750 056	IV kwartał 2024	Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług społecznych na terenie ZIT ZOI
42.	Priorytet FEDS.07 Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.07.10 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych - ZIT	Asystencja, wytchnienie i opieka na odległość – wsparcie usług społecznych na terenie Gminy Miejskiej Bolesławiec	Gmina Miejska Bolesławiec	Poprawa dostępności do dobrej jakości usług publicznych z zakresu pomocy społecznej w Bolesławcu	13 764 400	9 635 080	III kwartał 2024	Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług społecznych na terenie ZIT ZOI
43.	Priorytet FEDS.07 Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.07.10 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych - ZIT	Utworzenie Gminnego Centrum Usług Społecznych w Węglińcu	Gmina Węglińiec	Poprawa dostępności do dobrej jakości usług publicznych z zakresu pomocy społecznej w gminie Węglińiec	2 625 000	1 837 500	III kwartał 2024	Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług społecznych na terenie ZIT ZOI
44.	Priorytet FEDS.07 Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.07.10 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych - ZIT	Centrum usług opiekuńczych Szpitala Św. Łukasza w Bolesławcu	Powiat Bolesławiecki	Poprawa dostępności do dobrej jakości usług publicznych z zakresu pomocy społecznej w powiecie bolesławieckim	7 584 370	5 309 059	III kwartał 2024	Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług społecznych na terenie ZIT ZOI
45.	Priorytet FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	Wsparcie na starcie	Gmina Bogatynia	Poprawa dostępności oraz jakości usług przedszkolnych w gminie Bogatynia	800 000	560 000	IV kwartał 2024	Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem na terenie ZIT ZOI

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
46.	Priorytet FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	Utworzenie nowych miejsc przedszkolnych w Gminie Bolesławiec	Gmina Bolesławiec	Poprawa dostępności oraz jakości usług przedszkolnych w gminie Bolesławiec	1 100 000	770 000	II kwartał 2025	Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem na terenie ZIT ZOI
47.	Priorytet FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	Rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych oraz wspieranie wczesnego rozwoju dzieci uczęszczających do 7 Miejskich Przedszkoli Publicznych w Bolesławcu	Gmina Miejska Bolesławiec	Poprawa dostępności oraz jakości usług przedszkolnych w Bolesławcu	4 321 030	3 024 721	III kwartał 2024	Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem na terenie ZIT ZOI
48.	Priorytet FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych w Przedszkolu Publicznym w Zawidowie	Gmina Miejska Zawidów	Poprawa dostępności oraz jakości usług przedszkolnych w Zawidowie	500 000	350 000	IV kwartał 2024	Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem na terenie ZIT ZOI
49.	Priorytet FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	Nowoczesne Przedszkole w Mieście Zgorzelec	Gmina Miejska Zgorzelec	Poprawa dostępności oraz jakości usług przedszkolnych w Mieście Zgorzelec	1 368 970	958 279	I kwartał 2025	Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem na terenie ZIT ZOI
50.	Priorytet FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	Nowoczesne przedszkole - utworzenie nowych miejsc edukacji przedszkolnej oraz organizacja zajęć dodatkowych w oddziałach przedszkolnych na terenie Gminy Warta Bolesławiecka	Gmina Warta Bolesławiecka	Poprawa dostępności oraz jakości usług przedszkolnych w gminie Warta Bolesławiecka	4 000 000	2 800 000	II kwartał 2025	Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem na terenie ZIT ZOI

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
51.	Priorytet FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	Rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych oraz wspieranie wczesnego rozwoju dzieci uczęszczających do Miejskiego Przedszkola Publicznego w Węglińcu	Gmina Węglińiec	Poprawa dostępności oraz jakości usług przedszkolnych w gminie Węglińiec	1 860 000	1 302 000	III kwartał 2024	Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem na terenie ZIT ZOI
52.	Priorytet FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	Poprawa jakości kształcenia w Powiecie Bolesławieckim	Powiat Bolesławiecki	Poprawa jakości kształcenia zawodowego w powiecie bolesławieckim	6 247 000	4 372 900	IV kwartał 2024	Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia zawodowego na terenie ZIT ZOI
53.	Priorytet FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	PRAKTYKA CZYNI MISTRZA – praktyczne formy edukacji uczniów technikum Powiatu Lubańskiego	Powiat Lubański	Poprawa jakości kształcenia zawodowego w powiecie lubańskim	4 067 670	2 847 369	III kwartał 2024	Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia zawodowego na terenie ZIT ZOI
54.	Priorytet FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	Od teorii do praktyki II - poprawa efektywności kształcenia zawodowego w Powiecie Zgorzeleckim	Powiat Zgorzelecki	Poprawa jakości kształcenia zawodowego w powiecie zgorzeleckim	1 264 160	884 912	I kwartał 2025	Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia zawodowego na terenie ZIT ZOI
55.	Priorytet FEDS.11 Pomoc Techniczna EFS+/Działanie FEDS.11.01 Pomoc Techniczna EFS+	Wsparcie realizacji zadań powierzonych Gminie Miejskiej Bolesławiec jako Liderowi Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021 do 2027	Gmina Miejska Bolesławiec	Poprawa dostępności do informacji o ZIT ZOI dla mieszkańców Zachodniego Obszaru Integracji	2 034 200	1 423 940	III kwartał 2024	nie dot.

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
56.	Priorytet FEDS.11 Pomoc Techniczna EFS+/Działanie FEDS.11.01 Pomoc Techniczna EFS+	Wsparcie realizacji zadań powierzonych Gminie Miejskiej Bolesławiec jako Liderowi Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2028 do 2029	Gmina Miejska Bolesławiec	Poprawa dostępności do informacji o ZIT ZOI dla mieszkańców Zachodniego Obszaru Integracji	813 680	569 576	I kwartał 2028	nie dot.
Suma:					212 316 955	148 621 868		

Tabela 2. Lista rezerwowa projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
1.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych stanowiących własność gminy	Gmina Bogatynia	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Bogatynia	3 000 000	2 100 000	II kwartał 2025	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI
2.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubań	Gmina Lubań	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Lubań	1 365 000	955 500	I kwartał 2025	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI
3.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Zawidowie	Gmina Miejska Zawidów	Poprawa jakości powietrza na terenie Zawidowa	2 200 000	1 540 000	II kwartał 2025	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
4.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 2	Gmina Miejska Zgorzelec	Poprawa jakości powietrza na terenie Zgorzelca	5 500 000	3 850 000	I kwartał 2025	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI
5.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Termomodernizacja Przedszkola nr 9 w Zgorzelcu	Gmina Miejska Zgorzelec	Poprawa jakości powietrza na terenie Zgorzelca	2 300 000	1 610 000	I kwartał 2025	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI
6.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Siekierczyn – szkół, przedszkola, urzędu gminy. Wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Siekierczyn	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Siekierczyn	2 857 140	1 999 998	II kwartał 2025	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI
7.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Kompleksowa termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Sulikowie	Gmina Sulików	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Sulików	1 428 570	999 999	II kwartał 2025	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI
8.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Warta Bolesławiecka z wymianą źródła ciepła	Gmina Warta Bolesławiecka	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Warta Bolesławiecka	2 000 000	1 400 000	III kwartał 2024	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI
9.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Poprawa efektywności energetycznej budynków przedszkolnych w Ruszowie i w Czerwonej Wodzie, gm. Węgliniec	Gmina Węgliniec	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Węgliniec	3 110 000	2 177 000	III kwartał 2024	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
10.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Termomodernizacja budynku Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu	Powiat Lubański	Poprawa jakości powietrza na terenie powiatu lubańskiego	4 000 000	2 800 000	I kwartał 2026	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI
11.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.08 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych - ZIT	Termomodernizacja budynku Zespołu Placówek Terapeutycznych - Wychowawczych we Włosieniu - etap III	Powiat Lubański	Poprawa jakości powietrza na terenie powiatu lubańskiego	2 000 000	1 400 000	II kwartał 2025	Rozwój efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych na terenie ZIT ZOI
12.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu - ZIT	Odnowa parku w kwartale ulic Zygmunta Augusta/Bronisława Kosiby/Murarska/Gabriela Narutowicza	Gmina Miejska Bolesławiec	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody w Bolesławcu	4 500 000	3 150 000	II kwartał 2025	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury na terenie ZIT ZOI
13.	Priorytet FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu - ZIT	Zwiększenie bioróżnorodności Miasta Zgorzelec poprzez rozbudowę parku miejskiego przy ul. Batorego	Gmina Miejska Zgorzelec	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody w Zgorzelcu	2 600 000	1 820 000	II kwartał 2025	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury na terenie ZIT ZOI
14.	Priorytet FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska/Działanie FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski - ZIT	Budowa trasy rowerowej ER3b (701) wzdłuż Nysy Łużyckiej	Gmina Bogatynia	Rozwój mobilności miejskiej w gminie Bogatynia	16 700 000	11 690 000	II kwartał 2025	Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ZIT ZOI
15.	Priorytet FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska/Działanie FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski - ZIT	Zakup taboru autobusowego (niskopodłogowych autobusów bezemisyjnych)	Gmina Miejska Bolesławiec	Rozwój mobilności miejskiej w Bolesławcu	3 000 000	2 100 000	I kwartał 2025	Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ZIT ZOI
16.	Priorytet FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska/Działanie FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski - ZIT	Bezemisyjna komunikacja publiczna w mieście Zgorzelec	Gmina Miejska Zgorzelec	Rozwój mobilności miejskiej w Zgorzelcu	8 000 000	5 600 000	I kwartał 2026	Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ZIT ZOI

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
17.	Priorytet FEDS.03 Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska/Działanie FEDS.03.01 Ekotransport miejski i podmiejski – ZIT	Budowa ścieżek rowerowych w miejscowości Ręczyn, Jerzmannkach kier. Łagów oraz miasteczka rowerowego przy szkole w Osieku Łużyckim	Gmina Zgorzelec	Rozwój mobilności miejskiej w gminie Zgorzelec	4 000 000	2 800 000	II kwartał 2025	Wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ZIT ZOI
18.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Odnowienie i modernizacja kompleksu boisk sportowych przy Szkole Podstawowej Nr 3 w Bogatyni	Gmina Bogatynia	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Bogatynia	9 000 000	6 300 000	III kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
19.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Budowa i wyposażenie budynku przedszkola w Gromadce	Gmina Gromadka	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Gromadka	6 200 000	4 340 000	IV kwartał 2025	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
20.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Budowa i wyposażenie centrum obsługi turysty i pielgrzyma na szlaku Św. Jakuba w Osłej	Gmina Gromadka	Rozwój potencjału turystycznego gminy Gromadka	2 800 000	1 960 000	I kwartał 2026	Wzmacnianie roli zrównoważonej turystyki w rozwoju ZIT ZOI
21.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Bolesławieckie Centrum Organizacji Pozarządowych ul. Mickiewicza	Gmina Miejska Bolesławiec	Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury i usług z zakresu kultury w Bolesławcu	6 500 000	4 550 000	II kwartał 2025	Wzmacnianie roli kultury w rozwoju ZIT ZOI
22.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Odnowa Parku na Kamiennej Górze w Lubaniu – etap II – Wulkan atrakcji	Gmina Miejska Lubań	Rozwój potencjału turystycznego Lubania	3 760 000	2 632 000	II kwartał 2026	Wzmacnianie roli zrównoważonej turystyki w rozwoju ZIT ZOI
23.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Zagospodarowanie kompleksu parkowo – leśnego Wzgórze Zamkowe – Kocia Góra	Gmina Miejska Zawidów	Rozwój potencjału turystycznego Zawidowa	1 500 000	1 050 000	III kwartał 2024	Wzmacnianie roli zrównoważonej turystyki w rozwoju ZIT ZOI

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
24.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Modernizacja pomieszczeń Ośrodka Kultury w Zawidowie	Gmina Miejska Zawidów	Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury i usług z zakresu kultury w Zawidowie	1 780 000	1 246 000	I kwartał 2026	Wzmacnianie roli kultury w rozwoju ZIT ZOI
25.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Budowa basenu miejskiego (odkrytego) w Zgorzelcu	Gmina Miejska Zgorzelec	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w Zgorzelcu	20 000 000	14 000 000	II kwartał 2025	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
26.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Budowa boiska wraz z bieżnią przy Szkole Podstawowej nr 5 w Zgorzelcu	Gmina Miejska Zgorzelec	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w Zgorzelcu	3 000 000	2 100 000	II kwartał 2025	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
27.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Mała infrastruktura sportowo-rekreacyjna o charakterze wielopokoleniowym w obrębie ulic: E. Orzeszkowej, Turowskiej, Okólnej i Chełmońskiego w Zgorzelcu	Gmina Miejska Zgorzelec	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w Zgorzelcu	1 300 000	910 000	I kwartał 2025	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
28.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Rozbudowa kompleksu sportowego w Osiecznicy	Gmina Osiecznica	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Osiecznica	4 000 000	2 800 000	I kwartał 2025	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
29.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Przebudowa stadionu miejskiego w Pieńsku - etap III	Gmina Pieńsk	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Pieńsk	8 000 000	5 600 000	II kwartał 2025	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
30.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Budowa Remizy dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Rudzicy, Gmina Siekierczyn	Gmina Siekierczyn	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Siekierczyn	1 142 000	799 400	III kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
31.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Budowa Przedszkola Publicznego w Sulikowie	Gmina Sulików	Poprawa dostępności oraz jakości usług przedszkolnych w gminie Sulików	5 000 000	3 500 000	I kwartał 2025	Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem na terenie ZIT ZOI
32.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Modernizacja i rozbudowa stadionu wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Raciborowicach Górnych	Gmina Warta Bolesławiecka	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Warta Bolesławiecka	5 000 000	3 500 000	IV kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
33.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Zagospodarowanie terenu przy stawie w Starym Węglińcu	Gmina Węglińiec	Rozwój potencjału turystycznego gminy Węglińiec	6 250 000	4 375 000	III kwartał 2024	Wzmacnianie roli zrównoważonej turystyki w rozwoju ZIT ZOI
34.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Odnowienie parku miejskiego oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej między budynkami w Węglińcu	Gmina Węglińiec	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Węglińiec	6 892 850	4 824 995	III kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
35.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Modernizacja Stadionu Miejskiego w Węglińcu	Gmina Węglińiec	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Węglińiec	7 950 000	5 565 000	III kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
36.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Budowa boisk wielofunkcyjnych na terenie Gminy Zgorzelec - etap II	Gmina Zgorzelec	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Zgorzelec	3 500 000	2 450 000	III kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
37.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Budowa boisk wielofunkcyjnych na terenie Gminy Zgorzelec - etap III	Gmina Zgorzelec	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie Zgorzelec	3 500 000	2 450 000	III kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
38.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategii ZIT	Odnowienie parku w Jerzmankach	Gmina Zgorzelec	Rozwój potencjału turystycznego gminy Zgorzelec	4 000 000	2 800 000	III kwartał 2024	Wzmacnianie roli zrównoważonej turystyki w rozwoju ZIT ZOI

Lp.	Priorytet/Działanie zgodnie z SZOP FEDS	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Cel projektu	Szacowana wartość ogółem (PLN)	Szacowany wkład UE (PLN)	Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/rok)	Nazwa wiązki projektów
39.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT	Poprawa bezpieczeństwa tras rowerowych na terenie Gminy Zgorzelec poprzez rozbudowę infrastruktury ścieżek pieszo-rowerowych	Gmina Zgorzelec	Rozwój potencjału turystycznego gminy Zgorzelec	2 000 000	1 400 000	III kwartał 2024	Wzmacnianie roli zrównoważonej turystyki w rozwoju ZIT ZOI
40.	Priorytet FEDS.06 Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska/Działanie FEDS.06.01 Rozwój lokalny - strategię ZIT	Modernizacja kompleksu boisk przy Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Zgorzelcu	Powiat Zgorzelecki	Poprawa jakości przestrzeni publicznej w powiecie zgorzeleckim	8 928 600	6 250 020	III kwartał 2024	Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych na terenie ZIT ZOI
41.	Priorytet FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	Rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych oraz wspieranie uzdolnień uczniów szkół podstawowych na terenie gminy Węgliniec	Gmina Węgliniec	Poprawa jakości kształcenia zawodowego w gminie Węgliniec	6 200 000	4 340 000	III kwartał 2024	Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia zawodowego na terenie ZIT ZOI
42.	Priorytet FEDS.08 Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku/Działanie FEDS.08.03 Dostęp do edukacji - ZIT	Od teorii do praktyki III poprawa efektywności kształcenia zawodowego w Powiecie Zgorzeleckim	Powiat Zgorzelecki	Poprawa jakości kształcenia zawodowego w powiecie zgorzeleckim	3 671 630	2 570 141	I kwartał 2025	Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia zawodowego na terenie ZIT ZOI
				Suma:	200 435 790	140 305 053		

Załącznik 2. Sprawozdanie z konsultacji społecznych

Zostanie uzupełnione po zakończeniu konsultacji społecznych projektu Strategii ZIT ZOI.

Załącznik 3. Opinia Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu

Zostanie uzupełnione po zakończeniu procesu Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko Strategii ZIT ZOI.

Załącznik 4. Opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu

Zostanie uzupełnione po zakończeniu procesu Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko Strategii ZIT ZOI.

Załącznik 5. Elementy Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Zachodniego Obszaru Integracji